

Til
Miljødirektoratet i Trondheim
post@miljodir.no

Fra
Duokta reinbeitedistrikt
duokta@gmail.com

Holtan, 14. november 2024

Søknad til Miljødirektoratet om ekstraordinært skadeuttak av en familiegruppe av gaupe i Duokta reinbeitedistrikt - Oppfølging av forvaltningsplanen for rovvilt i region 7 Nordland

Duokta reinbeitedistrikt ber herved Miljødirektoratet fatte vedtak om, og iverksette ekstraordinært skadeuttak av en familiegruppe av gaupe i Sørfold og Fauske kommuner innenfor Duokta reinbeitedistrikt.

Begrunnelsen er skadesituasjonen med tap av rein og sau til gaupe, stor gaupeaktivitet som ødelegger for reindriftsarbeidet, skremmer reinflokken i alle retninger og det faktum at det er dokumentert to familiegrupper av gaupe i Duokta reinbeitedistrikt.

Bakgrunn

Duokta reinbeitedistrikt har gjennom mange år hatt et økende rovviltproblem med store tap av rein til rovvilt. Vår bekymring blir stadig større fordi de siste årene har vist at gaupe har blitt et større og større problem. Vi opplever at rein blir tatt av gaupe fra kalvingsperioden starter, gjennom hele sommeren, høsten og vinteren. Tapene til gaupe er spredt over et stort område. I år er det dokumentert gaupedrept rein fra Kistrand i høst, i Valnesfjordområdet i vår og høst, og i fjellene øst for Fauskeidet i vinter. Det er vanskelig å få dokumentert rovvilt drepte voksne rein og kalver fordi de raskt spises opp av åtseletere. På sommeren er det ekstra vanskelig, men i juli 2023 filmet vi en gaupe som brukte lang tid før den klarte å drepe en stor og sterk reinkalv.

På møte i Sørfold kommune 5. november 2024 fikk vi bekreftet at gårdbrukere med sau også har opplevd et økende tap av sau og lam til gaupe i Sørfold og Fauske kommuner. Dette er noe vi regner med at de berørte kommunene kan bekrefte. Vi går derfor ikke nærmere inn på det her.

Jakting fra gaupe er en medvirkende årsak til at vi har hatt problemer med å samle og flytte reinen forbi Valnesfjord, ned Helskar og videre til Holtan fra slutten av oktober til dags dato. Både vanskelige driftsforhold (store mengder snø en kort periode etterfulgt av mye regn) og gaupeaktivitet har ført til splitting av flokken. Splittingen av flokken skjedde da vi kom med reinen til Valnesfjord. Det er et område der det er satt ut mange viltkamera i forbindelse med viltkameraprojektet. Under flytting ble flokken splittet i mange deler, og rein havnet på dyrket mark flere steder i Fauske kommune. Flere havnet på jernbane og vei og ble påkjørt.

Det er dokumentert flere gaupedrepte rein under flyttingen. Sporing på FindMy satellitt-logg viser også hvordan flokken ble splittet flere steder. Den 2. november ble det dokumentert en

gaupedrept kalv i Kistrandmarka. Det var kalven til bjelle N210. Loggen viser at ca. 10 rein har blitt jaget over Lakselva/Kosmovatn. De er splittet opp slik at 4 havner ved Vikan 8. november. 5 rein inkl. bjella dukker opp på Strømsnes (Valnesfjord) 4. november. Disse har antakelig returnert til hovedflokken gjennom Nordvikmarka.

Under flyttingen ble det også dokumentert gaupedrept rein i Lisj-Tokdal (Kvannåga) og på sørenden av Stemlandsmyra. Duokta reinbeitedistrikt har brukt mange dager på å samle opp rein som har blitt spredt og havnet på ulike steder. Problemene med en splittet reinflokk har ført til at vi brukte flere uker på en flytting som vanligvis tar to-tre dager. Gaupeaktiviteten gir oss mye merarbeid med reinen, samtidig som vi ikke får tid til å dokumentere rovvilt drept rein.

Per dags dato har vi fått flyttet reinen til fjellene øst for Fauskeeidet i påvente av at vi kan ta rein inn i gjerde for slakting. Det burde gi oss arbeidsro til å forberede slaktingen, men reinen kommer daglig ned på Fauskemyrene. Derfor er flere personer med hunder daglig ute for å holde reinen unna innmark. Reinen vil ikke opp i fjellet selv om det er svært gode beiter og beiteforhold der. Slik vi opplever dette, er det ingen tvil om at det er gaupeaktiviteten som gjør at reinen søker ned til mennesker og bebyggelse der den kjenner seg tryggere.

Mens dette brevet skrives, har vi oppdaget at stort sett all rein er jaget ned flere steder på Fauskemyrene og spredt overalt. Det er rein som vi flyttet til fjells i går. Med denne gaupeaktiviteten har reinen ingen steder den får være i fred. Reinen jages overalt, noe som akkurat nå førte til at en del flyktet over E6 der det ble påkjørt rein. Det er en uholdbar og akutt situasjon som ikke kan fortsette.

Tapsforebyggende tiltak

Duokta reinbeitedistrikt har fått FKT-midler til overvåking av rein (innkjøp av satellittsendere og drone). Selv om disse hjelper med å holde oversikt over reinen, er det likevel umulig å forhindre at rein blir drept av rovvilt. Duokta har vintersesongen 2023/2024 også fått FKT-midler til tilleggsføring på frimark under oppsamling og flytting av rein.

Vi utfører også intensiv gjeting av rein med tilleggsføring i kalvings- og parringsperioden, dvs. fra ca. 25. april til 15. juni. Vi har **ikke** fått FKT-midler til å drive intensiv gjeting og tilleggsføring i denne perioden. Det skyldes at arbeidet har vært utført av siidaandelene selv og deres voksne medlemmer, og ikke ved å leie inn en ekstra gjeter.

Vi mener at det ekstraarbeidet vi utfører i denne perioden, burde være godt nok for å få FKT-midler. Den jobben vi selv utfører, foregår stort sett hele døgnet i en og en halv måned, på flere steder, bruker ekstrapstyr som kamera, drone og sterke kikkerter. Vi klarer ved hjelp av dette og satellittsendere å dokumentere hvilke simler som får kalv, når kalven blir borte og sannsynlig tapsårsak. Siidaandelslederne og deres voksne medlemmer avløser hverandre og dekker områder som er velkjent som rovviltutsatte. Det er umulig å finne en «fremmed» gjeter som har den lokalkunnskapen om terrenget og enkeltindivider av rein som reineierne selv har. Derfor må vi gjøre jobben selv. Dessuten vet vi at jobben blir ordentlig gjort.

Resultatet vi observerte våren 2024 er at samtlige simler med sendere fødte kalv. Av 25 andre simler som var merket på spesiell måte, var det bare én simle som ikke fødte kalv. Det betyr 98 % fødte kalv blant simlene som vi fulgte spesielt med på. Når vi får rein i gjerdet for vinterslakting, får vi total oversikt hva resultatet til slutt blir. Av det vi ser nå, er det ikke mye kalv igjen i flokken. Det hører med til historia at beiteforholdene har vært svært gode fram til nå. Det er ikke dårlige beiter som fører til tap av rein.

Gaupebestanden

I 2024 er det dokumentert 2 familiegrupper av gaupe i Fauske og Sørfold kommuner innenfor Duokta reinbeitedistrikt. Vi vet at dette omfatter mange enkeltindivider som finner sin føde ute blant beitedyrene. Før sau slippes ut på utmarksbeite om våren, og når sau blir sanket inn på høsten, er det reinen i Duokta reinbeitedistrikt som skal holde familiegruppene og alle enkeltindivider av gaupe med mat. Duokta er et lite reinbeitedistrikt som ikke tåler en slik belastning.

Det er satt opp viltkamera flere steder i Fauske og Sørfold kommuner (viltkameraprojektet). Hvis Miljødirektoratet ønsker mer informasjon om observasjonene, kan dere sikkert få opplysninger hos Statsforvalteren i Nordland eller de ansvarlige for viltkameraprojektet.

Byrdefordelingsprinsippet

Forvaltningsplanen for rovvilt region 7 Nordland setter forvaltningsprinsipper for gaupe basert på byrdefordeling. Av punkt 2.4.3 i forvaltningsplanen framgår det: «*Det skal legges stor vekt på at familiegrupper av gaupe skal spres, slik at byrden for beitebrukerne fordeles*». Videre framgår det at Duokta reinbeitedistrikt **ikke skal ha mer** enn en familiegruppe av gaupe per år (vår uthevning).

Vi er nå i den situasjonen at Duokta reinbeitedistrikt trenger hjelp til oppfølging av byrdefordelingsprinsippet i forvaltningsplanen for rovvilt. Vi mener det må iverksettes ekstraordinært skadeuttak av en familiegruppe av gaupe i Duokta reinbeitedistrikt. Vi har tidligere i 2024 søkt om skadefelling av gaupe, uten å bli hørt. Vi har heller ingen tillit til at kvotejakt på gaupe gir merkbar virkning på gaupebestanden i vårt reinbeitedistrikt.

På denne bakgrunn ber vi Miljødirektoratet om å fatte vedtak om ekstraordinært skadeuttak av en familiegruppe av gaupe i Duokta reinbeitedistrikt, samt iverksette skadeuttaket. Det er viktig at dette blir gjort for at det skal være et snev av tillit til at forvaltningsplanen ivaretar samisk reindrift og det materielle grunnlaget for samisk kultur.

Vi sender kopi av denne søknaden til Fauske og Sørfold kommuner slik at de kan bekrefte det økende skadeomfanget på sau forårsaket av gaupe.

Vi sender også kopi til Sametinget som kan følge opp de folkerettslige begrunnelsene for å iverksette byrdefordelingsprinsippet i forvaltningsplanen.

Hilsen Duokta reinbeitedistrikt

Kopi til:

Sørfold kommune

Fauske kommune

Sametinget

Rovviltnemnda for Nordland v/ Statsforvalteren i Nordland

Viltkameraprojektet v/ Camilla Risvoll og Lars Magnus Kvamme

DUOKTA REINBEITEDISTRIKT
c/o Mats Jonas Pavall Holtanveien 620
8219 FAUSKE

Trondheim, 26.11.2024

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2024/6676

Saksbehandler:
Anders Braa

Avslag på søknad om skadefelling av gaupefamilie i Duokta reinbeitedistrikt - rowiltregion 7

Vi viser til søknad datert 14. november 2024 fra Duokta reinbeitedistrikt om å iverksette ekstraordinær skadefelling av gaupefamilie innenfor distriktets reinbeiteområde i Sørfold og Fauske kommuner. Bakgrunnen er tap av tamrein og sau til gaupe. Søker viser til at det er påvist to familiegrupper av gaupe innenfor reinbeitedistriktet.

Vedtak

Miljødirektoratet avslår søknaden om skadefelling av familiegruppe av gaupe i Duokta reinbeitedistrikt i region 7.

Vedtaket er fattet etter naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og rowiltforskriften § 13. Du finner [naturmangfoldloven](#) og [rowiltforskriften](#) i sin helhet på Lovdata.no.

[Representantforslag 163 S \(2010-2011\)](#) (Stortinget.no) ligger også til grunn for vurderingene.

Kort om bakgrunnen for saken

Gaupe er klassifisert som "sterkt truet" i Norsk rødliste (Artsdatabanken 2021). Det er likevel kvoteregulert jakt på gaupe i perioden 1. februar–31. mars. Det er også mulig å felle gaupe for å hindre skade på husdyr eller tamrein. Vilkårene for fellingstillatelsen er at fellingene ikke skal være til skade for bestandens overlevelse, og at formålet ikke kan bli oppnådd på annen tilfredsstillende måte.

Stortingets rowiltforlik fra 2011 gir føringene for forvaltningen av rowilt i Norge. Den todelte målsettingen i forliket, som vektlegger både rowiltbestandens overlevelse og hensynet til levedyktige beitenæringer, er det grunnleggende prinsippet i forvaltningen.

Stortinget har fastsatt et nasjonalt mål om 65 årlige kull av gaupe med delmål fordelt på sju av de åtte rowiltregionene. De regionale rowiltnemndene har i sine forvaltningsplaner for rowilt lagt grunnlaget for en geografisk differensiert forvaltning innenfor regionene, med prioriterte gaupeområder og prioriterte beiteområder. Forvaltningsplanen for region 7, Nordland, legger til grunn at forvaltningsmålet for gaupe på 10 årlige ynglinger kan oppnås innenfor det meste av fastlandsarealet i regionen.

Roviltforskriften § 7 gir de regionale roviltnemndene myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling, og de kan fatte vedtak etter § 8 når bestandene ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for hver enkelt art i regionene. Kvoten fastsettes som antall enkeltindivider som kan felles innenfor regionen i perioden 1. juni til og med 15. februar.

Siden det gjennomsnittlige antallet familiegrupper siste 3 årene til og med 2023 var under bestandsmålet for regionen, har Miljødirektoratet overtatt roviltnemndens myndighet til å fastsette kvote for betinget skadefelling. Vi ga Statsforvalteren i Nordland en kvote for betinget skadefelling på i alt 4 gauper som kan benyttes i perioden 1. juni 2024 til 15. februar 2025. Familiegrupper av gaupe som opptrer sammen, er unntatt fra tillatelsen. Når det er kjente familiegrupper av gaupe innenfor aktuelle områder for skadefelling, skal det ha vært iverksatt tiltak for å unngå å felle voksne hunngauper.

Roviltnemnda overtok myndigheten til å fastsette kvoter for betinget skadefelling og gaupejakt etter at Rovdata publiserte sin rapport om overvåkingen av gaupe i landet i oktober 2024 (NINA Rapport 2475b).

Vi viser til vedlegget "Kunnskapsgrunnlag skadefelling gaupe 2024" som beskriver bestandssituasjonen, bestandsestimatet og bestandsutviklingen for gaupe, nasjonalt og i de ulike forvaltningsregionene. Grunnlaget viser en oversikt over døde gauper og skader forårsaket av gaupe. Det inneholder også kildehenvisninger til kunnskapen som vi har lagt til grunn.

Bestandssituasjonen og overvåkingen av gaupe i roviltregion 7

Stortinget har fastsatt følgende bestandsmål for gaupe:

- Antall familiegrupper for landet: 65
- Antall familiegrupper for regionen: 10

Tall fra overvåkingen av gaupe viser følgende:

- Påviste familiegrupper i landet i 2024: 78
- Påviste familiegrupper i region 7 i 2024: 13,5
- Påviste familiegrupper i region 7 i 2022, 2023 og 2024: 6, 11,5 og 13,5
- Gjennomsnittlig antall familiegrupper i regionen de siste tre årene: 10,3

Skadesituasjonen og erstatninger for roviltskader i region 7

Totalt er det påvist at gaupe har forårsaket 5 skader på tamrein innenfor Duokta reinbeiteområde så langt i løpet av reindriftsåret 2024/2025. Siste påviste skade var på Fauskeidet med antatt skadedato 25. november, det ble også funnet skader sør for Straumsnes med antatt skadedato 8. – 10. november. Ett kadaver ble funnet med antatt skadedato mellom 31. oktober og 2. november, de øvrige med skadedato i oktober og mai.

Statsforvalteren i Nordland utbetalte erstatning for 119 tamrein som tapt til gaupe i reindriftsåret 2022/2023 til Duokta reinbeitedistrikt.

Bakgrunn for søknaden

Reinbeitedistriktet søker skadefelling av gaupe på bakgrunn av tap av rein til gaupe og at det er påvist to familiegrupper av gaupe innenfor distriktet. Det vises også til at det er økende tap av

sau og lam til gaupe i Sørfold og Fauske kommuner. Tapene er større enn det som påvises, fordi det er vanskelig å finne kadaver. Gaupa forårsaker også problem under flytting ved at reinflokkene splittes.

Distriktet har mottatt FKT-tilskudd til overvåking av rein og tilleggsforing, men har ikke midler til å dekke utgifter til blant annet intensiv gjeting. Det er gode beiter og god kalvetilgang i flokken, men søknaden oppgir at det blir produsert lite kalv på grunn av gaupe.

Gaupebestanden er stor, med to påviste familiegrupper innenfor distriktets grenser. Utenom beitesesongen for sau overlever gaupene på rein. Søkeren viser til forvaltningsplanen for region 7 som blant annet sier at Duokta reinbeitedistrikt ikke skal ha mer enn 1 familiegruppe per år.

Vi viser til søknaden i sin helhet.

Miljødirektoratets vurderinger

Den geografisk differensierte forvaltningen innenfor regionene, med prioriterte gaupeområder og prioriterte beiteområder, er et viktig prinsipp i regelverket og rovviltforvaltningen. Prinsippet skal ivareta både rovviltbestandens overlevelse og hensynet til levedyktige beitenæringer.

Skadefelling er primært et virkemiddel som kan iverksettes dersom det oppstår en akutt skadesituasjon, og dersom det ikke finnes en annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. For å iverksette en skadefelling, må det foreligge kadaver eller skader som kan undersøkes og påvises at det er gaupe som er årsaken. Skadene må også se ut til å kunne fortsette. Vi kan altså gi tillatelse til skadefelling dersom det er sannsynlig at skadene vil vedvare og vi ikke kan iverksette andre rimelige, forebyggende tiltak. Dersom skadehistorikken og skadepotensialet er omfattende og sannsynlig, kan vi, i særskilte tilfeller, vurdere uttak uten at det har skjedd skader. De potensielle skadene må i så fall kunne oppstå innen en viss nærhet i tid.

Vi har lagt vekt på følgende i vurderingen vår:

- skadehistorikken og skadepotensialet på tamrein i regionen
- bestandssituasjonen for gaupe i regionen
- den geografiske differensieringen av prioriterte beiteområder og forvaltningsområdet for gaupe nedfelt i forvaltningsplanen
- den nasjonale bestandsstatusen for gaupe

I dette tilfellet er de påviste gaupene innenfor forvaltningsområdet for gaupe.

Gaupebestanden er på bestandsmålet for region 7 og over målet i landet sett under ett.

Vi viser til at familiegrupper har et særskilt vern i perioden der ungene fortsatt er avhengig av moren. Det kan være vanskelig å skille mellom dyrene under skadefelling, og felling av mordyret vil gi dårlige prognoser for overlevelse og fremtidig produksjon for ungene på denne tiden av året. Dersom ungene felles, vil det gi ingen eller minimal virkning for å redusere tap. Felling av

mordyr vil i tillegg påvirke bestanden negativt og redusere muligheten for å kunne opprettholde bestandsmålet for regionen framover i tid.

Statsforvalteren har anledning til å åpne for skadefelling av gaupe i akutte skadesituasjoner fram til 15. februar. Vi viser vår beskrivelse over om akutte skadesituasjoner. Det er kun i unntakstilfeller vi anser det som aktuelt eller mer hensiktsmessig å benytte Statens naturoppsyn til skadefellingsoppdrag på gaupe.

Når det gjelder behov for bestandsregulering viser vi til kvotejakta for gaupe som starter 1. februar 2025. Nemnda har fastsatt en samlet kvote for regionen på 15 gauper.

Vår vurdering er at det ikke er grunnlag for å iverksette skadefelling av en familiegruppe av gaupe i det aktuelle området. Vi har imidlertid blitt informert om at reinbeitedistriktet nylig har mottatt tilsagn om tilskudd på kr 40 000,- til intensiv gjeting, samling og foring av rein i gjerde før slakting (brev fra statsforvalteren i Nordland av 15. november 2024)

Klagerett

Dere kan klage på vedtaket. Fristen for å klage er tre uker fra dere har mottatt dette brevet. Klagen sendes til Miljødirektoratet.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Susanne Hanssen
Fung. seksjonsleder

Anders Braa
seniorrådgiver

Kopi til:

DUOKTA REINBEITEDISTRIKT	c/o Mats Jonas Pavall Holtanveien 620	8219	FAUSKE
FAUSKE KOMMUNE	Postboks 93	8201	FAUSKE
SØRFOLD KOMMUNE	Strandveien 2	8226	STRAUMEN
STATSFORVALTEREN I NORDLAND	Postboks 1405	8002	BODØ
Rowiltnemnda i region 7	Moloveien 10	8002	BODØ

Vedlegg

1 Kunnskapsgrunnlag gaupe i Norge 2024_28august

Kunnskapsgrunnlag gaupe i Norge 2023/2024

1	Forvaltning av gaupe i Norge.....	2
1.1	Rammebetingelser	2
1.2	Geografisk differensiering og forvaltningsmyndighet	4
1.3	Felling av gaupe	6
2	Om overvåkingen av gaupe i Skandinavia	9
2.1	Overvåkningsprogram	9
2.2	Prognosemodell.....	9
2.2.1	Verktøy for fastsetting av jaktkvoter	10
2.2.2	Usikkerhet i prognosene	10
3	Bestandssituasjonen for gaupe	11
3.1	Fennoskandia.....	11
3.2	Norge	13
3.2.1	Antall familiegrupper	13
	Bestandsestimat.....	14
3.2.2	Gaupas forventede utvikling.....	14
4	Kjent avgang av gauper i Skandinavia	15
4.1	Norge	15
4.2	Sverige	18
5	Skadesituasjon og erstatning for rowiltskader.....	18

1 Forvaltning av gaupe i Norge

Dagens forvaltningsprinsipper for rovvilt bygger på flere sentrale dokumenter, samt stortingsbehandling av disse. Det er presisert i samtlige dokumenter at forvaltningen skal gjennomføres innenfor rammene av Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven. Lovverk og forskriftsverk som setter de juridiske rammene for gjennomføringen av rovviltforvaltningen, er et resultat av meldingene og den politiske behandlingen av disse.

Det grunnleggende prinsippet i forvaltningen er den todelte målsettingen i rovviltforliket; sikre en bærekraftig forvaltning av bjørn som også ivaretar hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser, redusere skader på husdyr og tamrein og arbeide for å dempe konfliktene knyttet til rovvilt og rovviltforvaltningen.

1.1 Rammebetingelser

Stortinget har gjennom rovviltforlikene i 2004¹ og 2011², samt ved behandlingen av Stortingsmelding 21 (2015-2016) om *Ulv i norsk natur Bestandsmål for ulv og ulvesone*³, lagt klare rammene for hvordan rovviltforvaltningen skal praktiseres. Blant annet fremgår det at norsk rovviltforvaltning skal skje innenfor rammen av Bernkonvensjonen,⁴ bestemmelsene i naturmangfoldloven⁵ og den todelte målsettingen.

1.1.1 Internasjonale forpliktelser

Rammebetingelsene som er lagt til grunn ved behandlingen av Stortingsmeldingen 21 (2015-2016), er for en stor del fortsatt de gjeldende føringene for rovviltforvaltningen i Norge. De internasjonale forpliktelsene som følger av Bernkonvensjonen, der formålet er bevaring av vill flora og fauna og deres leveområder er uendret, og Miljødirektoratet viser til meldingens kapittel 2.1 i sin helhet.

Norge har også forpliktet seg til å følge opp Kunming-Montreal-avtalen (Naturavtalen) under konvensjonen om biologisk mangfold (CBD), som ble inngått mellom medlemslandene i desember 2022. I avtalen er det bl.a. mål om å sikre umiddelbare forvaltningstiltak for å stanse menneskeskapt utryddelse av kjente truede arter (jf. mål 4), og å sikre at bruk av, høsting av og handel med villlevende arter er bærekraftig, trygg og lovlig og ikke medfører overbeskatning (jf. mål 5). En kommende norsk handlingsplan for naturmangfold skal klargjøre hvordan Norge skal følge opp avtalen.⁶

¹ [Rovvilt i norsk natur. St.meld. nr. 15 \(2003-2004\), Innst. S. nr. 174 \(2003-2004\)](#)

² [Representantforslag om endringer i forvaltningen av rovvilt. Dokument 8:163 S \(2010-2011\)](#)

³ [Ulv i norsk natur. Bestandsmål for ulv og ulvesone. Meld. St. 21 \(2015-2016\), Innst. 330 S \(2015-2016\)](#)

⁴ [Convention on the conservation of European wildlife and natural habitats \(Bern Convention\) - Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats \(coe.int\)](#)

⁵ [Naturmangfoldloven](#)

⁶ [Det globale Kunming-Montreal-rammeverket for naturmangfold \(Naturavtalen\) - regjeringen.no](#)

1.1.2 Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven inneholder bestemmelser om forvaltningsmål for arter, forvaltningsprinsipper for arter og om høsting og annet uttak av rovvilt. I tillegg har viltloven⁷ enkelte bestemmelser av betydning for forvaltningen av rovvilt. Rovviltforskriften⁸ regulerer dagens forvaltning av Norges fire store rovdyr (gaupe, jerv, brunbjørn, ulv) og kongeørn.

Naturmangfoldloven § 5 sier at forvaltningsmålet for artene er at de og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene, som de er avhengige av, ivaretas så langt det er nødvendig for å nå målet. Og § 6 sier at enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet i strid med § 5.

Selv om målet er at arter skal forekomme i levedyktige bestander i deres naturlige utbredelsesområde, kan andre viktige samfunnsinteresser tilsi at målet nås på andre måter, eller i et annet tempo, enn hensynet til naturmangfoldet isolert sett skulle tilsi. Ot.prp. nr. 52 (2008–2009)⁹ s. 376 nevner som eksempel på dette den differensierte rovviltforvaltningen som baserer seg på en interesseavveining mellom utmarksnæring og rovviltvern. Det vises i denne sammenheng til loven § 14.

Naturmangfoldloven § 14 sier at tiltak etter naturmangfoldloven skal avveies mot andre viktige samfunnsinteresser. Hensynet som tas til beitenæringene gjennom den geografisk differensierte forvaltningen av rovvilt, er et eksempel hvor hensynet til en viktig samfunnsinteresse medfører at målet om levedyktige rovviltbestander og ivaretagelse av rovviltartene og deres genetiske mangfold på lang sikt vil nås på annen måte og i et annet tempo enn om naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta.

Naturmangfoldloven § 15 sier at høsting og annet uttak av viltlevende dyr skal følge av lov eller vedtak med hjemmel i lov. Naturmangfoldloven § 18 sier at Kongen ved forskrift eller enkeltvedtak kan tillate uttak av vilt for å blant annet averge skade på blant annet husdyr og tamrein, samt annen eiendom. Videre kan uttak av vilt også tillates for å ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning. Loven presiserer at vedtaket bare kan fattes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Naturmangfoldloven § 18 gjenspeiler Bernkonvensjonens artikkel 9.

⁷ [Viltloven](#)

⁸ [Rovviltforskriften](#)

⁹ [Om lov om forvaltning av naturens mangfold \(naturmangfoldloven\). Ot.prp. nr. 52 \(2008-2009\)](#)

1.1.3 Dyrevelferdslovgivningen

Forskrift om velferd for småfe,¹⁰ gitt med hjemmel dyrevelferdsloven,¹¹ pålegger dyreeier plikter når det gjelder å ta vare på og føre tilsyn med dyr på utmarksbeite. Forskriften sier blant annet at dyreeier ved slipp på utmarksbeite skal sikre at alle dyr har god helsetilstand. Forskriften sier også at dyr som ikke holdes i bygninger skal beskyttes mot blant annet rovdyrangrep. Dyr som holdes på utmarksbeite, skal sees etter minst en gang pr. uke i områder uten særskilt risiko. Ved mistanke om økt fare må tilsynet intensiveres.

Mattilsynet kan gi dyreeier pålegg om beiterestriksjoner eller andre tiltak rettet mot beitedyra for å avverge en uakseptabel dyrevernsituasjon. Dyrevelferdsloven har i tillegg en egen bestemmelse som gir eier rett til økonomisk kompensasjon, dersom Mattilsynet på grunn av rovdyr pålegger inngripende restriksjoner på bruk av beitet. Mattilsynet kan kun gjøre tidsbegrensede vedtak grunnet dyrevelferdshensyn i en situasjon med stor risiko for tap.

I rovviltforliket av 2011 la forlikspartene til grunn at rovdyrforvaltningen utøves på en slik måte at det ikke er behov for beitenekt etter dyrevelferdsloven i prioriterte beiteområder.

1.1.4 Urfolks rettigheter

Grunnloven § 108 fastsetter en rettslig og politisk forpliktelse til å tilrettelegge for at samene skal kunne sikre og utvikle sin kultur, sitt språk og sitt samfunnsliv. Sammen med internasjonale avtaler gir grunnlovsbestemmelsen føringer for norske myndigheters politikk og forvaltning som vedrører samiske interesser. Statlige myndigheter må derfor gjøre hensynet til samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv til gjenstand for særskilt behandling og vurdering i forvaltning gjennom bærekraftig bruk og vern av natur. De samiske interessene er tillagt betydelig vekt ved fastsettelsen av ulvesonen, og det er ikke noe mål om å ha etableringer av ulv i områdene med samisk tamreindrift.

1.2 Geografisk differensiering og forvaltningsmyndighet

Stortinget har fastsatt grenser for åtte forvaltningsregioner for rovvilt (figur 1). Hver av disse styres av en politisk valgt rovviltnemnd¹² utnevnt av KLD etter forslag fra fylkeskommuner og Sametinget.

På grunn av rovviltets utstrakte arealbruk vil bevaring av disse artene måtte foregå i det flerbrukslandskapet som dekker mesteparten av landet. På bakgrunn av de ulike interessene har det i Norge siden tidlig på 1980-tallet eksistert en erkjennelse av at det er nødvendig med en viss prioritering av arealbruk for henholdsvis rovvilt og andre interesser, særlig utmarksbeite, dersom konfliktene skal kunne reduseres. I utkast til landsplan i 1987 ble dette omtalt som «sikringsområder» for store rovdyr. I forbindelse med St.meld. nr. 27

¹⁰ [Forskrift om velferd for småfe - Lovdata](#)

¹¹ [Lov om dyrevelferd - Lovdata](#)

¹² www.rovviltnemnd.no

(1991–92) *Om forvaltning av bjørn, jerv, ulv og gaupe*¹³ ble dette benevnt som «kjerneområder» for store rovdyr. Gjennom rovviltmeldingen fra 1997 (St.meld. nr. 35 (1996–97) *Om rovviltforvaltning*)¹⁴ ble geografisk differensiert forvaltning videreutviklet, og senere ble prinsippet nedfelt direkte i viltloven og rovviltforskriften.

De regionale rovviltnemndene har i sine forvaltningsplaner for rovvilt lagt grunnlaget for en geografisk differensiert forvaltning innenfor regionene, med prioriterte rovvilteområder og prioriterte beiteområder (figur 1A).

En slik soneforvaltning skal støtte opp under det todelte målet og virke konfliktdempende ved at rovvilt og beitedyr skal forvaltes så atskilt som mulig. I område prioritert til rovvilt er det en høyere terskel for å få lov til å felle rovvilt enn i område prioritert til beitedyr, og beitenæringene skal tilpasses forekomsten av rovdyr i området. Tilpassingen skal gjøres gjennom forebyggende og konfliktdempende tiltak¹⁵ som har til formål å begrense skader og redusere tap i beitenæringene, og dermed bidra til å opprettholde levedyktig næringsvirksomhet i landbruket i områder med rovvilt. Tidligere er det også gitt tilskudd til driftsomstilling, fra sauehold til andre typer landbruk.¹⁶

En geografisk differensiert forvaltning innebærer at hensynet til rovvilt og næringsvirksomhet i landbruket blir ulikt vektlagt innenfor de geografisk avgrensede områdene. I tillegg skal ulike typer tiltak og virkemidler være aktuelle i de ulike geografiske områdene.

For å bevare rovviltbestanden av gaupe er det satt nasjonalt og regionale bestandsmål. Stortinget har fastsatt et nasjonalt mål om 65 familiegrupper av gaupe med delmål fordelt på syv av de åtte rovviltregionene¹⁷.

Når bestanden av en rovviltart ligger på eller over bestandsmålet er det etter rovviltforskriften den regionale rovviltnemnda som har forvaltningsmyndigheten. Dersom bestandsmålet ligger under bestandsmålet er det Miljødirektoratet som har ansvar for forvaltning av arten.

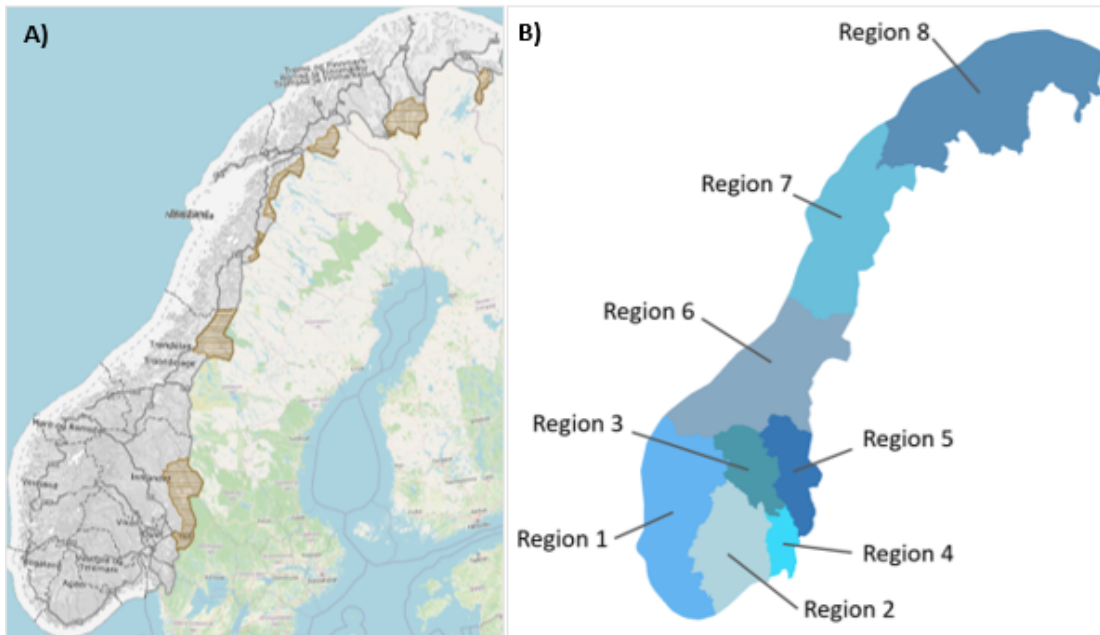
¹³ [Om forvaltning av bjørn, jerv, ulv og gaupe \(Rovviltmeldingen\), St.meld.nr. 27 \(191-92\).](#)

¹⁴ [Om rovviltforvaltning, St.meld. nr 35 \(1996-97\).](#)

¹⁵ [Forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak](#)

¹⁶ [Forskrift om tilskudd til driftsomstilling grunnet rovvilt](#)

¹⁷ [St.meld. nr. 15 \(2003-2004\) Rovvilt i norsk natur](#) (Regjeringen.no)

Figur 1: **A)** Kartlag med offisielle grenser for forvaltningsområdene fastsatt av rovviltnemndene for bjørn. **B)** Det nasjonale bestandsmålet på 13 årlige ungekull for bjørn fordelt på rovviltregion 8, 7, 6 og 5. Kilde: Rovbase 3.0.

1.3 Felling av gaupe

Gaupe er klassifisert som "sterkt truet" i Norsk rødliste (Artsdatabanken 2021). Det er likevel mulig å felle gaupe, blant annet for å hindre skade på husdyr eller tamrein. Det er et vilkår at slik felling ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut ifra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6.

Det legges følgende til grunn ved vurdering av kvotestørrelser for felling: føringene i de regionale forvaltningsplanene og den differensierte forvaltningen av gaupe; bestandssituasjon og avgang av gaupe de siste årene samt skadehistorikken og skadepotensialet i de ulike områdene.

[Naturmangfoldloven](#) og [rovviltforskriften](#) utgjør de juridiske rammene for vedtak om felling (Lovdata.no). [Representantforslag 163 S \(2010-2011\)](#) (Stortinget.no) ligger også til grunn for vurderinger om felling.

1.3.1 Forvaltningsmyndighet tillatelse felling

Gjennom rovviltforskriften § 7 er de regionale rovviltnemndene gitt myndighet til å fatte vedtak om kvote for felling når bestandene ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for hver enkelt art i regionene.

Rovviltnemndene tildeler kvote for betinget skadefelling etter forskriftens § 8 og kvote for lisensfelling etter forskriftens § 10.

Videre er det slik at Miljødirektoratet har myndighet til å fatte vedtak om alle former for felling og jakt etter eget tiltak eller søknad jf. forskriften § 13. Myndigheten gjelder hele året og i perioden fra 16. februar til og med 31. mai er det kun Miljødirektoratet som har slik myndighet til å vedta skadefelling, med mindre direktoratet delegerer myndigheten til å vurdere skadefelling til Statsforvalterne igjennom vedtak om betinget kvote. Slik delegasjon har de senere årene vært vanlig også i perioden 16. februar til 31. mai i områdene med samisk tamreindrift.

Av NINA rapport 2307¹⁸ fremgår det at det nasjonale målet på 65 årlige ynglinger av gaupe ble nådd i 2023. Det fremgår videre at rovviltnevdene i region 2, 3, 5 og 6 har myndighet til å fastsette kvote for betinget skadefelling og kvote for jakt på gaupe. Region 1 har ikke mål om yngling og har følgelig alltid myndighet til å vurdere kvote for betinget skadefelling og kvotejakt. Resterende regioner 4, 7 og 8 har ikke myndighet til å fastsette slike kvote.

1.3.2 Kvote for betinget skadefelling

Skadefelling av gaupe er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå på husdyr eller tamrein. Skadefelling retter seg mot enkeltindivider, og er ikke et virkemiddel som kan benyttes til å regulere bestanden.

Kvoten som gis for betinget skadefelling, gitt av rovviltnevdene eller av Miljødirektoratet, fastsettes som antall enkeltindivider som kan felles i perioden 1. juni til og med 15. februar. Det er statsforvalteren som vedtar å iverksette skadefellingsforsøk innenfor den kvoten som er satt når betingelsene ellers er til stede for slik felling, jf. forskriftens § 9 annet ledd.

1.3.3 Kvotejakt

Kvotejakt på gaupe er ordinær jakt i den forstand at jakten utøves på en art som oppfyller jaktbarhetskriteriene som er fastsatt i naturmangfoldloven § 16, tredje ledd. Det skal særlig legges vekt på om arten produserer et høstingsverdig overskudd, og om den har ressursbetydning. I tillegg skal det legges vekt på høstingstradisjon i vedkommende område, og på den skade viltet gjør. Jakt- og fangsttiden for gaupe varer fra 1. februar–31. mars. For at den skadereduserende effekten skal være størst mulig er det viktig at kvotejakten i sterk grad styres mot områder med skadeproblemer.

Det er kvotejakt (eller lisensfelling) som skal være den normale beskatningsformen også i fremtiden for å redusere skade som gaupe påfører bufe- og tamreinnæring, jf. St.meld. nr. 15 (2003-2004).

¹⁸ [Tovmo, M., Odden, J. & Nilsen, E. B. 2023. Antall familiegupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2023. - NINA Rapport 2307. Norsk institutt for naturforskning.](#)

Roviltforskriften § 7, annet ledd, regulerer hva roviltnemnda skal legge vekt på når nemnda har myndighet til å fatte vedtak om kvote for jakt på gaupe. Det følger av kommentarene til § 7 annet ledd at:

"Ved vurdering av felling eller jakt skal roviltnemnden gjøre en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling og sannsynliggjøre at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. Kravet til presisjon i forvaltningsvedtak både med hensyn til bruk av skadefellingstillatelser og kvotejakt/lisensfelling øker jo nærmere ned mot de nasjonale bestandsmålene den aktuelle roviltart forvaltes"

2 Om overvåkingen av gaupe i Skandinavia

Offentlige vedtak som kan få følger for naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om artenes bestandssituasjon, hva som påvirker bestanden og effekten av påvirkningene. Vi er derfor avhengige av gode bestandstall for å følge opp roviltpolitikken.

2.1 Overvåkningsprogram

Rovdata har ansvaret for det nasjonale overvåkningsprogrammet i Norge, som er en del av den felles skandinaviske overvåkingen. Miljødirektoratet og Naturvårdsverket har utarbeidet felles retningslinjer og metodikk for overvåkingen av rovilt. Rovdata har ansvaret for å formidle, drifte og utvikle nasjonalt overvåkningsprogram for rovilt og er den sentrale leverandøren av data om status og utvikling i roviltbestandene til alle forvaltningsledd.

Bestanden av gaupe i Norge blir primært overvåket ved å registrere antall familiegrupper av gaupe i perioden 1. oktober til 28. (29.) februar.

Som en del av arbeidet med ett felles overvåkningsprogram for rovilt i Skandinavia, leverer Rovdata bestandsstatusrapporter for Norge og samlet for Norge og Sverige. Rapporteringsfristen for overvåking av gaupe i Norge er 1. juni hvert år.

2.2 Prognosemodell

En av utfordringene med å holde gaupebestanden stabil er at man må basere seg på forrige års anslag på antall familiegrupper når man skal bestemme kvotene for innværende år. Det er en tidsforskyvning fordi mange observasjoner av familiegrupper (observasjoner av spor og felt ungdyr) faktisk blir rapportert i løpet av de første ukene av kvotejakten. I tillegg brukes felt årsunger i beregningen. Antall familiegrupper før jakt blir derfor ikke klart før i mai, altså etter at jakten er ferdig.

Det ble derfor i 2011 utviklet et prognoseverktøy som kunne forutsi bestandsstørrelsen for gaupe ett år fram i tid. Prognosemodellen er en hierarkisk «state-space» modell kodet i R og JAGs. Modellen er basert på eksisterende tidsserier fra årlige tellinger av familiegrupper av gaupe (dvs. hunndyr i følge med unge(r)) og observasjoner fra gaupejakt. Modellen benytter seg av en Bayesiansk tilnærming med Markov-Chain Monte Carlo simuleringer. Modellen kan anvendes både på nasjonalt og regionalt nivå.¹⁹

Prognosemodellen er et verktøy som kan brukes til å forutsi bestandsstørrelsen av gaupe ett år fram i tid, basert på den observerte effekten et uttak av gaupe har hatt på neste års antall gaupefamilier tidligere år.

2.2.1 Verktøy for fastsetting av jaktkvoter

Prognosemodellen kan også anvendes til å gi estimatet på hvilket uttak, i forhold til antall familiegrupper i bestanden, som vil føre til stabil bestandsutvikling (verken vekst eller nedgang) fra ett år til det neste. Estimert antall voksne hunndyr høstet under jakta pr. familiegruppe for å holde bestanden stabil (75 % CI 0,37-0,52) er 0,43 og Estimert antall gauper høstet under jakta pr. familiegruppe for å holde bestanden stabil (75 % CI 1,0-1,56) er 1,27.

Høsten 2022 ble denne prognosemodellen videreutviklet til en hierarkisk «state-space» modell i statistikkprogrammet R og JAGs som baserer seg på eksisterende tidsserier fra årlige tellinger av familiegruppe av gaupe og observasjoner fra gaupejakt. Det vil si at modellen nå kan anvendes både nasjonalt og regionalt og at den baserer en eventuell jaktkvote av hunndyr på historisk data om familiegrupper og jaktuttak innad i regionen(e).

Denne modellen er tilgjengelig for beslutningstakere på nett som et verktøy for å se hva ulike jaktuttak av hunndyr gir av prognose to år frem i tid.

2.2.2 Usikkerhet i prognosene

Estimatene for bestandsstørrelse av gaupe ett år fram i tid er heftet usikkerhet, og jo mindre regionene blir i antall familiegrupper, jo større blir usikkerhetene i estimatene. Små bestander er sterkt påvirket av tilfeldig variasjon i demografiske rater. I tillegg vil usikkerheten i bestandsestimering spille en relativt større rolle jo mindre tall man opererer med.^{19 20}

I tolkningen av overvåkingsresultatene er det derfor viktig å ta hensyn til at reproduksjonssuksessen til voksne hunngauper kan variere betydelig fra år til år og

¹⁹ [Nilsen, E.B., Brøseth, H., Odden, J., Andrén, H. & Linnell, J.D.C. 2011. Prognosemodell for bestanden av gaupe i Norge. - NINA Rapport 774. 26 s.](#)

²⁰ [Krange, O., Odden, J., Skogen, K., Linnell, J. D. C., Stokland, H. B., Vang, S. & Mattisson, J. 2016. Evaluering av regional rovviltforvaltning - NINA Rapport 1268. 190 s.](#)

mellom ulike områder når man skal tolke resultatene fra overvåkingen. Noen år vil de fleste hunnene få levedyktige unger, mens andre år vil bare noen få klare det.^{21 22}

Til tross for usikkerheten er prognosemodellen likevel nyttige som et hjelpemiddel i prosessen med å fastsette kvoter. Det er imidlertid viktig å påpeke at selv om en baserer seg på et slikt hjelpemiddel, vil det fortsatt være variasjoner i bestandsstørrelsen over tid, og jaktuttaket vil også kunne endre seg fra år til år. Hensikten med å forholde seg årlige prognoser er for å kunne tilpasse jaktuttaket bedre til endringene i bestandsstørrelse, slik at variasjonene blir mindre og man unngår at man i noen perioder er langt unna bestandsmålene.^{19 20}

3 Bestandssituasjonen for gaupe

3.1 Fennoskandia

Den norske bestanden av gaupe er en del av større sammenhengende fennoskandisk bestander og med forgreininger også videre inn i Russland. Kunnskapen om den skandinaviske bestanden av gaupe er god, for de finske og særlig de russiske delene av bestandene har vi ikke samme kunnskapsnivå.

Overvåkingen av gaupe er i Norge og Sverige basert på felles metodikk.

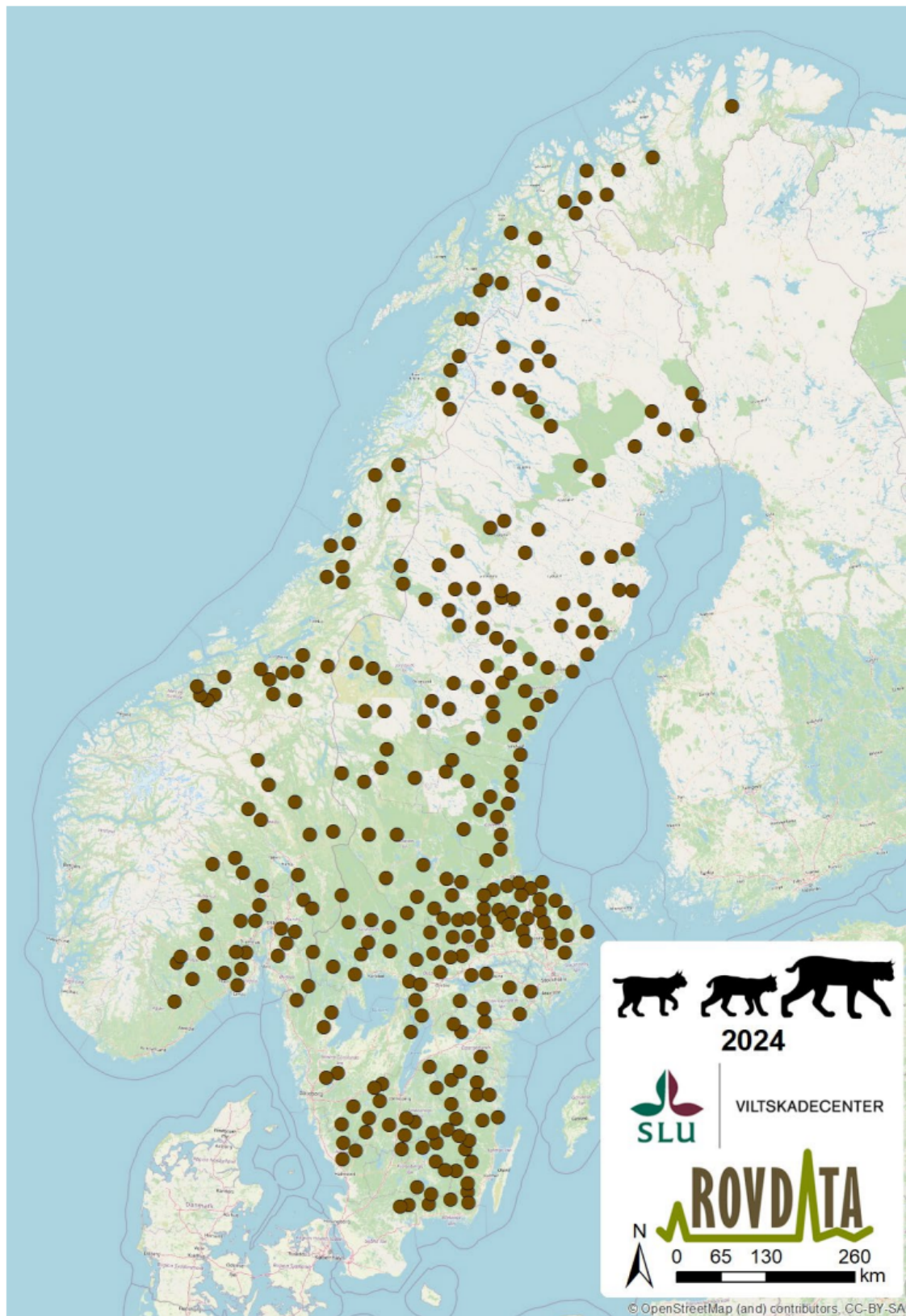
Overvåkingsresultatet rapportert fra Rovdata i 2024²³ viser en bestand på 296 familiegrupper registrert i Skandinavia 2023/2024 (figur 1), og viser at den skandinaviske bestanden er noe mindre enn i fjor. Sammenlignet med 2022/2023 er det i 2023/2024 registrert 6,5 flere familiegrupper i Norge og 24,5 færre i Sverige.

Dette tilsvarer en bestand på ca. 1 738 gauper, hvorav ca. 462 gauper i Norge og 1 276 i Sverige.

²¹ Nilsen, E.B., Linnell, J.D.C., Odden, J., Samelius, G. & Andren, H. 2012. Patterns of variation in reproductive parameters in Eurasian lynx (*Lynx lynx*). *Acta Theriologica* 57(3): 217-223. doi:10.1007/s13364-011-0066-5

²² Walton, Z.A., Mattisson, J., Linnell, J.D., Stien, A. & Odden, J. 2017. The cost of migratory prey: seasonal changes in semi-domestic reindeer distribution influences breeding success of Eurasian lynx in northern Norway. *Oikos* 126(5): 642-650.

²³ [Færre gaupefamilier i Skandinavia \(rovdata.no\)](https://www.rovdata.no/)

Figur 2: Familiegrupper i Norge og Sverige sesongen 2023/2024. Figurer er hentet ut fra Tovmo og Frank, 2024.

Gaupebestanden i Finland innen jakt sesong 2022/2023 er estimert å være anslagsvis 2 390 til 2 575 gauper²⁴ og er økt sammenlignet med estimatet for året før som beregnet til å være mellom 2 150 og 2 405²⁵. Resultatene er basert på observasjoner av familiegrupper.

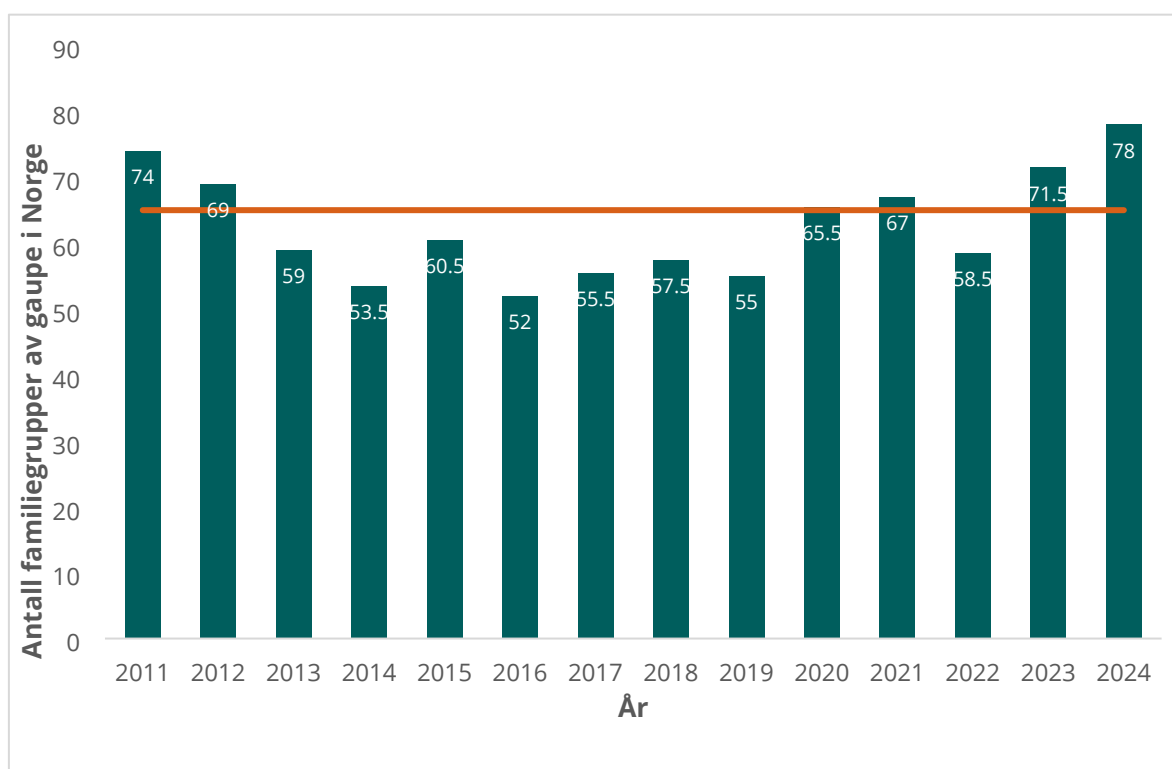
Miljødirektoratet vurderer at migrasjon av gaupe fungerer tilfredsstillende og ikke har negativ effekt på bestandenes overlevelse.

3.2 Norge

3.2.1 Antall familiegrupper

I NINA rapport 2475²⁶ går det fram at det er registrert henholdsvis 58,5, 71,5 og 78 familiegrupper av gaupe på landsbasis i årene 2022, 2023 og 2024 (figur 2).

Gaupebestanden 2024 er over det nasjonale målet på 65 årlige ynglinger som er fastsatt i Innst. S. nr. 174 (2003-2004).

Figur 3: Antall familiegrupper av gaupe per år i Norge før jakt i perioden 2011-2024. Stiplede linje angir det nasjonale bestandsmålet på 65 familiegrupper. Kilde: Rovdata.no

²⁴ [Valtonen, M., Herrero, A., Mäntyniemi S., Helle, I. & Holmala, K., 2023. Ilveskanta Suomessa 2023. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 55/2023. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 29 s.](#)

²⁵ [Valtonen, M., Herrero, A., Heikkinen, S. & Holmala, K., 2022. Ilveskanta Suomessa 2022. Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 62/2022. Luonnonvarakeskus. Helsinki. 25 s.](#)

²⁶ <https://hdl.handle.net/11250/3133532>

Tabell 1 viser utvikling i antall registrerte kull i de åtte rovviltregionene de siste tre sesongene og gjennomsnittlig antall kull som danner grunnlaget for om det er rovviltneemndene eller Miljødirektoratet som har myndighet til å fatte vedtak om kvotejakt og kvoter for betinget skadefelling i perioden fra 1. juni til og med 15. februar.

Store årlige variasjoner i regional bestandsstørrelse skyldes variasjoner i inn- og utvandring fra Sverige og til andre regioner. I tillegg vil faktorer som naturlig dødelighet, illegal avlivning, varierende forekomst av byttedyr og tilfeldigheter knyttet til reproduksjon fra år til år, virke inn.

Av regionene med fastsatte bestandsmål ligger region 2, 3, 5, 6 og 7 nå på eller over det regionale bestandsmålet. I tillegg har nemnda i region 1, alltid myndighet ettersom det ikke er noe mål om yngling i regionen.

Tabell 1: Antall familiegrupper av gaupe påvist før jakt i ulike forvaltningsregioner i perioden fra 2022 til 2024, samt gjennomsnittet for de tre årene. For detaljer se tabell 3 i NINA rapport 2475.

Forvaltningsregion	Nasjonalt bestandsmål	2022	2023	2024	Gjennomsnitt 3 år
1 Vest Norge	-	0	0	0	0
2 Sør-Norge	12	12	14,5	16	14,2
3 Oppland	5	7	7,5	4,5	6,3
4 Oslo/Akershus/Østfold	6	3	4,5	6,5	4,7
5 Hedmark	10	10,5	11,5	8	10
6 Midt-Norge	12	14	13	18,5	15,2
7 Nordland	10	6	11,5	13,5	10,3
8 Troms og Finnmark*	10 (4)	6 (0)	9 (1)	11 (2)	8,7 (1)
Sum	65	58,5	71,5	78	69,3

* Tallene i parentes angir familiegrupper i Finnmark.

Bestandsestimat

Antall registrerte familiegrupper i 2024 tilsvarer en bestand på omkring 462 dyr (95 % CI = 383–540) i Norge. Dette er bestandsstørrelsen før kvotejakta i 2024 og før reproduksjonssesongen. Bestandsestimatet før jakt i 2024 viser flere gauper på landsbasis sammenlignet med 2023.

3.2.2 Gaupas forventede utvikling

Basert på antall familiegrupper påvist før jakt i 2024 og kjent uttak av voksne hunndyr (≥ 1 år), gir prognosemodellen et estimat på 79 (75 % CI = 69–89) familiegrupper før jakt på landsbasis i 2025.

De regionale prognosene tyder på at rovviltregion 4, har størst sannsynlighet for å ligge under bestandsmålet også før jakta i 2025, for region 6 og 8 er beregningene at en vil være

nær måltallet og for 2, 7, 5 og 3 er det økende sannsynlighet for at regionen har en bestand over det regionale målet i 2025 (tabell 2).

Tabell 2; Prognose over antall familiegrupper i 2025 (FG2025, med 75 % usikkerhetsintervaller) for de ulike rovviltregionene med bestandsmål, samt sannsynligheten for at antall familiegrupper i 2025 vil være mindre enn de regionale bestandsmålene. Prognosene er gitt på bakgrunn av informasjonen som er tilgjengelig i etterkant av kvotejakta i 2024. Tabell hentet fra NINA rapport 2475.

Forvaltningsregion	Antall familiegrupper av gaupe påvist i 2023	Prognose for antall familiegrupper i 2024 (FG2024) [75 % CI	Sannsynlighet for at FG2024 < bestandsmålet
2 Sør-Norge	16	13,3 [10,2–16,9]	33 %
3 Oppland	4,5	8,3 [6,1–11,0]	4 %
4 Oslo/Akershus/Østfold	6,5	4,0 [2,0–6,7]	82 %
5 Hedmark	8	13,2 [9,6–16,9]	15 %
6 Midt-Norge	18,5	12,1 [8,2–16,6]	49 %
7 Nordland	13,5	11,9 [8,8–15,6]	23 %
8 Troms og Finnmark*	11	9,7 [6,6–13,4]	54 %

Prognosemodellen viser at det for landet som helhet er 4,2 % sannsynlighet for at gaupebestanden skal havne under det nasjonale bestandsmålet på 65 familiegrupper før jakt i 2025. Prognosene er heftet med betydelig usikkerhet. Prognosemodellen er kjent å være mer presis på store områder, og mindre presis på mindre områder slik som dagens rovviltregioner.

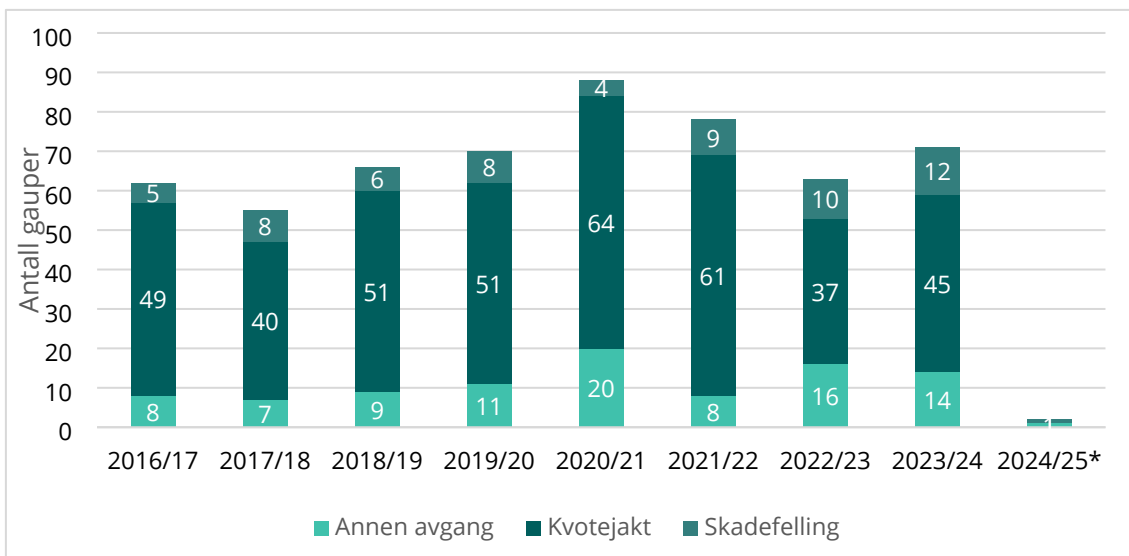
4 Kjent avgang av gauper i Skandinavia

4.1 Norge

Avgang av gaupe i Norge de siste årene har hovedsakelig skjedd gjennom ordinær kvotejakt. Kvotejakt på gaupe er ordinær jakt i den forstand at jakten utøves på en art som oppfyller jaktbarhetskriteriene som er fastslått i naturmangfoldloven § 16, se viltloven § 9. Det skal særlig legges vekt på om arten produserer et høstingsverdig overskudd, og om den har ressursbetydning. I tillegg skal det legges vekt på blant annet den skade arten gjør.

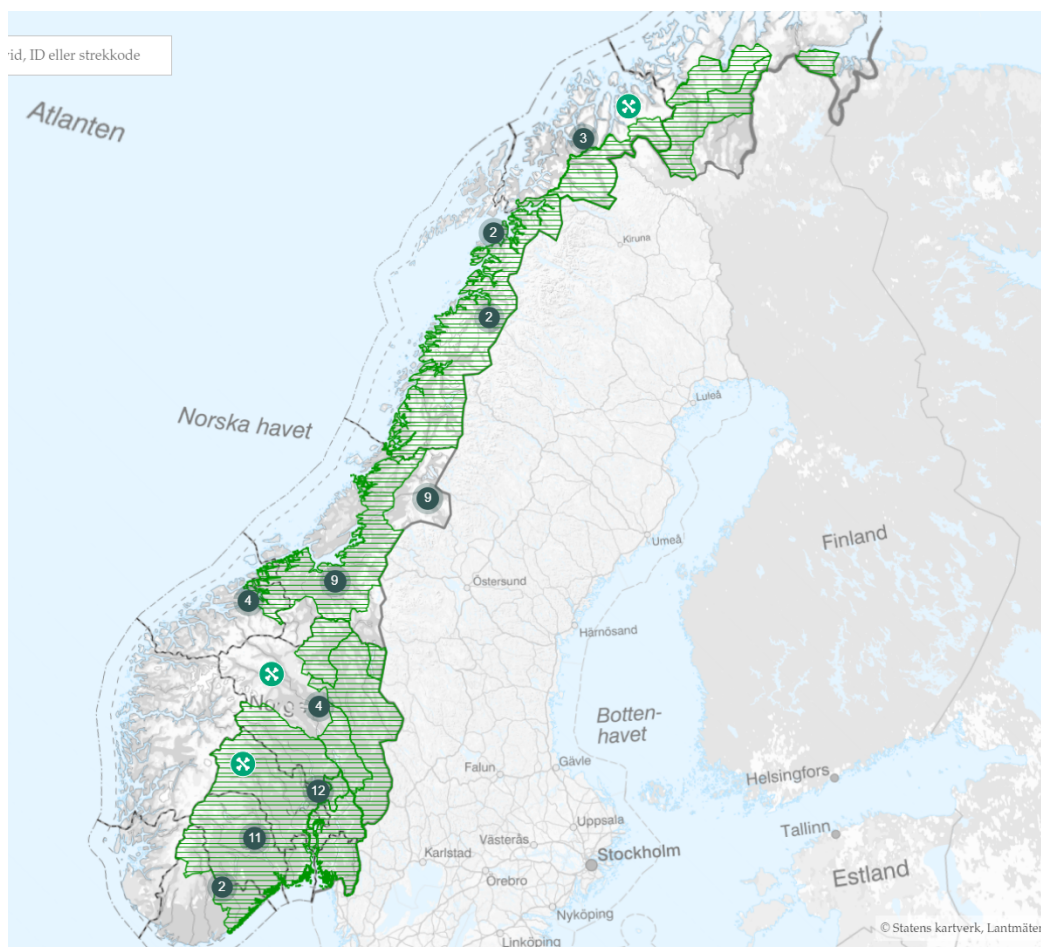
De fem siste årene har jaktuttaket i Norge ligget på mellom 37 og 64 gauper pr. jaktår (figur 3). Av skadefellingstillatelser og effektivering av disse er det tatt ut mellom fem og ni gauper pr. jaktår de siste fem årene.

Mer kunnskap om kvotejakt 2024 kan leses [her](#).

Figur 3: Antall gauper felt på kvotejakt, skadefelling eller registrert døde som annen avgang i jaktårene 2016/2017 til 2024/2025 (1. juli 2024) i hele Norge. Et jaktår går fra og med 1. april og til og med 31. mars året etter. Dataene er hentet fra Rovbase.no.

Figur 4 viser kart over felte gauper i hele Norge jaktåret 2023/2024. Tabell 3 viser kjent avgang av gaupe i de ulike forvaltningsregionene i Norge fra jaktåret 2020/2021 til og med 2023/2024.

Figur 4: Felte gauper i jaktåret 2023/2024. Kilde: Rovbase.no

Tabell 3: Antall gauper felt på kvotejakt, skadefelling eller registrert døde som annen avgang for de ulike forvaltningsregionene i jaktårene 2020/2021 til 2023/2024. Et jaktår går fra og med 1. april og til og med 31. mars året etter. Dataene er hentet fra Rovbase.no.

Forvaltningsregion	Jaktår	Antall gaupe felt på kvotejakt	Antall gaupe felt ved skadefelling	Antall gaupe døde som annen avgang
1 Vestland	2023/2024	0	0	0
	2022/2023	0	0	0
	2021/2022	0	0	0
	2020/2021	2	0	0
2 Sør-Norge	2023/2024	18	0	3
	2022/2023	14	0	2
	2021/2022	16	0	4
	2020/2021	24	0	3
3 Oppland	2023/2024	7	0	0
	2022/2023	10	1	1
	2021/2022	10	1	0
	2020/2021	6	0	2
4 Oslo, Akershus og Østfold	2023/2024	0	0	2
	2022/2023	0	0	1
	2021/2022	0	0	2
	2020/2021	0	0	0
5 Hedmark	2023/2024	4	0	2
	2022/2023	0	1	2
	2021/2022	0	0	1
	2020/2021	0	0	2
6 Midt-Norge	2023/2024	11	8	6
	2022/2023	14	6	5
	2021/2022	33	1	2
	2020/2021	24	0	7
7 Nordland	2023/2024	0	3	1
	2022/2023	0	3	2
	2021/2022	3	1	0
	2020/2021	5	2	3
8 Troms og	2023/2024	4	1	0

Finnmark	2022/2023	0	0	2
	2021/2022	0	5	0
	2020/2021	5	2	1

4.2 Sverige

Det ble i perioden fra 1. april 2023 til 31. mars 2024 registrert 209 døde gauper i Sverige, mot 263 i samme periode i 2022/2023. Per 29. mai 2024 i jaktåret 2024/2025 var det registrert avgang av 16 gauper i Sverige.

Vi har ikke data for fellinger av gaupe i Finland og Russland.

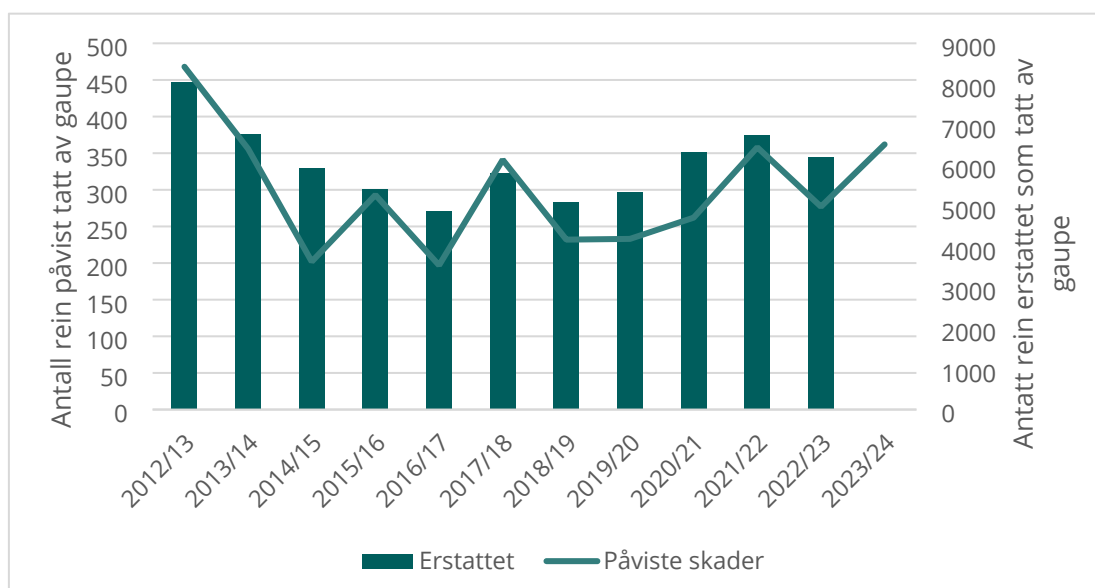
5 Skadesituasjon og erstatning for rovviltskader

Alle kadaver av sau og tamrein som meldes inn til Statens naturoppsyn blir undersøkt og lagret i Rovbase og utgjør grunnlaget for å utbetale erstatning for tap av husdyr til rovvilt.

Tamrein

I løpet av reindriftsåret 2023/2024 ble det påvist 362 rein tatt av gaupe, i 2022/2023 ble det påvist 277 rein tatt av gaupe, og i 2021/2022 ble det påvist 358 rein tatt av gaupe (figur 5). Inneværende reindriftsår (per 1. juli 2024) er det påvist 72 tamrein som tapt til gaupe på landsbasis.

Tabell 4 viser antall rein som er påvist (dokumentert eller antatt sikker) tatt av gaupe og antall rein erstattet som tapt til gaupe for regionene 5, 6, 7 og 8.

Figur 5: Antall rein påvist tapt til gaupe (primær akse) og antall rein erstattet som tapt til gaupe (sekundær akse) i reindriftsårene 2012/13 til 2023/24 i hele Norge. Dataene er hentet fra Rovbase.no

Tabell 4: Antall rein påvist tapt til gaupe (vurderingskategoriene "dokumentert" og "antatt sikker") og erstattet som tapt til gaupe i forvaltningsregionene 5, 6, 7 og 8 i reindriftsårene 2020/21 til 2023/24. Erstatningstallene for Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde er i tabellen i sin helhet ført på region 5, på samme måte er Nord-Trøndelag reinbeiteområde ført på region 6, Nordland reinbeiteområde ført på region 7 og Troms, Vest- og Øst-Finnmark reinbeiteområde er ført på region 8. Data for påviste skader følger regiongrensene. Data er hentet fra rovbases.no.

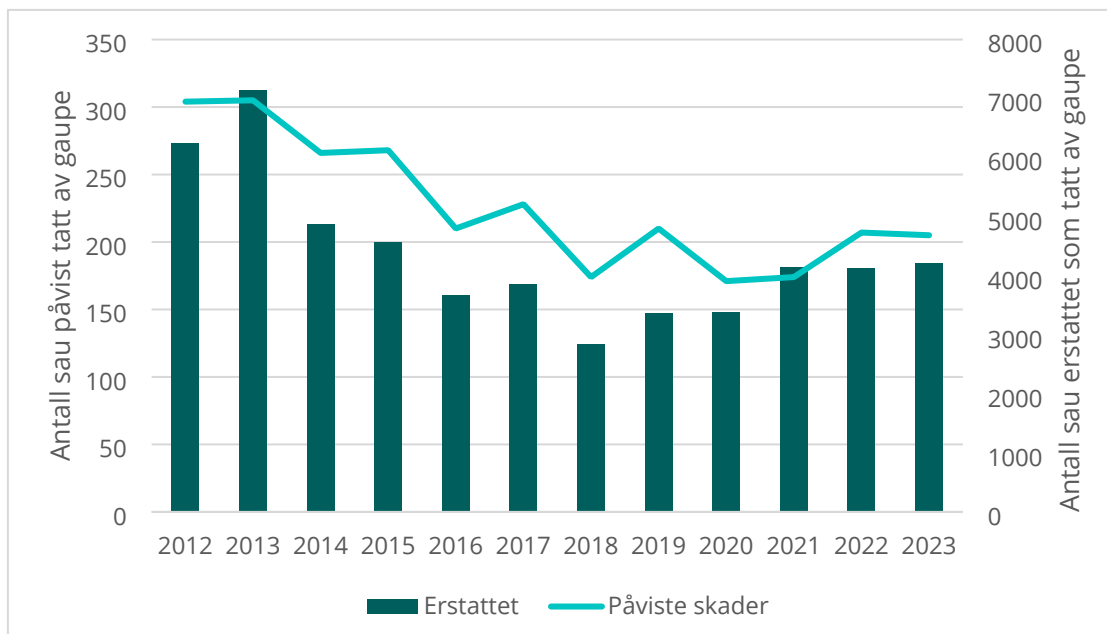
Forvaltningsregion	Reindriftsår	Antall rein påvist tapt til gaupe	Antall rein erstattet tapt til gaupe
5 Hedmark	2023/2024	0	-
	2022/2023	0	201
	2021/2022	0	160
	2020/2021	0	151
6 Midt-Norge	2023/2024	90	-
	2022/2023	23	721
	2021/2022	38	655
	2020/2021	49	808
7 Nordland	2023/2024	103	-
	2022/2023	82	1416
	2021/2022	51	1397
	2020/2021	61	1381
8 Troms og Finnmark	2023/2024	169	-
	2022/2023	169	3866
	2021/2022	269	4527
	2020/2021	152	3980

- = ikke tilgjengelig per dags dato

Sau

Figur 6 viser antall sau påvist tapt til gaupe og antall sau erstattet tapt til gaupe de siste årene i Norge. I løpet av 2023 ble det påvist 205 sau tatt av gaupe, og erstattet rundt 4 207 sau og lam som tapt til gaupe i Norge.

Tabell 5 viser antall sau tapt til gaupe og antall sau erstattet som tapt til gaupe for de ulike forvaltningsregionene i Norge

Figur 6: Antall sau i Norge påvist tapt til gaupe (primær akse) og antall sau erstattet tapt til gaupe (sekundær akse) i årene 2012 til 2023 i hele Norge. Dataene er hentet fra Rovbase.no.

Tabell 5: Antall sau påvist (dokumentert eller antatt sikker) tapt til gaupe og erstattet som tapt til gaupe i de ulike forvaltningsregionene i Norge fra 2020 til 2024. Data er hentet fra rovbases.no.

Forvaltningsregion	År	Antall sau påvist tapt til gaupe	Antall sau erstattet tapt til gaupe
1 Vestland	2024*	2	-
	2023	0	0
	2022	2	8
	2021	1	9
	2020	2	1
2 Sør-Norge	2024*	7	-
	2023	36	723
	2022	29	755
	2021	22	999
	2020	28	662
3 Oppland	2024*	7	-
	2023	7	413
	2022	40	730
	2021	24	582
	2020	18	418
	2024*	1	-

4 Oslo, Akershus og Østfold	2023	4	131
	2022	5	224
	2021	11	83
	2020	2	20
5 Hedmark	2024*	1	-
	2023	18	168
	2022	14	199
	2021	7	136
	2020	13	135
6 Midt-Norge	2024*	12	-
	2023	60	1 190
	2022	32	845
	2021	53	977
	2020	41	681
7 Nordland	2024*	30	-
	2023	50	928
	2022	52	910
	2021	50	1076
	2020	56	1206
8 Troms og Finnmark	2024*	6	-
	2023	30	635
	2022	22	454
	2021	6	248
	2020	11	269

- = ikke tilgjengelig per dags dato *data per 1. juli 2024

SALTDAL KOMMUNE
Kirkegata 23
8250 ROGNAN

Trondheim, 26.11.2024

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2024/285

Saksbehandler:
Anders Braa

Avgjørelse i klagesak - vedtak om avslag på søknad om skadefelling av bjørn i Saltdal kommune

Vi viser til klage fra Saltdal kommune av 20. september 2024 på avslag på søknad om skadefelling av bjørn, gitt av Statsforvalteren i Nordland 30. august. Saken ble oversendt til oss 10. oktober 2024.

Vedtak

Miljødirektoratet opprettholder Statsforvalterens vedtak om avslag av 30. august 2024 på søknad om å felle brunbjørn i Saltdal kommune i region 7.

Klagen blir ikke tatt til følge.

Vedtaket er fattet etter naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og rovviltforskriften § 13. Du finner [naturmangfoldloven](#) og [rovviltforskriften](#) i sin helhet på Lovdata.no.

[Representantforslag 163 S \(2010-2011\)](#) (Stortinget.no) ligger også til grunn for vurderingene.

Kort om bakgrunnen for saken

Brunbjørnen er fredet. Det er likevel mulig å felle brunbjørn, blant annet for å hindre skade på husdyr eller tamrein. Vilkårene for fellingstillatelsen er at fellingen ikke skal være til skade for bestandens overlevelse, og at formålet ikke kan bli oppnådd på annen tilfredsstillende måte.

Stortingets rovviltforlik fra 2011 gir føringene for forvaltningen av rovvilt i Norge. Den todelte målsettingen i forliket, som vektlegger både rovviltbestandens overlevelse og hensynet til levedyktige beitenæringer, er det grunnleggende prinsippet i forvaltningen.

Stortinget har fastsatt et nasjonalt mål for hvor mange ungekull med brunbjørn det skal fødes i Norge hvert år. Bestandsmålet er fordelt i utvalgte forvaltningsregioner for rovvilt. De regionale rovviltnemndene har i sine forvaltningsplaner for rovvilt lagt grunnlaget for en geografisk differensiert forvaltning innenfor regionene, med prioriterte bjørneområder og prioriterte beiteområder. I region 7 er det ikke prioriterte bjørneområder som har en tilstrekkelig størrelse og kvalitet til å ivareta bestandsmålet for regionen på 1 årlig yngling.

Den 22. august ble det funnet en død søye øst ved Rundvatnet i Saltdal kommune som ble påvist tatt av bjørn. Fem dager senere ble det funnet ytterligere ei søye noe lenger sør i kommunen. Statsforvalteren avslo 30. august søknad om skadefelling datert 28. august fra Saltdal kommune.

Klagen

Klagen fra Saltdal kommune kan oppsummeres slik:

- Mener at vedtaket i alt for stor grad tar hensyn til bjørnebestanden, til tross for at det aktuelle området er i beiteprioritert område.
- Viser til en betydelig større bjørnebestand på svensk side
- Skadepotensialet på tamrein og storfe på beite er ikke tilstrekkelig vurdert i vedtaket.
- Viser til at forvaltningsplanen for region 7 fremdeles gjelder

Vi viser til klagen i sin helhet.

Statsforvalteren sin behandling av klagen

Statsforvalteren opprettholder vedtaket av 30. august 2024, og oversender saken til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

Vi viser til Statsforvalterens oversendelsesbrev.

Bestandssituasjonen og overvåkingen av brunbjørn i rovviltregion 7

Stortinget har fastsatt følgende bestandsmål for brunbjørn:

- Antall ungekull for landet: 13
- Antall ungekull for regionen: 1

Bestanden av brunbjørn i Norge blir primært overvåket ved å analysere DNA fra innsamlede ekskrement og hår. De analyserte prøvene med DNA gjør det mulig å slå fast hvor mange brunbjørn som minimum har vært innom Norge i løpet av ett år, hvor de har oppholdt seg og fordelingen mellom hanner og binner. Rapporteringsfristen for overvåking av brunbjørn er 1. april påfølgende år.

Bestandsmålet er gitt i antall årlige ungekull. Overvåkingen benytter en modell, som er utviklet av Det skandinaviske bjørneprosjektet (Bischof og Swenson 2010), til å beregne hvor mange kull som sannsynligvis er født i Norge hvert år. Modellen tar utgangspunkt i det innsamlede DNA-materialet og bygger blant annet på kunnskap om fordelingen mellom kjønn og alder i den svenske brunbjørnebestanden. Den baserer seg også på kunnskap om hvor ofte binnene føder, hvor gamle de er første gang de føder, størrelsen på leveområdene og dødeligheten i bestanden.

Siste års rapport fra Rovdata (NINA rapport 2454) viser at det i 2023 ble påvist 178 ulike bjørner i Norge, 79 hunnbjørner og 99 hannbjørner. I region 7 ble det påvist 1 hannbjørn.

Basert på prøver fra påviste hunnbjørner ble det estimert at det var 9,6 ungekull i 2023 i Norge. For region 7 er antall ungekull estimert til 0.

Miljødirektoratet sin vurdering

Skadefelling er primært et virkemiddel som kan iverksettes dersom det oppstår en akutt skadesituasjon, og dersom det ikke finnes en annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. For å iverksette en skadefelling, må det foreligge kadaver eller skader som kan undersøkes og påvises at det er bjørn som er årsaken. Skadene må også se ut til å kunne fortsette.

Vi kan gi tillatelse til skadefelling dersom det er sannsynlig at skadene vil vedvare og vi ikke kan iverksette andre rimelige, forebyggende tiltak. Dersom skadehistorikken og skadepotensialet er omfattende og sannsynlig, kan vi, i særskilte tilfeller, vurdere uttak uten at det har skjedd skader. De potensielle skadene må i så fall kunne oppstå innen en viss nærhet i tid.

Av Rovbase går det fram at det ble påvist tap av 2 sauer i Saltdal kommune siden 1. juni og fram til 30. august 2024. I månedsskiftet august/september går beiteperioden for sau mot slutten, og det er andre forebyggende virkemidler mot bjørneskade, som tidlig sanking, som kan tas i bruk.

Vi viser til at forvaltningsmålet for bjørn i region 7 ikke er oppnådd, det er ingen utvikling mot forvaltningsmålet, og forvaltningsplanen for region 7 åpner ikke for en reell differensiert forvaltning av bjørn. Det betyr at terskelen for felling av bjørn i region 7 er høyere enn i tilsvarende beiteprioriterte områder i andre regioner med forvaltningsmål.

Kima- og miljødepartementet har i brev av 4. juli satt vilkår for betinget skadefelling av bjørn i forbindelse med behandling av klage på vedtak om kvote for betinget skadefelling av bjørn i region 7 i 2024. Ett av disse er at terskelen for uttak av hannbjørner skal være høyere enn det som normalt følger av forvaltningspraksis.

Når det gjelder forholdet til tamrein, kan bjørn være en betydelig tapsfaktor under kalvingsperioden, men det er lite tap av tamrein til bjørn ellers i året. Det er ikke påvist tap av tamrein til bjørn i Saltdal kommune i løpet av 2024.

Direktoratet kan ikke se at det var en pågående akutt skadesituasjon i Saltdal kommune på vedtakstidspunktet som tilfredsstiller vilkårene for å iverksette skadefelling etter rowiltforskriften § 9, og opprettholder Statsforvalterens vedtak av 30. august 2024.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Susanne Hanssen
Fung. seksjonsleder

Anders Braa
seniorrådgiver

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I NORDLAND
Roviltnemnda i region 7

Postboks 1405
Moloveien 10

8002 BODØ
8002 BODØ

Vedlegg

- 1 Kunnskapsgrunnlag bjørn i Norge 2024 15 juli

Kunnskapsgrunnlag brunbjørn i Norge 2024

1. Forvaltning av rovvilt i Norge.....	1
1.1 Rammebetingelser	2
1.2 Geografisk differensiering, ansvarsfordeling og myndighet.....	4
1.3 Felling av brunbjørn	6
2. Om overvåkingen av brunbjørn	7
2.1 DNA-overvåking	7
2.2 Beregning antall årlige ungekull	8
3. Bestandssituasjon Skandinavia.....	8
3.1 Norge	8
3.2 Sverige	12
4. Skadesituasjon og erstatning for rovviltskader.....	14

1. Forvaltning av brunbjørn i Norge

Dagens forvaltningsprinsipper for rovvilt bygger på flere sentrale dokumenter, samt stortingsbehandling av disse. Det er presisert i samtlige dokumenter at forvaltningen skal gjennomføres innenfor rammene av Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven. Lovverk og forskriftsverk som setter de juridiske rammer for gjennomføringen av rovviltforvaltningen, er et resultat av meldingene og den politiske behandlingen av disse.

Det grunnleggende prinsippet i forvaltningen er den todelte målsettingen i rovviltforliket; sikre en bærekraftig forvaltning av bjørn som også ivaretar hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser, redusere skader på husdyr og tamrein og arbeide for å dempe konfliktene knyttet til rovvilt og rovviltforvaltningen.

1.1 Rammebetingelser

Stortinget har gjennom rovviltforlikene i 2004¹ og 2011², samt ved behandlingen av Stortingsmelding 21 (2015-2016) om *Ulv i norsk natur Bestandsmål for ulv og ulvesone*³, lagt klare rammer for hvordan rovviltforvaltningen skal praktiseres. Blant annet fremgår det at norsk

¹ [Rovvilt i norsk natur. St.meld. nr. 15 \(2003-2004\), Innst. S. nr. 174 \(2003-2004\)](#)

² [Representantforslag om endringer i forvaltningen av rovvilt. Dokument 8:163 S \(2010-2011\)](#)

³ [Ulv i norsk natur. Bestandsmål for ulv og ulvesone. Meld. St. 21 \(2015-2016\), Innst. 330 S \(2015-2016\)](#)

roviltforvaltning skal skje innenfor rammen av Bernkonvensjonen,⁴ bestemmelsene i naturmangfoldloven⁵ og den todelte målsettingen.

1.1.1 Internasjonale forpliktelser

Rammebetingelsene som er lagt til grunn ved behandlingen av Stortingsmeldingen 21 (2015-2016), er for en stor del fortsatt de gjeldene føringene for rovtforvaltningen i Norge. De internasjonale forpliktelsene som følger av Bernkonvensjonen, der formålet er bevaring av vill flora og fauna og deres leveområder er uendret, og Miljødirektoratet viser til meldingens kapittel 2.1 i sin helhet.

Norge har også forpliktet seg til å følge opp Kunming-Montreal-avtalen (Naturavtalen) under konvensjonen om biologisk mangfold (CBD), som ble inngått mellom medlemslandene i desember 2022. I avtalen er det bl.a. mål om å sikre umiddelbare forvaltningstiltak for å stanse menneskeskapt utryddelse av kjente truede arter (jf. mål 4), og å sikre at bruk av, høsting av og handel med viltlevende arter er bærekraftig, trygg og lovlig og ikke medfører overbeskatning (jf. mål 5). En kommende norsk handlingsplan for naturmangfold skal klargjøre hvordan Norge skal følge opp avtalen.⁶

1.1.2 Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven inneholder bestemmelser om forvaltningsmål for arter, forvaltningsprinsipp for arter og om høsting og annet uttak av rovt. I tillegg har viltloven⁷ enkelte bestemmelser av betydning for forvaltningen av rovt. Roviltforskriften⁸ regulerer dagens forvaltning av Norges fire store rovdyr (gaupe, jerv, brunbjørn, ulv) og kongeørn.

Naturmangfoldloven § 5 sier at forvaltningsmålet for artene er at de og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene, som de er avhengige av, ivaretas så langt det er nødvendig for å nå målet. Og § 6 sier at enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet i strid med § 5.

Selv om målet er at arter skal forekomme i levedyktige bestander i deres naturlige utbredelsesområde, kan andre viktige samfunnsinteresser tilsi at målet nås på andre måter, eller i et annet tempo, enn hensynet til naturmangfoldet isolert sett skulle tilsi. Ot.prp. nr. 52 (2008–2009)⁹ s. 376 nevner som eksempel på dette den differensierte rovtforvaltningen som baserer seg på en interesseavveining mellom utmarksnæring og rovtvern. Det vises i denne sammenheng til loven § 14.

⁴ [Convention on the conservation of European wildlife and natural habitats \(Bern Convention\) - Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats \(coe.int\)](https://www.coe.int/en/web/convention-on-the-conservation-of-european-wildlife-and-natural-habitats)

⁵ [Naturmangfoldloven](#)

⁶ [Det globale Kunming-Montreal-rammeverket for naturmangfold \(Naturavtalen\) - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

⁷ [Viltloven](#)

⁸ [Roviltforskriften](#)

⁹ [Om lov om forvaltning av naturens mangfold \(naturmangfoldloven\). Ot.prp. nr. 52 \(2008-2009\)](#)

Naturmangfoldloven § 14 sier at tiltak etter naturmangfoldloven skal avveies mot andre viktige samfunnsinteresser. Hensynet som tas til beitenæringene gjennom den geografisk differensierte forvaltningen av rovvilt, er et eksempel hvor hensynet til en viktig samfunnsinteresse medfører at målet om levedyktige rovviltbestander og ivaretagelse av rovviltartene og deres genetiske mangfold på lang sikt vil nås på annen måte og i et annet tempo enn om naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta.

Naturmangfoldloven § 15 sier at høsting og annet uttak av viltlevende dyr skal følge av lov eller vedtak med hjemmel i lov. Naturmangfoldloven § 18 sier at Kongen ved forskrift eller enkeltvedtak kan tillate uttak av vilt for å blant annet avverge skade på blant annet husdyr og tamrein, samt annen eiendom. Videre kan uttak av vilt også tillates for å ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning. Loven presiserer at vedtaket bare kan fattes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Naturmangfoldloven § 18 gjenspeiler Bernkonvensjonens artikkel 9.

1.1.3 Dyrevelferdslovgivningen

Forskrift om velferd for småfe,¹⁰ gitt med hjemmel dyrevelferdsloven,¹¹ pålegger dyreeier plikter når det gjelder å ta vare på og føre tilsyn med dyr på utmarksbeite. Forskriften sier blant annet at dyreeier ved slipp på utmarksbeite skal sikre at alle dyr har god helsetilstand. Forskriften sier også at dyr som ikke holdes i bygninger skal beskyttes mot blant annet rovdyrangrep. Dyr som holdes på utmarksbeite, skal sees etter minst en gang pr. uke i områder uten særskilt risiko. Ved mistanke om økt fare må tilsynet intensiveres.

Mattilsynet kan gi dyreeier pålegg om beiterestriksjoner eller andre tiltak rettet mot beitedyra for å avverge en uakseptabel dyrevernsituasjon. Dyrevelferdsloven har i tillegg en egen bestemmelse som gir eier rett til økonomisk kompensasjon, dersom Mattilsynet på grunn av rovdyr pålegger inngripende restriksjoner på bruk av beitet. Mattilsynet kan kun gjøre tidsbegrensede vedtak grunnet dyrevelferdshensyn i en situasjon med stor risiko for tap.

I rovviltforliket av 2011 la forlikspartene til grunn at rovdyrforvaltningen utøves på en slik måte at det ikke er behov for beitenekt etter dyrevelferdsloven i prioriterte beiteområder.

1.1.4 Urfolks rettigheter

Grunnloven § 108 fastsetter en rettslig og politisk forpliktelse til å tilrettelegge for at samene skal kunne sikre og utvikle sin kultur, sitt språk og sitt samfunnsliv. Sammen med internasjonale avtaler gir grunnlovsbestemmelsen føringer for norske myndigheters politikk og forvaltning som vedrører samiske interesser. Statlige myndigheter må derfor gjøre hensynet til samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv til gjenstand for særskilt behandling og vurdering i forvaltning

¹⁰ [Forskrift om velferd for småfe - Lovdata](#)

¹¹ [Lov om dyrevelferd - Lovdata](#)

gjennom bærekraftig bruk og vern av natur. De samiske interessene er tillagt betydelig vekt ved fastsettelsen av ulvesonen, og det er ikke noe mål om å ha etableringer av ulv i områdene med samisk tamreindrift.

1.2 Geografisk differensiering og forvaltningsmyndighet

Stortinget har fastsatt grenser for åtte forvaltningsregioner for rovvilt (figur 1). Hver av disse styres av en politisk valgt rovviltnemnd¹² utnevnt av KLD etter forslag fra fylkeskommuner og Sametinget.

På grunn av rovviltets utstrakte arealbruk vil bevaring av disse artene måtte foregå i det flerbrukslandskapet som dekker mesteparten av landet. På bakgrunn av de ulike interessene har det i Norge siden tidlig på 1980-tallet eksistert en erkjennelse av at det er nødvendig med en viss prioritering av arealbruk for henholdsvis rovvilt og andre interesser, særlig utmarksbeite, dersom konfliktene skal kunne reduseres. I utkast til landsplan i 1987 ble dette omtalt som «sikringsområder» for store rovdyr. I forbindelse med St.meld. nr. 27 (1991–92) *Om forvaltning av bjørn, jerv, ulv og gaupe*¹³ ble dette benevnt som «kjerneområder» for store rovdyr. Gjennom rovviltmeldingen fra 1997 (St.meld. nr. 35 (1996–97) *Om rovviltforvaltning*)¹⁴ ble geografisk differensiert forvaltning videreutviklet, og senere ble prinsippet nedfelt direkte i viltloven og rovviltforskriften.

De regionale rovviltnemndene har i sine forvaltningsplaner for rovvilt lagt grunnlaget for en geografisk differensiert forvaltning innenfor regionene, med prioriterte bjørneområder og prioriterte beiteområder (figur 1A).

En slik soneforvaltning skal støtte opp under det todelte målet og virke konfliktdependende ved at rovvilt og beitedyr skal forvaltes så atskilt som mulig. I område prioritert til rovvilt er det en høyere terskel for å få lov til å felle rovvilt enn i område prioritert til beitedyr, og beitenæringene skal tilpasses forekomsten av rovdyr i området. Tilpassingen skal gjøres gjennom forebyggende og konfliktdependende tiltak¹⁵ som har til formål å begrense skader og redusere tap i beitenæringene, og dermed bidra til å opprettholde levedyktig næringsvirksomhet i landbruket i områder med rovvilt. Tidligere er det også gitt tilskudd til driftsomstilling, fra sauehold til andre typer landbruk.¹⁶

En geografisk differensiert forvaltning innebærer at hensynet til rovvilt og næringsvirksomhet i landbruket blir ulikt vektlagt innenfor de geografisk avgrensede områdene. I tillegg skal ulike typer tiltak og virkemidler være aktuelle i de ulike geografiske områdene.

¹² www.rovviltnemnd.no

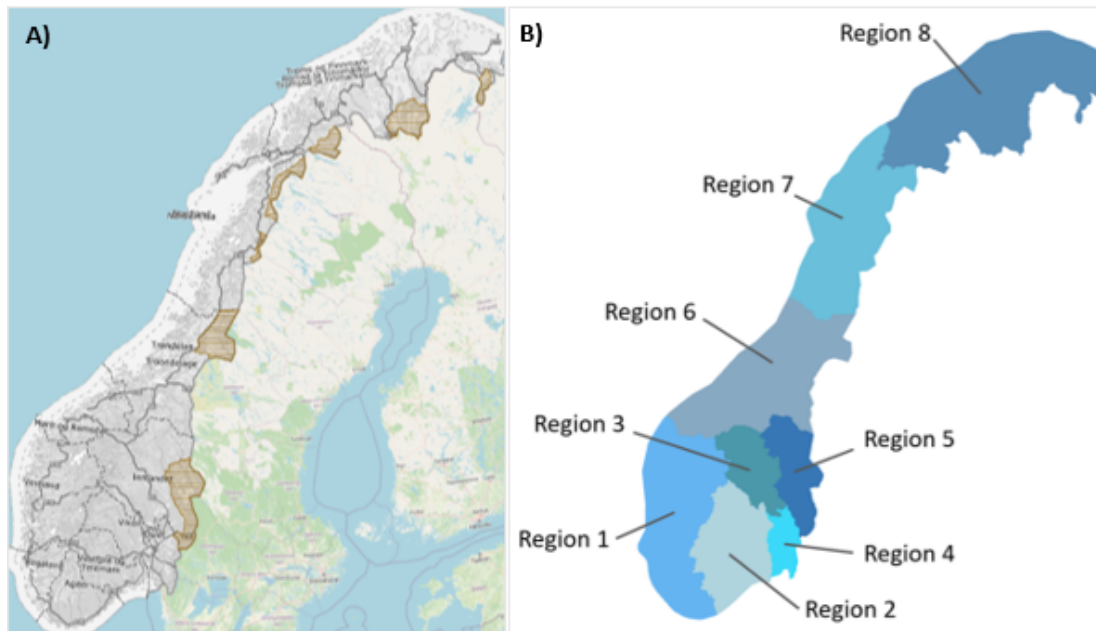
¹³ [Om forvaltning av bjørn, jerv, ulv og gaupe \(Rovviltmeldingen\), St.meld.nr. 27 \(191-92\).](#)

¹⁴ [Om rovviltforvaltning, St.meld. nr 35 \(1996-97\).](#)

¹⁵ [Forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdependende tiltak](#)

¹⁶ [Forskrift om tilskudd til driftsomstilling grunnet rovvilt](#)

For å bevare rovviltbestanden av bjørn et det satt nasjonalt og regionale bestandsmål. I 2003 foreslo regjeringen et bestandsmål på 20 ynglinger av bjørn,¹⁷ men dette ble av Stortinget i 2004 redusert til 15 ynglinger. I 2011 inngikk Stortinget et forlik som ytterligere reduserte bestandsmålet til 13 ynglinger.¹⁸ Disse er fordelt på fire forvaltningsregioner for rovvilt (figur 1B).

Figur 1: **A)** Kartlag med offisielle grenser for forvaltningsområdene fastsatt av rovviltnemndene for bjørn. **B)** Det nasjonale bestandsmålet på 13 årlige ungekull for bjørn fordelt på rovviltregion 8, 7, 6 og 5. Kilde: Rovbase 3.0.

Når bestanden av en rovviltart ligger på eller over bestandsmålet er det etter rovviltforskriften den regionale rovviltnemnda som har forvaltningsmyndigheten. Dersom bestandsmålet ligger under bestandsmålet er det Miljødirektoratet som har ansvar for forvaltning av arten. I stortingsforliket fra 2011 ble det bestemt at nemndene uavhengig av bestandsstatus for bjørn i egen region får myndighet når den nasjonale bestanden er på 10 ungekull.

1.3 Felling av brunbjørn

Brunbjørnen er fredet etter naturmangfoldloven. Siden vi har få bjørner, må vi sikre overlevelsen gjennom forvaltningsmessige tiltak. Unntaksbestemmelsene i naturmangfoldlovens § 18 første ledd b) gjør det likevel mulig å felle bjørn, blant annet for å hindre skade på husdyr eller tamrein. Det er et vilkår at slik felling ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut ifra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. rovviltforskriften § 1 og § 6.

Det legges følgende til grunn ved vurdering av kvotestørrelser for felling: føringene i de regionale forvaltningsplanene og den differensierte forvaltningen av brunbjørn; bestandssituasjon og avgang av brunbjørn de siste årene samt skadehistorikken og skadepotensialet i de ulike områdene.

¹⁷ [St.meld. nr. 15, rovvilt i Norsk Natur, 2003-2004.](#)

¹⁸ [Representantforslag 163 S \(2010-2011\)](#)

[Naturmangfoldloven](#) og [roviltforskriften](#) utgjør de juridiske rammene for vedtak om felling (Lovdata.no). [Representantforslag 163 S \(2010-2011\)](#) (Stortinget.no) ligger også til grunn for vurderinger om felling.

1.3.1 Forvaltningsmyndighet

Gjennom rovtviltforskriften § 7 er de regionale rovtviltnemndene gitt myndighet til å fatte vedtak om kvote for felling når bestandene ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for hver enkelt art i regionene. For brunbjørn overføres vedtaksmyndigheten til de regionale rovtviltnemndene når det er 10 ynglinger eller mer i Norge, basert på dokumentert data om siste års ungekull.

Rovtvltnemndene tildeler kvote for betinget skadefelling etter forskriftens § 8 og kvote for lisensfelling etter forskriftens § 10.

Videre er det slik at Miljødirektoratet har myndighet til å fatte vedtak om alle former for felling og jakt etter eget tiltak eller søknad jf. forskriften § 13. Myndigheten gjelder hele året og i perioden fra 16. februar til og med 31. mai er det kun Miljødirektoratet som har slik myndighet til å vedta skadefelling.

1.3.2 Kvote for betinget skadefelling

Skadefelling av brunbjørn er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå på husdyr eller tamrein. Skadefelling retter seg mot enkeltindivider, og er ikke et virkemiddel som kan benyttes til å regulere bestanden.

Kvoten som gis for betinget skadefelling, gitt av rovtviltnemndene eller av Miljødirektoratet, fastsettes som antall enkeltindivider som kan felles i perioden 1. juni til og med 15. februar. Det er statsforvalteren som vedtar å iverksette skadefellingsforsøk innenfor den kvoten som er satt når betingelsene ellers er til stede for slik felling, jf. forskriftens § 9 annet ledd.

1.3.3 Kvote for lisensfelling

Lisensfelling av fredet rovtvilt er hjemlet i naturmangfoldloven § 18, første ledd bokstav b og c, jf. rovtviltforskriften § 10. Vedtak om kvote for lisensfelling av brunbjørn er for å begrense veksten og/eller utbredelsen av bestanden.

Lisensfellingsperioden går fra 21. august til 15. oktober. Rovtvltnemnden kan fastsette en kortere fellingsperiode dersom særlige forhold tilsier det.

2. Om overvåkingen av brunbjørn

Offentlige vedtak som kan få følger for naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om artenes bestandssituasjon, hva som påvirker bestanden og effekten av påvirkningene. Vi er derfor avhengige av gode bestandstall for å følge opp rovtviltpolitikken.

Bestanden av brunbjørn i Norge er en del av felles bestander som deles med våre naboland Sverige, Finland og Russland. Bjørnene i Finnmark utgjør deler av en felles bestand med nordlige deler av Finland og tilgrensende områder i Russland, mens bjørnene i resten av landet danner en felles skandinavisk bestand med Sverige.

[Rovdata](#) har ansvaret for det nasjonale overvåkningsprogrammet i Norge, som er en del av den felles skandinaviske overvåkingen. Rovdata har ansvaret for å formidle, drifte og utvikle nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt og er den sentrale leverandøren av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd.

2.1 DNA-overvåking

Bestanden av brunbjørn i Skandinavia blir primært overvåket ved å analysere DNA¹⁹ fra årlige innsamlede ekskrement og hår. I Norge gjennomføres det årlig innsamling fra hele landet, mens i Sverige gjennomføres det länsvis med en syklus på 5 år.²⁰ De analyserte prøvene med DNA gjør det mulig å slå fast hvor mange brunbjørn som minimum har vært innom Norge i løpet av ett år, hvor de har oppholdt seg og fordelingen mellom hanner og hunner.

Gjennom regelmessig overvåking greier vi å beregne både populasjonsstørrelse, fordeling, antall nye kull, og studere hvordan tallene utvikler seg over tid (populasjonsdynamikk) og hva som påvirker antallet.

Rapporteringsfristen for overvåking av brunbjørn i Norge er 1. april påfølgende år.

2.2 Beregning antall årlige ungekull

Bestandsmålet er gitt i antall årlige ungekull. Overvåkingen benytter en modell som estimerer antall ynglinger basert på alle individbestemte DNA-prøver fra hunnbjørner og den geografiske plasseringen til hver enkelt prøve²¹ ²². Modellen baserer seg på parametere for arealbruk, alderssammensetning og reproduksjonsdata fra det skandinaviske bjørneprosjektet og skutte hunnbjørner i Sverige for å beregne antall ynglinger og usikkerheten i estimatene.

3. Bestandssituasjon Skandinavia

3.1 Norge

3.1.1 Antall identifiserte individer

Siste års rapport fra Rovdata²³ viser at det i 2023 ble påvist 178 ulike bjørner i Norge, 79 hunnbjørner (44 %) og 99 hannbjørner (56 %). Dette er en økning på 3 individer (2 %)

¹⁹ <https://storymaps.arcgis.com/stories/0e97d657cfb4467487473b8ea94f9e80>

²⁰ [Inventeringsmetodik för stora rovdjur, fjällräv och kungsörn](#)

²¹ [Bischof og Swenson 2010](#)

²² [Bischof og Swenson 2012](#)

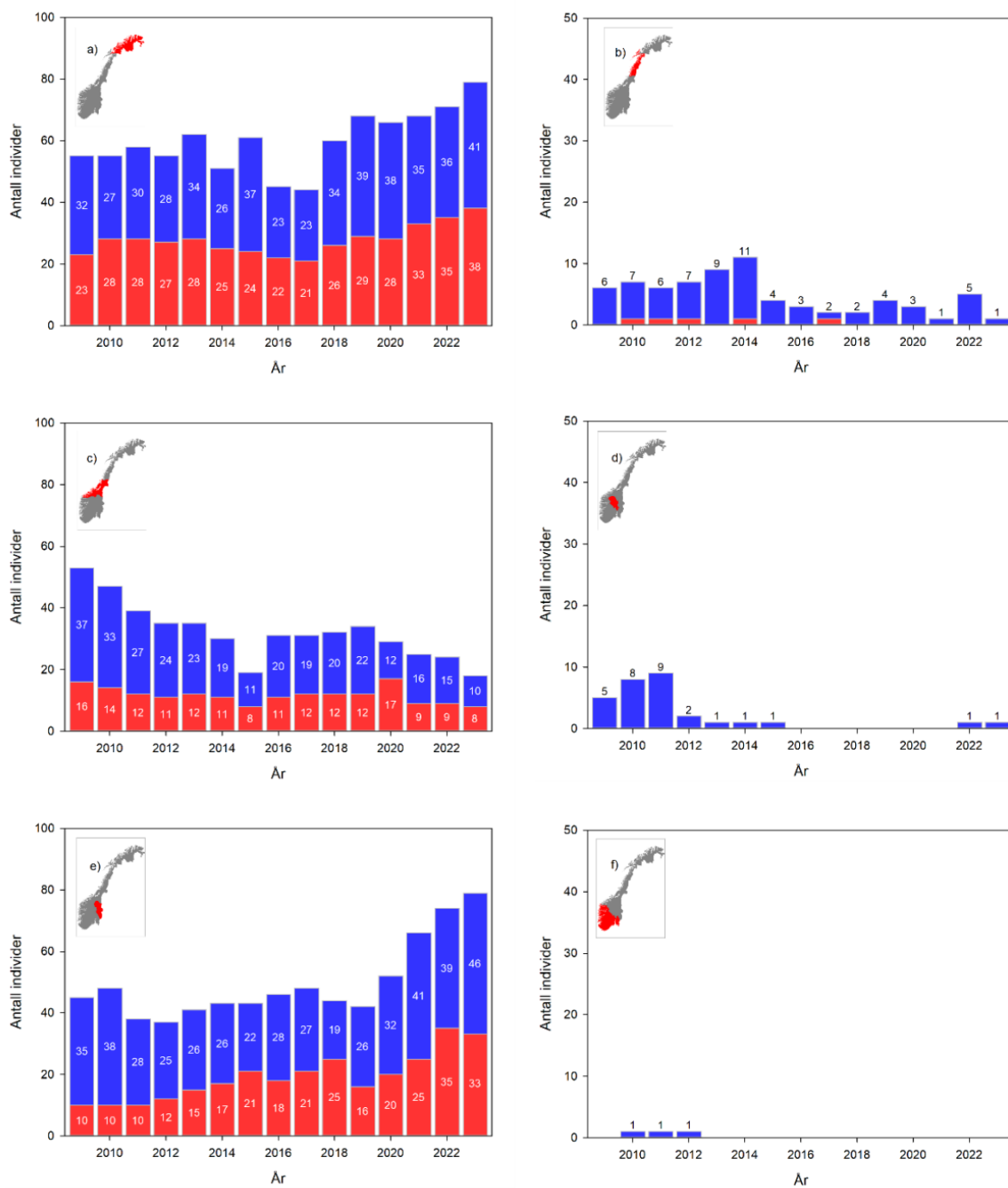
²³ [DNA-basert overvåking av brunbjørn i Norge i 2023 \(nina.no\)](#)

sammenlignet med 2022, og det høyeste antallet individer som er påvist siden den DNA-baserte overvåkingen av brunbjørn ble landsdekkende i 2009. Bjørnene ble hovedsakelig påvist i og omkring tidligere kjente og avgrensede brunbjørnområder i Norge; øst i Hedmark, nordøst i Trøndelag, indre Troms, Anarjohka-Karasjok og Sør-Varanger (tabell 1).

Tabell 1: Antall individer av brunbjørn identifisert med DNA profil i Norge i 2023, angitt både i form av antall individer som har sitt geografiske midtpunkt i hver av rovviltregionene og hvor mange som kun er registrert i en rovviltregion eller delt mellom flere rovviltregioner. N = antall fungerende prøver som lot seg individbestemme. (Det er i tillegg mange av disse individene som deles med naboland, men dette lar seg ikke kvantifisere på grunn av manglende samtidig DNA materiale fra Sverige, Finland og Russland). Kilde: NINA rapport 2454, tabell 2.

2023							
Rovvilt-region	N	Midtpunkt	Hann	Hunn	«Egne»	«Delt»	N/individ
Region 1	0	-	-	-	-	-	-
Region 2	2	0	0	0	0	1	2,0
Region 3	1	1	1 (100 %)	0	0	1	1,0
Region 4	1	0	0	0	0	1	1,0
Region 5	394	79	46 (58 %)	33 (42 %)	79	1	4,9
Region 6	69	18	10 (56 %)	8 (44 %)	18	1	3,6
Region 7	7	1	1 (100 %)	0	0	1	7,0
Region 8	430	79	41 (52 %)	38 (48 %)	79	0	5,4
Total	904	178	99 (56 %)	79 (44 %)	-	-	5,1

Utviklingen i antall påviste individer i de ulike rovviltregionene viser den samme hovedtendensen som man har sett de senere årene, med en økning i region 5 (Hedmark) og region 8 (Troms og Finnmark) og nedgang i region 6 (Trøndelag og Møre og Romsdal) og region 7 (Nordland). I region 1, 2, 3, og 4 som ikke har noe måltall for bjørn, er det stabilt lite bjørn (**Error! Reference source not found.**).

Figur 2: Antall individer av brunbjørn i ulike rowiltregioner (markert med rødt på norgeskartet) påvist ved DNA-analyse i perioden 2009-2023. a) region 8, b) region 7, c) region 6, d) region 3, e) region 5 og f) andre regioner (region 1, 2 og 4). Hunnbjørner er illustrert med rød farge og hannbjørner med blå farge. De historiske tallene er hentet fra tidligere overvåkingsrapporter (Fløystad et al. 2018, 2019, 2020, Fløystad et al. 2021, 2022b, Tobiassen et al. 2012, Tobiassen et al. 2011, Warttainen et al. 2010, Aarnes et al. 2017, Aarnes et al. 2015, Aarnes et al. 2016, Aarnes et al. 2014, Aarnes et al. 2013). Merk at det er ulik skala på x-aksene i høyre og venstre kolonne. Figuren er hentet fra NINA rapport 2454

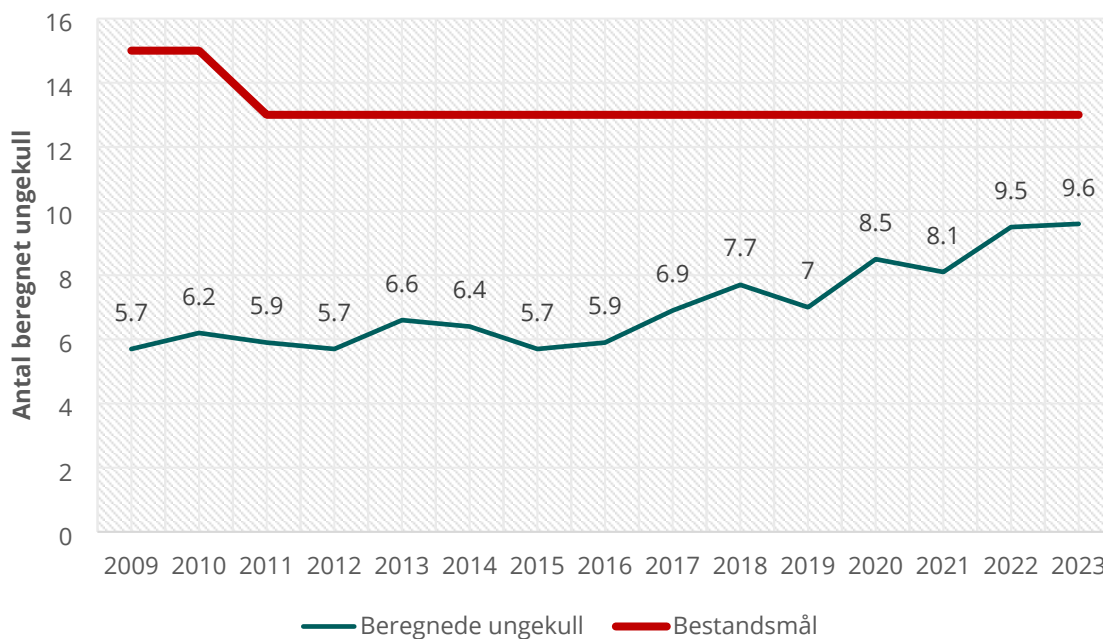
Antallet registrerte brunbjørner er minimumstall, da en ikke kan gå ut fra at en har klart i å samle materiale etter alle individ i alle områder. Samtidig er det slik at brunbjørnebestanden i

grenseområdene er felles med Sverige. Mange ekskrement- og hårprøver i grenseområdene kan derfor stamme fra brunbjørner som har hoveddelen av sitt leveområde i Sverige.

Roviltforliket fra 2011 sier at det skal tilstrebes en brunbjørnbestand der antall hanner ikke overstiger 1,5 ganger antallet binner i Norge. Det ble registrert en avgang på 8 brunbjørner i Norge i løpet av 2023, 7 hannbjørner og 1 hunnbjørn. Dette betyr at av de bjørnene som ble registrert i fjor lever det maksimalt 92 hanner og 78 hunner og forholdstall mellom hannbjørner og hunnbjørner er på 1,2.

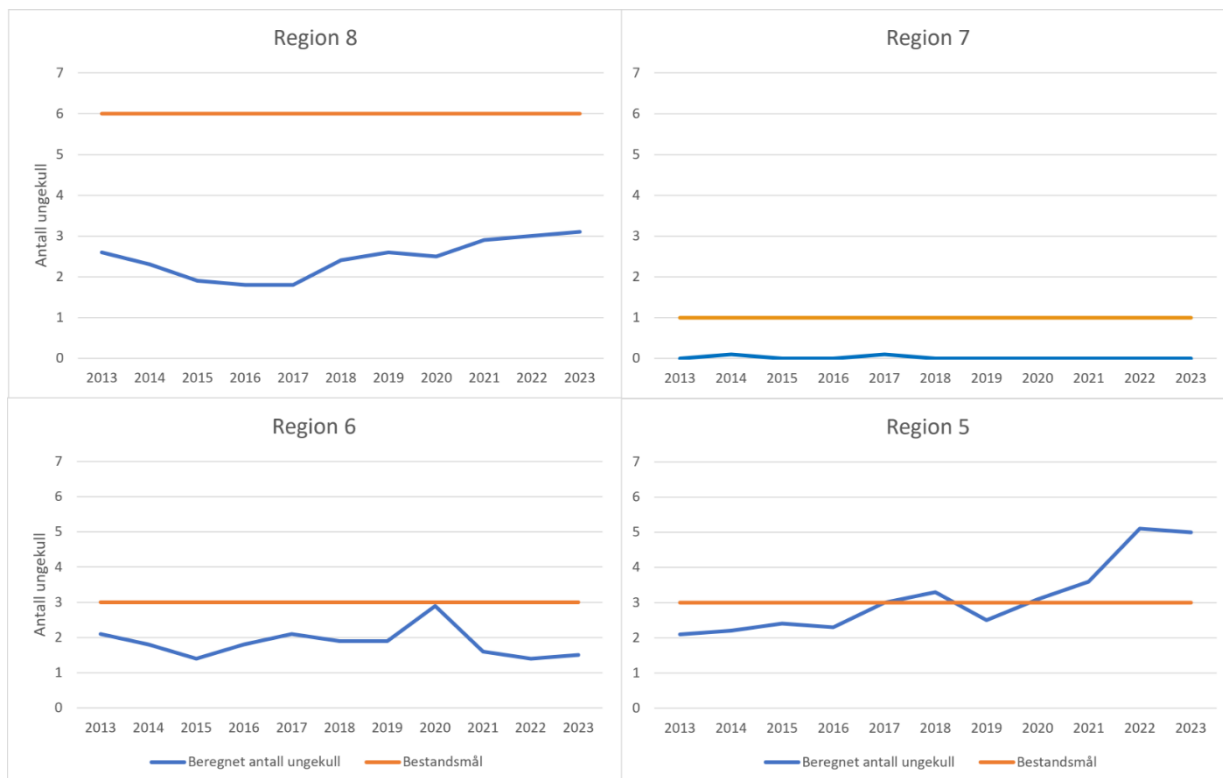
3.1.2 Antall ungekull

Basert på de 443 individbestemte prøvene fra 79 ulike hunnbjørner påvist gjennom den DNA-baserte overvåkingen, har antall årlige ungekull i Norge blitt beregnet til 9,6 i 2023. Dette er det høyeste antallet estimerte årlige ynglinger av brunbjørn i Norge siden den landsdekkende DNA-baserte overvåkingen startet i 2009 (figur 3).

Figur 3: Beregnet antall årlige ynglinger av brunbjørn i Norge for perioden 2009-2023. Rød horisontal linje angir den nasjonale bestandsmålsettingen på 13 årlige ungekull.

Antall og utvikling av beregnede årlige ungekull av bjørn mellom de ulike rovviltregionene varierer (figur 4).

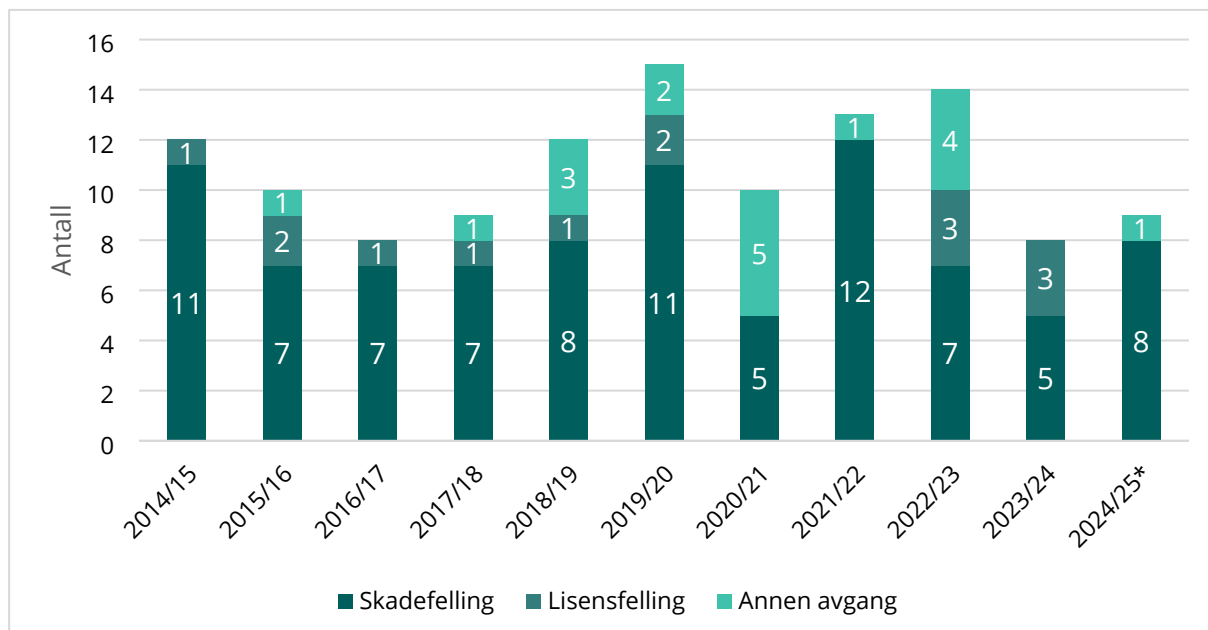
Figur 4: Beregnet antall årlige ungekull av brunbjørn i ulike rovviltregioner med bestandsmål for perioden 2013-2024. Heltrukket horisontal rødlinje angir bestandsmålsettingen i de ulike rovviltregionene.

Beregningene for de tre rovviltregionene hvor det ble påvist hunnbjørner i 2023 var på 5,0 ynglinger i region 5, 1,5 i region 6 og 3,1 i region 8. Tallene er omtrent uendret sammenlignet med 2022 (figur 4). Region 7 Nordland som en den siste med måltall for bjørn har vært stabilt på 0,0 bjørnekull de senere årene.

3.1.3 Døde bjørner

I jaktåret 2023/24 ble det felt 8 bjørner i Norge, 3 ved lisensfelling og 5 ved skadefelling (figur 5). En av disse var et hunndyr. Denne ble felt på lisensfelling utenfor forvaltningsområdet i region 5.

Per 15. juni 2024 er det registrert 9 døde bjørner i Norge. En bjørn er registrert drept av annet dyr. De 8 andre er felt på skadefelling, hvorav to er felt av Statens naturoppsyn etter oppdrag fra Miljødirektoratet, de andre seks er felt av lokale fellingslag. Avgangen fordeler seg geografisk med 4 i hver av regionene 5 og 8, og den siste i region 6. To av dyrene var hunndyr begge voksne, disse er felt i region 6 og 8.

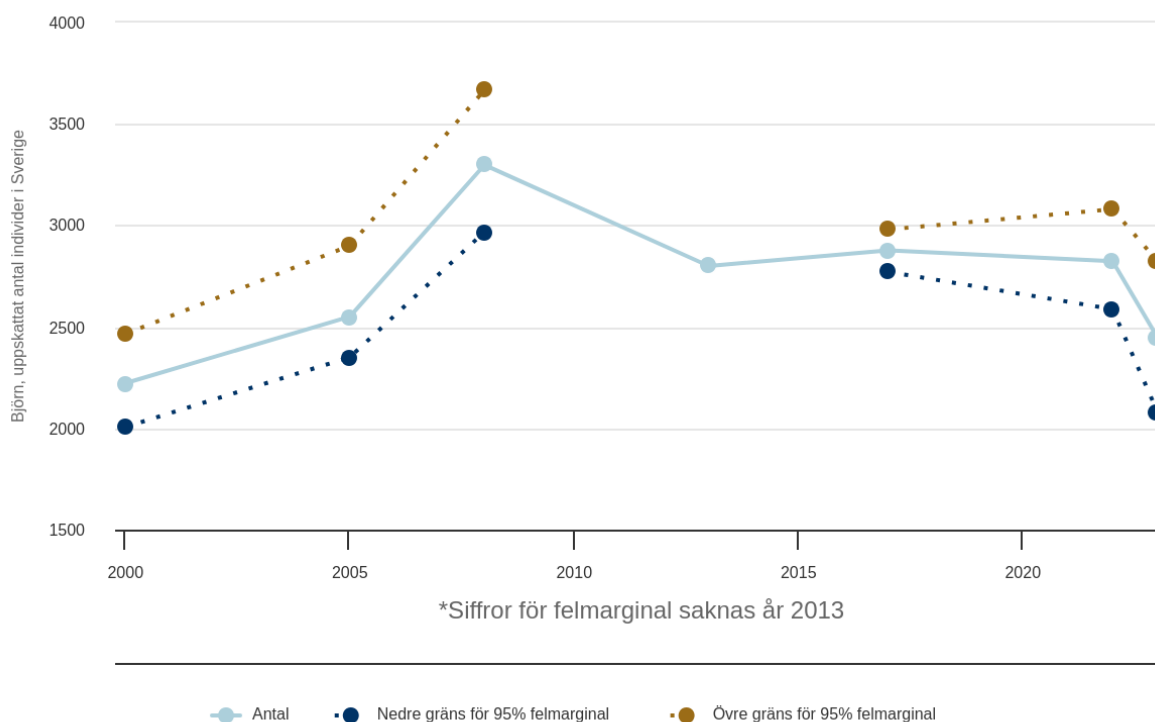
Figur 5: Antall bjørner felt på lisensfelling, skadefelling eller ved annen kjent avgang i Norge fra jaktåret 2012/13 til og med 2023/24. *Foreløpige data for 2024/25 per 15. juli 2024. Et jaktår går fra og med 1. april og til og med 31. mars året etter. Kilde: Rovbase30.no

3.2 Sverige

3.2.1 Bestandsutvikling

Bestandsestimering for Sverige i 2017 anslår til å bestå av om lag 2800 individer ([Bjørnstammens storlek i Sverige 2017](#)). Dette er på omtrent samme nivå som i 2013 ([Bjørnstammens storlek i Sverige 2013](#)), men reduksjon i bestanden fra første bestandsestimat i 2008 hvor bjørnebestanden var estimert til om lag 3300 individer (figur 6).

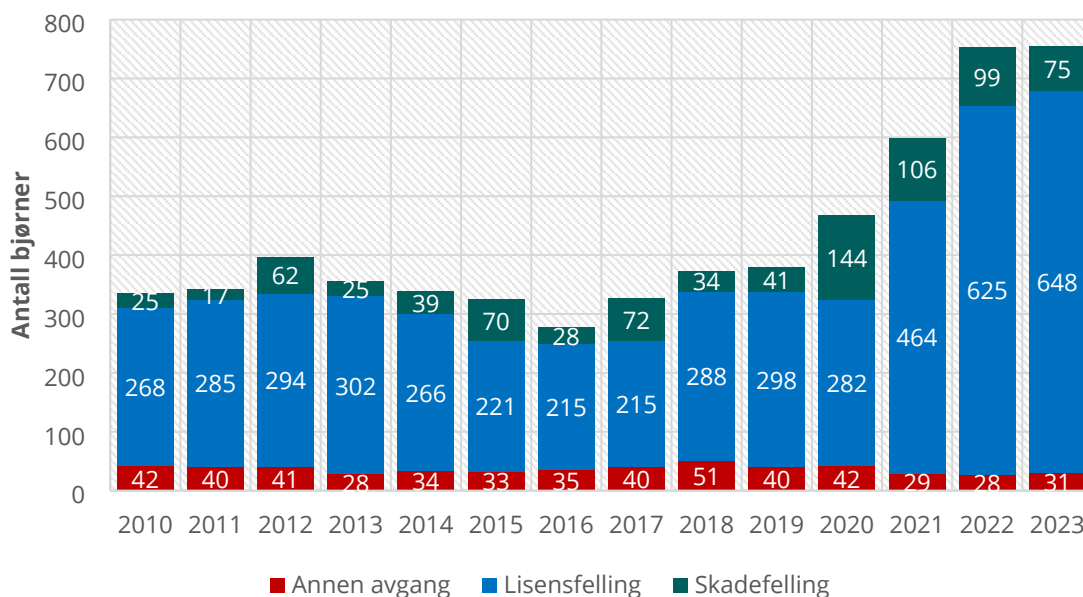
I 2023 ble det utført en ny nasjonal beregning av bjørnepopulasjonen i Sverige. Omtrent 2 800 bjørner fantes i Sverige høsten 2022, etter at årets lisensjakt var avsluttet. En foreløpig beregning for 2023 etter gjennomført lisensjakt på bjørn, viser at antallet bjørner minker, i noen län relativt raskt, og det ble anslått å være omtrent 2 450 individer høsten 2023 (figur 6). Nedgangen er en forventet effekt av de siste årenes økte lisensjakt (naturvardsverket.se)

Figur 6: Bestandsutvikling av bjørn i Sverige, 2000-2023. Beregningen er basert på DNA-analyser av innsamlede sporprøver fra bjørn, samt bjørneobservasjoner der prøvene er samlet inn. Figur er hentet fra [Naturvårdsverket.se](https://naturvardsverket.se).

3.2.2 Regulering av bestanden

Bestandsmålet for brunbjørn i Sverige er minimum 1400 individer og reguleres hovedsakelig gjennom lisensjakt ([Naturvårdsverket.no](https://naturvardsverket.no)). Fra årene mellom 2010 og 2020 har det årlige jaktuttaket vært på 200-300 individer. De tre siste årene har jaktuttaket økt, og det ble felt 464 bjørner på lisensfelling i 2021, 625 bjørner i 2022 og 648 bjørner i 2023. I tillegg kommer bjørner som er tatt ut ved forskjellige forvaltningstiltak, hovedsakelig i kalvingsområder for tamrein og figur 7 viser at det totale uttak av bjørn i Sverige har økt betydelig de siste årene. I 2022 er kjent avgang i Sverige 752 bjørner, og i 2023 var tilsvarende tall 754 bjørner i Sverige.

Figur 7: Antall bjørner felt på lisensfelling, skadefelling eller døde ved annen avgang i Sverige fra 2010 til 2023). Kilde: Rovabse.no

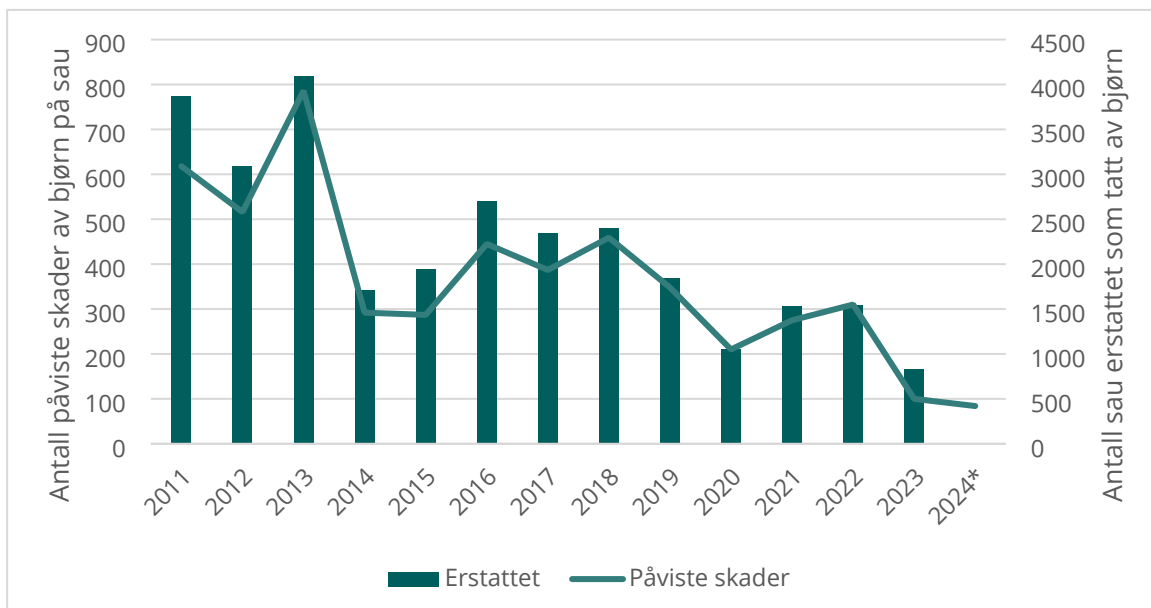
Bestandssituasjonen for brunbjørn i Norge er sterkt påvirket av bestandssituasjonen på svensk side, og bestandsnedgangen i Sverige som følge av stort uttak de siste årene vil kunne få stor betydning for tiden det tar før man oppnår det vedtatte bestandsmålet i Norge. Det ble i 2021 gjort en analyse av betydningen av svensk forvaltning for bestandsutviklingen i rovviltregion 6 ([NINA rapport 1952](#)). Simuleringer her viste at uten fellingene i Sverige er det god grunn til å anta at bjørnebestanden i Region 6 ville økt i perioden 2012- 2017, og at den uteblivende økningen i bestanden i stor grad skyldes fellingene av binner i Sverige. Simuleringer viser videre til at det vil ta mer enn 10 år med dagens avskytingsnivå i Sverige før bestanden i Region 6 er oppe i 19 binner i alle aldre, som er nødvendig for å sikre 3 årlige ynglinger.

4. Skadesituasjon og erstatning for rovviltskader

Alle kadaver av sau og tamrein som meldes inn til Statens naturoppsyn blir undersøkt og lagret i Rovbase og utgjør grunnlaget for å utbetale erstatning for tap av husdyr til rovvilt.

4.1.1 Sau

Brunbjørn er totalt sett en vesentlig skadevolder på sau. Skadene kan variere mye, både mellom år og områder. Tapene både målt i påviste skader og erstattede sau og lam som tatt av bjørn er redusert de senere årene, målt mot situasjonen for 10-15 år siden. I 2023 ble det erstattet 825 sau og lam som tapt til bjørn. Til sammenligning ble det i 2013 erstattet 4090 sau og lam som tatt av bjørn, noe som viser at skadene forårsaket av bjørn har gått vesentlig ned de seinere år (figur 8).

Figur 8: Antall sau påvist tapt til bjørn (primær akse) og antall sau erstattet som tapt til bjørn (sekundær akse) i årene 2011 til 2023, og foreløpige tall for påviste skader per 15. juli 2024*. Dataene er hentet fra Rovbase.no.

Skadene er registrert både innenfor og utenfor de definerte forvaltningsområdene for brunbjørn. Skadene forvoldt av brunbjørn er ofte konsentrert til enkelte skadeområder, der det er påvist til dels mange skader i samme beiteområde. Tabell 2 viser antall sau tapt og erstattet som tapt til brunbjørn for de ulike regionene med regionalt bestandsmål for bjørn

Tabell 2: Antall påviste skader på sau til brunbjørn og erstattet som tapt til brunbjørn i forvaltningsregionene for perioden 2019 til 2023, og foreløpige tall for påviste skader per 15. juli 2024*. Data er hentet fra rovbases.no.

Forvaltningsregion	År	Antall sau påvist tapt til bjørn	Antall sau erstattet tapt til bjørn
1	2024*	0	-
	2023	0	0
	2022	0	0
	2021	0	0
	2020	0	0
	2019	0	0
2	2024*	0	-
	2023	12	44
	2022	0	0
	2021	0	0

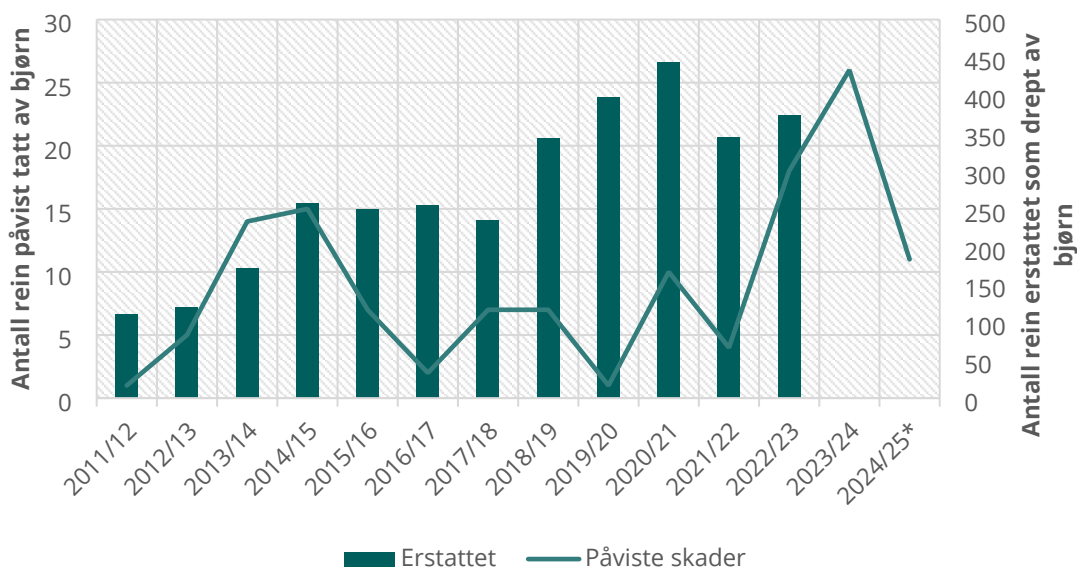
	2020	0	0
	2019	0	0
3	2024*	37	-
	2023	0	0
	2022	7	82
	2021	6	19
	2020	0	0
	2019	3	50
4	2024*	0	-
	2023	0	0
	2022	0	0
	2021	0	0
	2020	0	0
	2019	0	0
5	2024*	26	-
	2023	1	8
	2022	13	191
	2021	46	403
	2020	15	93
	2019	46	353
6	2024*	9	-
	2023	40	256
	2022	217	856
	2021	113	505
	2020	184	885
	2019	243	1 089
7	2024*	5	-
	2023	9	129
	2022	36	292

	2021	45	361
	2020	3	57
	2019	38	233
8	2024*	7	-
	2023	38	388
	2022	37	124
	2021	65	238
	2020	8	19
	2019	33	156

4.1.2 Tamrein

Kunnskap om tap av tamrein til bjørn stammer i dag hovedsakelig fra to forskningsprosjekter; et prosjekt som pågikk i Norrbottens län i Sverige fra 2010 til 2012 og et pågående prosjekt i Idre sameby i Dalarnas län i Sverige ([NINA.no](https://www.nina.no)). Predasjonen på tamrein er størst under kalvingsperioden. Grad av overlapp mellom kalvingsområder og tette bjørnebestander vil derfor ha stor innvirkning på skadepotensialet.

De fleste reinbeitedistriktene i Norge har kalvingsområder som i liten grad har besøk av brunbjørn, og det påvises kun noen få rein drept eller skadet av brunbjørn hvert år. Likevel har forskningsprosjekt vist at brunbjørnpredasjon på reinkalv i kalvingsperioden kan være veldig vanskelig å påvise. Dette har i økt grad blitt tatt hensyn til i skjønnsvurderingen i erstatningsutmålingen, og antall rein erstattet til brunbjørn har økt de siste årene (figur 8).

Figur 9: Antall rein påvist tapt til bjørn (primær akse) og antall rein erstattet tapt til bjørn (sekundær akse) i reindriftsårene 2011/12 til 2024/25* (15. juli 2024). Dataene er hentet fra Rovbase30.no

Tabell 3 viser antall tamrein tapt og erstattet som tapt til brunbjørn for rovviltregionene 5, 6, 7 og 8. Vi bemerker at tallene i tabellen følger reinbeiteområdene, som ikke er avgrenset helt tilsvarende som fylkene/rovviltregionene. Erstatningstallene for Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde er i tabellen i sin helhet ført på region 5, tallene for Nord-Trøndelag reinbeiteområde er ført på region 6, Nordland reinbeiteområde er ført på region 7 og Troms, Vest- og Øst-Finnmark reinbeiteområde er ført på region 8.

Tabell 3: Antall rein tapt til brunbjørn og erstattet som tapt til brunbjørn i forvaltningsregionene 5, 6, 7 og 8 i reindriftsårene 2018/19 til 2024/25 (15. juli 2024). Erstatningstallene for Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde er i tabellen i sin helhet ført på region 5, på samme måte er Nord-Trøndelag reinbeiteområde ført på region 6, Nordland reinbeiteområde ført på region 7 og Troms, Vest- og Øst-Finnmark reinbeiteområde er ført på region 8. Data for påviste skader følger regiongrensene. Data er hentet fra rovbases.no.

Forvaltningsregion	Reindriftsår	Antall rein påvist tapt til bjørn	Antall rein erstattet tapt til bjørn
5	2024/25*	6	-
	2023/24	0	-
	2022/23	0	70
	2021/22	1	56
	2020/21	2	116
	2019/20	0	68
	2018/19	0	25
6	2024/25*	1	-

	2023/24	0	-
	2022/23	16	172
	2021/22	0	130
	2020/21	4	299
	2019/20	1	226
	2018/19	0	92
7	2024/25*	0	-
	2023/24	2	-
	2022/23	1	19
	2021/22	0	10
	2020/21	0	57
	2019/20	0	19
	2018/19	0	0
8	2024/25*	4	-
	2023/24	24	-
	2022/23	1	113
	2021/22	3	149
	2020/21	4	127
	2019/20	0	152
	2018/19	7	253

GRANE KOMMUNE
Industriveien 2
8682 TROFORS

Trondheim, 26.11.2024

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2024/285

Saksbehandler:
Anders Braa

Avgjørelse i klagesak - avslag på søknad om skadefelling av bjørn i Grane kommune 26. august 2024

Vi viser til klage fra Grane kommune av 26. august 2024 på avslag på søknad om skadefelling av bjørn, gitt av Statsforvalteren i Nordland 26. august. Saken ble oversendt til oss 10. oktober 2024.

Vedtak

Miljødirektoratet opprettholder Statsforvalterens vedtak om avslag av 26. august 2024 på søknad om å felle brunbjørn i Grane kommune i region 7.

Klagen blir ikke tatt til følge.

Vedtaket er fattet etter naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og rovviltforskriften § 13. Du finner [naturmangfoldloven](#) og [rovviltforskriften](#) i sin helhet på Lovdata.no.

[Representantforslag 163 S \(2010-2011\)](#) (Stortinget.no) ligger også til grunn for vurderingene.

Kort om bakgrunnen for saken

Brunbjørnen er fredet. Det er likevel mulig å felle brunbjørn, blant annet for å hindre skade på husdyr eller tamrein. Vilkårene for fellingstillatelsen er at fellingene ikke skal være til skade for bestandens overlevelse, og at formålet ikke kan bli oppnådd på annen tilfredsstillende måte.

Stortingets rovviltforlik fra 2011 gir føringer for forvaltningen av rovvilt i Norge. Den todelte målsettingen i forliket, som vektlegger både rovviltbestandens overlevelse og hensynet til levedyktige beitenæringer, er det grunnleggende prinsippet i forvaltningen.

Stortinget har fastsatt et nasjonalt mål for hvor mange ungekull med brunbjørn det skal fødes i Norge hvert år. Bestandsmålet er fordelt i utvalgte forvaltningsregioner for rovvilt. De regionale rovviltnemndene har i sine forvaltningsplaner for rovvilt lagt grunnlaget for en geografisk differensiert forvaltning innenfor regionene, med prioriterte bjørneområder og prioriterte beiteområder. I region 7 er det ikke prioriterte bjørneområder som har en tilstrekkelig størrelse og kvalitet til å ivareta bestandsmålet for regionen på 1 årlig yngling.

Den 24. august ble det funnet en nylig død søye øst ved Kappfjellet i Grane kommune som ble påvist tatt av bjørn. Statsforvalteren av slo 26. august søknad om skadefelling fra Grane kommune.

Klagen

Klagen fra Grane kommune kan oppsummeres slik:

- Klager er uenig i Statsforvalteren sin konklusjon om at det ikke foreligger en situasjon som er tilstrekkelig akutt og pågående til å innvilge fellingstillatelse. Skadepotensialet er betydelig. Normal sankedato er 15. september.
- Området er viktig beiteområde for både sau og rein. Reinsdyra har behov for beitero på grunn av beitekrise i vinter.
- Viser til avgjørelse fra Klima- og miljødepartementet på klage på vedtak om betinget skadefelling av bjørn i region 7.
- Det aktuelle området er utenfor forvaltningsområdet for bjørn i region 7. Viser til forvaltningsplanen kap. 3.
- Viser til påviste bjørneskader også i nabokommunen Hattfjelldal, med kort avstand mellom tapene
- Er skeptisk til bruk av tidlig sanking som virkemiddel fordi aktuell dyrkamark er i umiddelbar nærhet til siste påviste tap. Det er ikke etablert rovdryavvisende gjerde rundt det aktuelle området.

Vi viser til klagen i sin helhet.

Statsforvalteren sin behandling av klagen

Statsforvalteren opprettholder vedtaket av 26. august 2024, og oversender saken til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

Vi viser til Statsforvalterens oversendelsesbrev.

Bestandssituasjonen og overvåkingen av brunbjørn i rovviltregion 7

Stortinget har fastsatt følgende bestandsmål for brunbjørn:

- Antall ungekull for landet: 13
- Antall ungekull for regionen: 1

Bestanden av brunbjørn i Norge blir primært overvåket ved å analysere DNA fra innsamlede ekskrement og hår. De analyserte prøvene med DNA gjør det mulig å slå fast hvor mange brunbjørn som minimum har vært innom Norge i løpet av ett år, hvor de har oppholdt seg og fordelingen mellom hanner og binner. Rapporteringsfristen for overvåking av brunbjørn er 1. april påfølgende år.

Bestandsmålet er gitt i antall årlige ungekull. Overvåkingen benytter en modell, som er utviklet av Det skandinaviske bjørneprosjektet (Bischof og Swenson 2010), til å beregne hvor mange kull som sannsynligvis er født i Norge hvert år. Modellen tar utgangspunkt i det innsamlede DNA-materialet og bygger blant annet på kunnskap om fordelingen mellom kjønn og alder i den svenske brunbjørnebestanden. Den baserer seg også på kunnskap om hvor ofte binnene føder, hvor gamle de er første gang de føder, størrelsen på leveområdene og dødeligheten i bestanden.

Siste års rapport fra Rovdata (NINA rapport 2454) viser at det i 2023 ble påvist 178 ulike bjørner i Norge, 79 hunnbjørner og 99 hannbjørner. I region 7 ble det påvist totalt 1 hannbjørn.

Basert på prøver fra påviste hunnbjørner ble det estimert at det var 9,6 ungekull i 2023 i Norge. For region 7 er antall ungekull estimert til 0.

Skadefelling er primært et virkemiddel som kan iverksettes dersom det oppstår en akutt skadesituasjon, og dersom det ikke finnes en annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. For å iverksette en skadefelling, må det foreligge kadaver eller skader som kan undersøkes og påvises at det er bjørn som er årsaken. Skadene må også se ut til å kunne fortsette.

Vi kan gi tillatelse til skadefelling dersom det er sannsynlig at skadene vil vedvare og vi ikke kan iverksette andre rimelige, forebyggende tiltak. Dersom skadehistorikken og skadepotensialet er omfattende og sannsynlig, kan vi, i særskilte tilfeller, vurdere uttak uten at det har skjedd skader. De potensielle skadene må i så fall kunne oppstå innen en viss nærhet i tid.

Av Rovbase går det fram at det ble påvist tap av 7 sauer i Grane kommune siden 1. juni og fram til 26. august 2024. 5 sauer ble funnet i perioden 24 - 29. juli, og to sauer ble funnet 22. og 24. august. 8 sauekadaver med påvist bjørn som dødsårsak er påvist i nabokommunen Hattfjelldal. Skadene i Hattfjelldal har noe avstand i tid og rom til skadene i Grane, og det er så langt uklart om det finnes en eller flere bjørner i området.

Vi viser til at forvaltningsmålet for bjørn i region 7 ikke er oppnådd, det er ingen utvikling mot forvaltningsmålet, og forvaltningsplanen for region 7 åpner ikke for en reell differensiert forvaltning av bjørn. Det betyr at terskelen for felling av bjørn i region 7 er høyere enn i tilsvarende beiteprioriterte områder i andre regioner med forvaltningsmål.

Kima- og miljødepartementet har i brev av 4. juli satt vilkår for betinget skadefelling av bjørn i forbindelse med behandling av klage på vedtak om kvote for betinget skadefelling av bjørn i region 7 i 2024. Ett av disse er at terskelen for uttak av hannbjørner skal være høyere enn det som normalt følger av forvaltningspraksis.

Når det gjelder forholdet til tamrein, kan bjørn være en betydelig tapsfaktor under kalvingsperioden, men det er lite tap av tamrein til bjørn ellers i året. Det er ikke påvist tap av tamrein til bjørn i Grane kommune i løpet av 2024.

Direktoratet kan ikke se at det var en pågående akutt skadesituasjon i Grane kommune på vedtakstidspunktet, og opprettholder Statsforvalterens vedtak av 26. august 2024.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Susanne Hanssen
Fung. seksjonsleder

Anders Braa
seniorrådgiver

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I NORDLAND
Roviltnemnda i region 7

Postboks 1405
Moloveien 10

8002 BODØ
8002 BODØ

Vedlegg

1 Kunnskapsgrunnlag bjørn i Norge 2024 15 juli

Kunnskapsgrunnlag brunbjørn i Norge 2024

1. Forvaltning av rovvilt i Norge.....	1
1.1 Rammebetingelser	2
1.2 Geografisk differensiering, ansvarsfordeling og myndighet.....	4
1.3 Felling av brunbjørn	6
2. Om overvåkingen av brunbjørn	7
2.1 DNA-overvåking	7
2.2 Beregning antall årlige ungekull	8
3. Bestandssituasjon Skandinavia.....	8
3.1 Norge	8
3.2 Sverige	12
4. Skadesituasjon og erstatning for rovviltskader.....	14

1. Forvaltning av brunbjørn i Norge

Dagens forvaltningsprinsipper for rovvilt bygger på flere sentrale dokumenter, samt stortingsbehandling av disse. Det er presisert i samtlige dokumenter at forvaltningen skal gjennomføres innenfor rammene av Bernkonvensjonen og naturmangfoldloven. Lovverk og forskriftsverk som setter de juridiske rammer for gjennomføringen av rovviltforvaltningen, er et resultat av meldingene og den politiske behandlingen av disse.

Det grunnleggende prinsippet i forvaltningen er den todelte målsettingen i rovviltforliket; sikre en bærekraftig forvaltning av bjørn som også ivaretar hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser, redusere skader på husdyr og tamrein og arbeide for å dempe konfliktene knyttet til rovvilt og rovviltforvaltningen.

1.1 Rammebetingelser

Stortinget har gjennom rovviltforlikene i 2004¹ og 2011², samt ved behandlingen av Stortingsmelding 21 (2015-2016) om *Ulv i norsk natur Bestandsmål for ulv og ulvesone*³, lagt klare rammer for hvordan rovviltforvaltningen skal praktiseres. Blant annet fremgår det at norsk

¹ [Rovvilt i norsk natur. St.meld. nr. 15 \(2003-2004\), Innst. S. nr. 174 \(2003-2004\)](#)

² [Representantforslag om endringer i forvaltningen av rovvilt. Dokument 8:163 S \(2010-2011\)](#)

³ [Ulv i norsk natur. Bestandsmål for ulv og ulvesone. Meld. St. 21 \(2015-2016\), Innst. 330 S \(2015-2016\)](#)

roviltforvaltning skal skje innenfor rammen av Bernkonvensjonen,⁴ bestemmelsene i naturmangfoldloven⁵ og den todelte målsettingen.

1.1.1 Internasjonale forpliktelser

Rammebetingelsene som er lagt til grunn ved behandlingen av Stortingsmeldingen 21 (2015-2016), er for en stor del fortsatt de gjeldene føringene for rovviltforvaltningen i Norge. De internasjonale forpliktelsene som følger av Bernkonvensjonen, der formålet er bevaring av vill flora og fauna og deres leveområder er uendret, og Miljødirektoratet viser til meldingens kapittel 2.1 i sin helhet.

Norge har også forpliktet seg til å følge opp Kunming-Montreal-avtalen (Naturavtalen) under konvensjonen om biologisk mangfold (CBD), som ble inngått mellom medlemslandene i desember 2022. I avtalen er det bl.a. mål om å sikre umiddelbare forvaltningstiltak for å stanse menneskeskapt utryddelse av kjente truede arter (jf. mål 4), og å sikre at bruk av, høsting av og handel med viltlevende arter er bærekraftig, trygg og lovlig og ikke medfører overbeskatning (jf. mål 5). En kommende norsk handlingsplan for naturmangfold skal klargjøre hvordan Norge skal følge opp avtalen.⁶

1.1.2 Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven inneholder bestemmelser om forvaltningsmål for arter, forvaltningsprinsipp for arter og om høsting og annet uttak av rovvilt. I tillegg har viltloven⁷ enkelte bestemmelser av betydning for forvaltningen av rovvilt. Rovviltforskriften⁸ regulerer dagens forvaltning av Norges fire store rovdyr (gaupe, jerv, brunbjørn, ulv) og kongeørn.

Naturmangfoldloven § 5 sier at forvaltningsmålet for artene er at de og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene, som de er avhengige av, ivaretas så langt det er nødvendig for å nå målet. Og § 6 sier at enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet i strid med § 5.

Selv om målet er at arter skal forekomme i levedyktige bestander i deres naturlige utbredelsesområde, kan andre viktige samfunnsinteresser tilsi at målet nås på andre måter, eller i et annet tempo, enn hensynet til naturmangfoldet isolert sett skulle tilsi. Ot.prp. nr. 52 (2008–2009)⁹ s. 376 nevner som eksempel på dette den differensierte rovviltforvaltningen som baserer seg på en interesseavveining mellom utmarksnæring og rovviltvern. Det vises i denne sammenheng til loven § 14.

⁴ [Convention on the conservation of European wildlife and natural habitats \(Bern Convention\) - Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats \(coe.int\)](https://www.coe.int/en/web/convention-on-the-conservation-of-european-wildlife-and-natural-habitats)

⁵ [Naturmangfoldloven](#)

⁶ [Det globale Kunming-Montreal-rammeverket for naturmangfold \(Naturavtalen\) - regjeringen.no](https://www.regjeringen.no)

⁷ [Viltloven](#)

⁸ [Rovviltforskriften](#)

⁹ [Om lov om forvaltning av naturens mangfold \(naturmangfoldloven\). Ot.prp. nr. 52 \(2008-2009\)](#)

Naturmangfoldloven § 14 sier at tiltak etter naturmangfoldloven skal avveies mot andre viktige samfunnsinteresser. Hensynet som tas til beitenæringene gjennom den geografisk differensierte forvaltningen av rovvilt, er et eksempel hvor hensynet til en viktig samfunnsinteresse medfører at målet om levedyktige rovviltbestander og ivaretagelse av rovviltartene og deres genetiske mangfold på lang sikt vil nås på annen måte og i et annet tempo enn om naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta.

Naturmangfoldloven § 15 sier at høsting og annet uttak av viltlevende dyr skal følge av lov eller vedtak med hjemmel i lov. Naturmangfoldloven § 18 sier at Kongen ved forskrift eller enkeltvedtak kan tillate uttak av vilt for å blant annet avverge skade på blant annet husdyr og tamrein, samt annen eiendom. Videre kan uttak av vilt også tillates for å ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning. Loven presiserer at vedtaket bare kan fattes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Naturmangfoldloven § 18 gjenspeiler Bernkonvensjonens artikkel 9.

1.1.3 Dyrevelferdslovgivningen

Forskrift om velferd for småfe,¹⁰ gitt med hjemmel dyrevelferdsloven,¹¹ pålegger dyreeier plikter når det gjelder å ta vare på og føre tilsyn med dyr på utmarksbeite. Forskriften sier blant annet at dyreeier ved slipp på utmarksbeite skal sikre at alle dyr har god helsetilstand. Forskriften sier også at dyr som ikke holdes i bygninger skal beskyttes mot blant annet rovdyrangrep. Dyr som holdes på utmarksbeite, skal sees etter minst en gang pr. uke i områder uten særskilt risiko. Ved mistanke om økt fare må tilsynet intensiveres.

Mattilsynet kan gi dyreeier pålegg om beiterestriksjoner eller andre tiltak rettet mot beitedyra for å avverge en uakseptabel dyrevernsituasjon. Dyrevelferdsloven har i tillegg en egen bestemmelse som gir eier rett til økonomisk kompensasjon, dersom Mattilsynet på grunn av rovdyr pålegger inngripende restriksjoner på bruk av beitet. Mattilsynet kan kun gjøre tidsbegrensede vedtak grunnet dyrevelferdshensyn i en situasjon med stor risiko for tap.

I rovviltforliket av 2011 la forlikspartene til grunn at rovdyrforvaltningen utøves på en slik måte at det ikke er behov for beitenekt etter dyrevelferdsloven i prioriterte beiteområder.

1.1.4 Urfolks rettigheter

Grunnloven § 108 fastsetter en rettslig og politisk forpliktelse til å tilrettelegge for at samene skal kunne sikre og utvikle sin kultur, sitt språk og sitt samfunnsliv. Sammen med internasjonale avtaler gir grunnlovsbestemmelsen føringer for norske myndigheters politikk og forvaltning som vedrører samiske interesser. Statlige myndigheter må derfor gjøre hensynet til samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv til gjenstand for særskilt behandling og vurdering i forvaltning

¹⁰ [Forskrift om velferd for småfe - Lovdata](#)

¹¹ [Lov om dyrevelferd - Lovdata](#)

gjennom bærekraftig bruk og vern av natur. De samiske interessene er tillagt betydelig vekt ved fastsettelsen av ulvesonen, og det er ikke noe mål om å ha etableringer av ulv i områdene med samisk tamreindrift.

1.2 Geografisk differensiering og forvaltningsmyndighet

Stortinget har fastsatt grenser for åtte forvaltningsregioner for rovvilt (figur 1). Hver av disse styres av en politisk valgt rovviltnemnd¹² utnevnt av KLD etter forslag fra fylkeskommuner og Sametinget.

På grunn av rovviltets utstrakte arealbruk vil bevaring av disse artene måtte foregå i det flerbrukslandskapet som dekker mesteparten av landet. På bakgrunn av de ulike interessene har det i Norge siden tidlig på 1980-tallet eksistert en erkjennelse av at det er nødvendig med en viss prioritering av arealbruk for henholdsvis rovvilt og andre interesser, særlig utmarksbeite, dersom konfliktene skal kunne reduseres. I utkast til landsplan i 1987 ble dette omtalt som «sikringsområder» for store rovdyr. I forbindelse med St.meld. nr. 27 (1991–92) *Om forvaltning av bjørn, jerv, ulv og gaupe*¹³ ble dette benevnt som «kjerneområder» for store rovdyr. Gjennom rovviltmeldingen fra 1997 (St.meld. nr. 35 (1996–97) *Om rovviltforvaltning*)¹⁴ ble geografisk differensiert forvaltning videreutviklet, og senere ble prinsippet nedfelt direkte i viltloven og rovviltforskriften.

De regionale rovviltnemndene har i sine forvaltningsplaner for rovvilt lagt grunnlaget for en geografisk differensiert forvaltning innenfor regionene, med prioriterte bjørneområder og prioriterte beiteområder (figur 1A).

En slik soneforvaltning skal støtte opp under det todelte målet og virke konfliktdempende ved at rovvilt og beitedyr skal forvaltes så atskilt som mulig. I område prioritert til rovvilt er det en høyere terskel for å få lov til å felle rovvilt enn i område prioritert til beitedyr, og beitenæringene skal tilpasses forekomsten av rovdyr i området. Tilpassingen skal gjøres gjennom forebyggende og konfliktdempende tiltak¹⁵ som har til formål å begrense skader og redusere tap i beitenæringene, og dermed bidra til å opprettholde levedyktig næringsvirksomhet i landbruket i områder med rovvilt. Tidligere er det også gitt tilskudd til driftsomstilling, fra sauehold til andre typer landbruk.¹⁶

En geografisk differensiert forvaltning innebærer at hensynet til rovvilt og næringsvirksomhet i landbruket blir ulikt vektlagt innenfor de geografisk avgrensede områdene. I tillegg skal ulike typer tiltak og virkemidler være aktuelle i de ulike geografiske områdene.

¹² www.rovviltnemnd.no

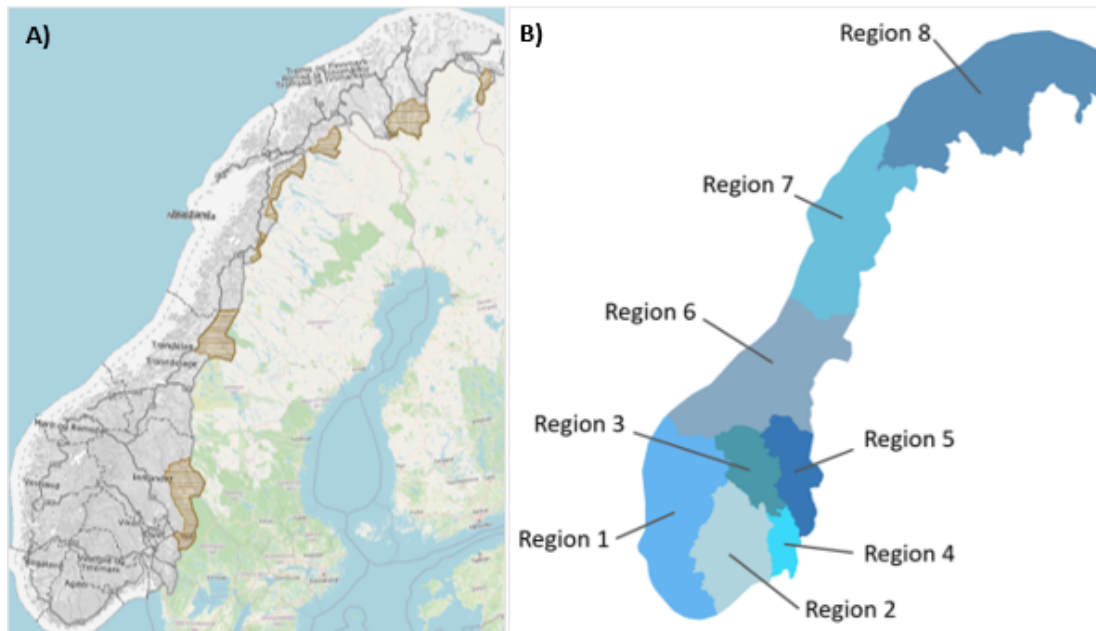
¹³ [Om forvaltning av bjørn, jerv, ulv og gaupe \(Rovviltmeldingen\). St.meld. nr. 27 \(191-92\).](#)

¹⁴ [Om rovviltforvaltning. St.meld. nr 35 \(1996-97\).](#)

¹⁵ [Forskrift om tilskudd til forebyggende tiltak mot rovviltskader og konfliktdempende tiltak](#)

¹⁶ [Forskrift om tilskudd til driftsomstilling grunnet rovvilt](#)

For å bevare rovviltbestanden av bjørn et det satt nasjonalt og regionale bestandsmål. I 2003 foreslo regjeringen et bestandsmål på 20 ynglinger av bjørn,¹⁷ men dette ble av Stortinget i 2004 redusert til 15 ynglinger. I 2011 inngikk Stortinget et forlik som ytterligere reduserte bestandsmålet til 13 ynglinger.¹⁸ Disse er fordelt på fire forvaltningsregioner for rovvilt (figur 1B).

Figur 1: **A)** Kartlag med offisielle grenser for forvaltningsområdene fastsatt av rovviltnemndene for bjørn. **B)** Det nasjonale bestandsmålet på 13 årlige ungekull for bjørn fordelt på rovviltregion 8, 7, 6 og 5. Kilde: Rovbase 3.0.

Når bestanden av en rovviltart ligger på eller over bestandsmålet er det etter rovviltforskriften den regionale rovviltnemnda som har forvaltningsmyndigheten. Dersom bestandsmålet ligger under bestandsmålet er det Miljødirektoratet som har ansvar for forvaltning av arten. I stortingsforliket fra 2011 ble det bestemt at nemndene uavhengig av bestandsstatus for bjørn i egen region får myndighet når den nasjonale bestanden er på 10 ungekull.

1.3 Felling av brunbjørn

Brunbjørnen er fredet etter naturmangfoldloven. Siden vi har få bjørner, må vi sikre overlevelsen gjennom forvaltningsmessige tiltak. Unntaksbestemmelsene i naturmangfoldlovens § 18 første ledd b) gjør det likevel mulig å felle bjørn, blant annet for å hindre skade på husdyr eller tamrein. Det er et vilkår at slik felling ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut ifra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. rovviltforskriften § 1 og § 6.

Det legges følgende til grunn ved vurdering av kvotestørrelser for felling: føringene i de regionale forvaltningsplanene og den differensierte forvaltningen av brunbjørn; bestandssituasjon og avgang av brunbjørn de siste årene samt skadehistorikken og skadepotensialet i de ulike områdene.

¹⁷ [St.meld. nr. 15, rovvilt i Norsk Natur, 2003-2004.](#)

¹⁸ [Representantforslag 163 S \(2010-2011\)](#)

[Naturmangfoldloven](#) og [roviltforskriften](#) utgjør de juridiske rammene for vedtak om felling (Lovdata.no). [Representantforslag 163 S \(2010-2011\)](#) (Stortinget.no) ligger også til grunn for vurderinger om felling.

1.3.1 Forvaltningsmyndighet

Gjennom rovtviltforskriften § 7 er de regionale rovtviltnemndene gitt myndighet til å fatte vedtak om kvote for felling når bestandene ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for hver enkelt art i regionene. For brunbjørn overføres vedtaksmyndigheten til de regionale rovtviltnemndene når det er 10 ynglinger eller mer i Norge, basert på dokumentert data om siste års ungekull.

Rovtvltnemndene tildeler kvote for betinget skadefelling etter forskriftens § 8 og kvote for lisensfelling etter forskriftens § 10.

Videre er det slik at Miljødirektoratet har myndighet til å fatte vedtak om alle former for felling og jakt etter eget tiltak eller søknad jf. forskriften § 13. Myndigheten gjelder hele året og i perioden fra 16. februar til og med 31. mai er det kun Miljødirektoratet som har slik myndighet til å vedta skadefelling.

1.3.2 Kvote for betinget skadefelling

Skadefelling av brunbjørn er et virkemiddel for å avhjelpe akutte skadesituasjoner som kan oppstå på husdyr eller tamrein. Skadefelling retter seg mot enkeltindivider, og er ikke et virkemiddel som kan benyttes til å regulere bestanden.

Kvoten som gis for betinget skadefelling, gitt av rovtviltnemndene eller av Miljødirektoratet, fastsettes som antall enkeltindivider som kan felles i perioden 1. juni til og med 15. februar. Det er statsforvalteren som vedtar å iverksette skadefellingsforsøk innenfor den kvoten som er satt når betingelsene ellers er til stede for slik felling, jf. forskriftens § 9 annet ledd.

1.3.3 Kvote for lisensfelling

Lisensfelling av fredet rovtvilt er hjemlet i naturmangfoldloven § 18, første ledd bokstav b og c, jf. rovtviltforskriften § 10. Vedtak om kvote for lisensfelling av brunbjørn er for å begrense veksten og/eller utbredelsen av bestanden.

Lisensfellingsperioden går fra 21. august til 15. oktober. Rovtvltnemnden kan fastsette en kortere fellingsperiode dersom særlige forhold tilsier det.

2. Om overvåkingen av brunbjørn

Offentlige vedtak som kan få følger for naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om artenes bestandssituasjon, hva som påvirker bestanden og effekten av påvirkningene. Vi er derfor avhengige av gode bestandstall for å følge opp rovtviltpolitikken.

Bestanden av brunbjørn i Norge er en del av felles bestander som deles med våre naboland Sverige, Finland og Russland. Bjørnene i Finnmark utgjør deler av en felles bestand med nordlige deler av Finland og tilgrensende områder i Russland, mens bjørnene i resten av landet danner en felles skandinavisk bestand med Sverige.

[Rovdata](#) har ansvaret for det nasjonale overvåkningsprogrammet i Norge, som er en del av den felles skandinaviske overvåkingen. Rovdata har ansvaret for å formidle, drifte og utvikle nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt og er den sentrale leverandøren av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd.

2.1 DNA-overvåking

Bestanden av brunbjørn i Skandinavia blir primært overvåket ved å analysere DNA¹⁹ fra årlige innsamlede ekskrement og hår. I Norge gjennomføres det årlig innsamling fra hele landet, mens i Sverige gjennomføres det länsvis med en syklus på 5 år.²⁰ De analyserte prøvene med DNA gjør det mulig å slå fast hvor mange brunbjørn som minimum har vært innom Norge i løpet av ett år, hvor de har oppholdt seg og fordelingen mellom hanner og hunner.

Gjennom regelmessig overvåking greier vi å beregne både populasjonsstørrelse, fordeling, antall nye kull, og studere hvordan tallene utvikler seg over tid (populasjonsdynamikk) og hva som påvirker antallet.

Rapporteringsfristen for overvåking av brunbjørn i Norge er 1. april påfølgende år.

2.2 Beregning antall årlige ungekull

Bestandsmålet er gitt i antall årlige ungekull. Overvåkingen benytter en modell som estimerer antall ynglinger basert på alle individbestemte DNA-prøver fra hunnbjørner og den geografiske plasseringen til hver enkelt prøve^{21 22}. Modellen baserer seg på parametere for arealbruk, alderssammensetning og reproduksjonsdata fra det skandinaviske bjørneprosjektet og skutte hunnbjørner i Sverige for å beregne antall ynglinger og usikkerheten i estimatene.

3. Bestandssituasjon Skandinavia

3.1 Norge

3.1.1 Antall identifiserte individer

Siste års rapport fra Rovdata²³ viser at det i 2023 ble påvist 178 ulike bjørner i Norge, 79 hunnbjørner (44 %) og 99 hannbjørner (56 %). Dette er en økning på 3 individer (2 %)

¹⁹ <https://storymaps.arcgis.com/stories/0e97d657cfb4467487473b8ea94f9e80>

²⁰ [Inventeringsmetodik för stora rovdjur, fjällräv och kungsörn](#)

²¹ [Bischof og Swenson 2010](#)

²² [Bischof og Swenson 2012](#)

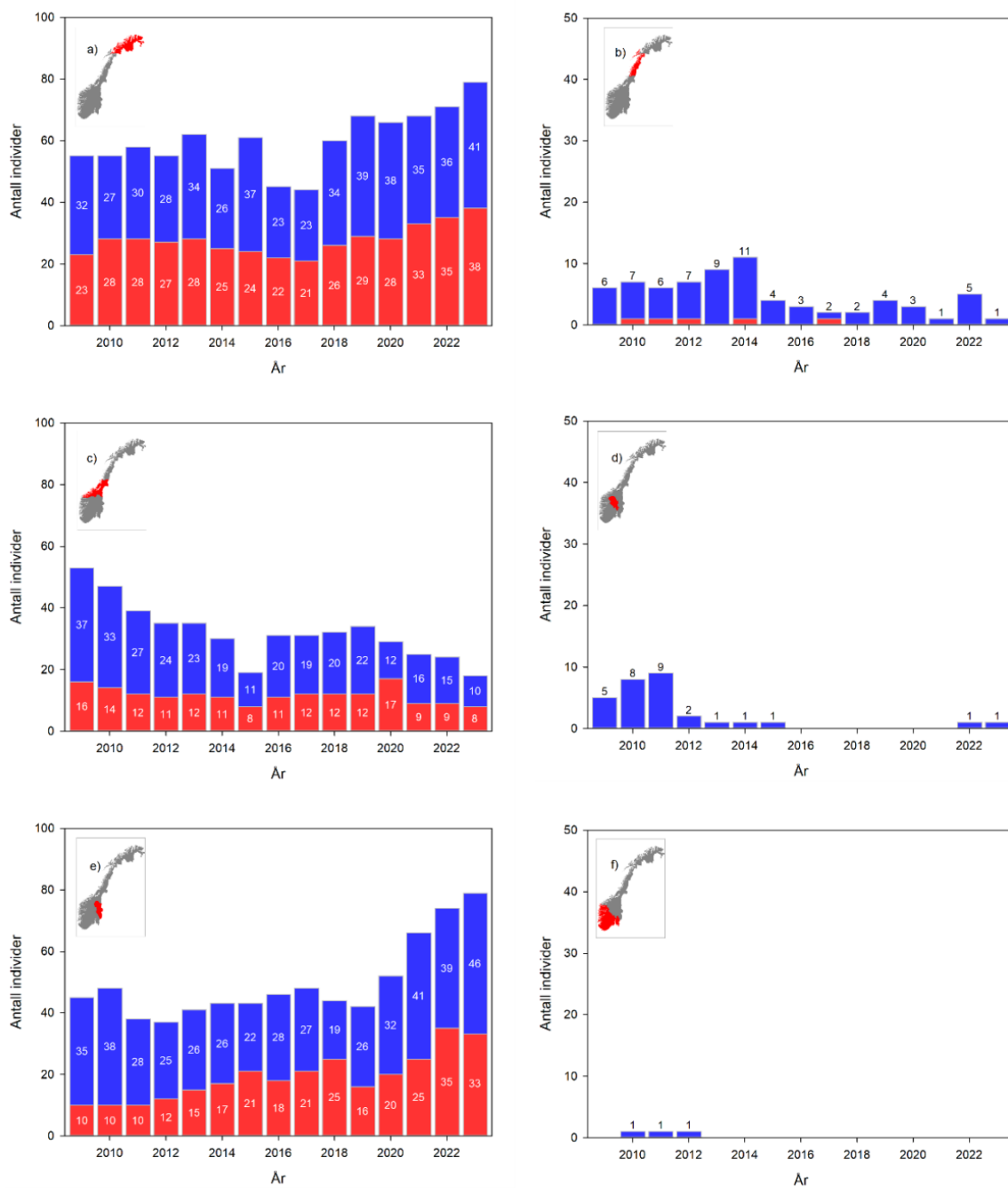
²³ [DNA-basert overvåking av brunbjørn i Norge i 2023 \(nina.no\)](#)

sammenlignet med 2022, og det høyeste antallet individer som er påvist siden den DNA-baserte overvåkingen av brunbjørn ble landsdekkende i 2009. Bjørnene ble hovedsakelig påvist i og omkring tidligere kjente og avgrensede brunbjørnområder i Norge; øst i Hedmark, nordøst i Trøndelag, indre Troms, Anarjohka-Karasjok og Sør-Varanger (tabell 1).

Tabell 1: Antall individer av brunbjørn identifisert med DNA profil i Norge i 2023, angitt både i form av antall individer som har sitt geografiske midtpunkt i hver av rovviltregionene og hvor mange som kun er registrert i en rovviltregion eller delt mellom flere rovviltregioner. N = antall fungerende prøver som lot seg individbestemme. (Det er i tillegg mange av disse individene som deles med naboland, men dette lar seg ikke kvantifisere på grunn av manglende samtidig DNA materiale fra Sverige, Finland og Russland). Kilde: NINA rapport 2454, tabell 2.

2023							
Rovvilt-region	N	Midtpunkt	Hann	Hunn	«Egne»	«Delt»	N/individ
Region 1	0	-	-	-	-	-	-
Region 2	2	0	0	0	0	1	2,0
Region 3	1	1	1 (100 %)	0	0	1	1,0
Region 4	1	0	0	0	0	1	1,0
Region 5	394	79	46 (58 %)	33 (42 %)	79	1	4,9
Region 6	69	18	10 (56 %)	8 (44 %)	18	1	3,6
Region 7	7	1	1 (100 %)	0	0	1	7,0
Region 8	430	79	41 (52 %)	38 (48 %)	79	0	5,4
Total	904	178	99 (56 %)	79 (44 %)	-	-	5,1

Utviklingen i antall påviste individer i de ulike rovviltregionene viser den samme hovedtendensen som man har sett de senere årene, med en økning i region 5 (Hedmark) og region 8 (Troms og Finnmark) og nedgang i region 6 (Trøndelag og Møre og Romsdal) og region 7 (Nordland). I region 1, 2, 3, og 4 som ikke har noe måltall for bjørn, er det stabilt lite bjørn (**Error! Reference source not found.**).

Figur 2: Antall individer av brunbjørn i ulike rowiltregioner (markert med rødt på norgeskartet) påvist ved DNA-analyse i perioden 2009-2023. a) region 8, b) region 7, c) region 6, d) region 3, e) region 5 og f) andre regioner (region 1, 2 og 4). Hunnbjørner er illustrert med rød farge og hannbjørner med blå farge. De historiske tallene er hentet fra tidligere overvåkingsrapporter (Fløystad et al. 2018, 2019, 2020, Fløystad et al. 2021, 2022b, Tobiassen et al. 2012, Tobiassen et al. 2011, Warttainen et al. 2010, Aarnes et al. 2017, Aarnes et al. 2015, Aarnes et al. 2016, Aarnes et al. 2014, Aarnes et al. 2013). Merk at det er ulik skala på x-aksene i høyre og venstre kolonne. Figuren er hentet fra NINA rapport 2454

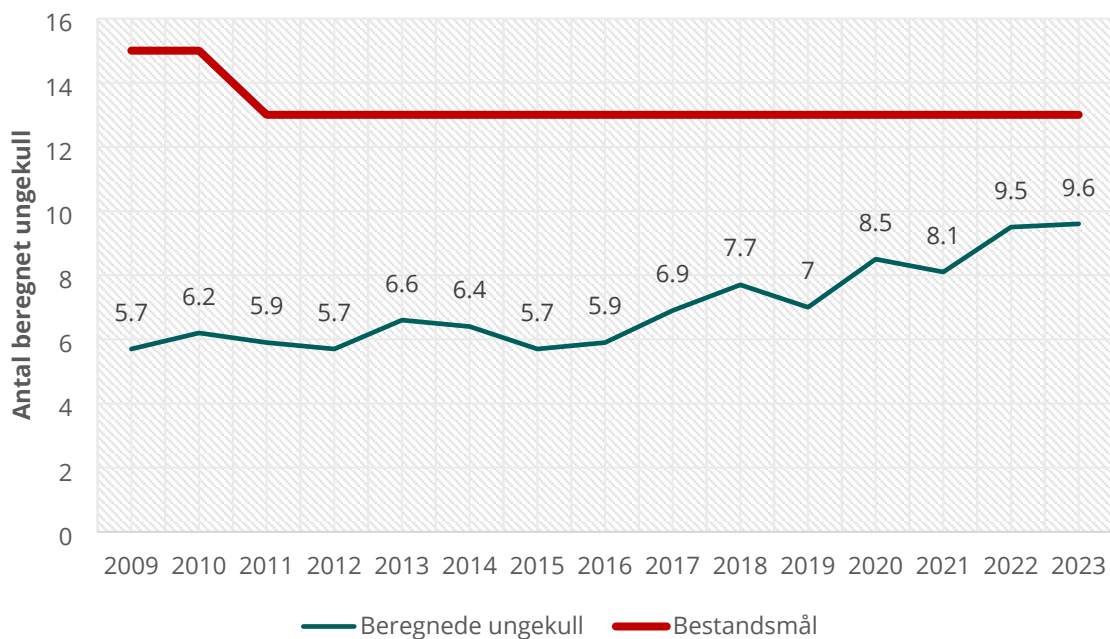
Antallet registrerte brunbjørner er minimumstall, da en ikke kan gå ut fra at en har klart i å samle materiale etter alle individ i alle områder. Samtidig er det slik at brunbjørnebestanden i

grenseområdene er felles med Sverige. Mange ekskrement- og hårprøver i grenseområdene kan derfor stamme fra brunbjørner som har hoveddelen av sitt leveområde i Sverige.

Roviltforliket fra 2011 sier at det skal tilstrebes en brunbjørnbestand der antall hanner ikke overstiger 1,5 ganger antallet binner i Norge. Det ble registrert en avgang på 8 brunbjørner i Norge i løpet av 2023, 7 hannbjørner og 1 hunnbjørn. Dette betyr at av de bjørnene som ble registrert i fjor lever det maksimalt 92 hanner og 78 hunner og forholdstall mellom hannbjørner og hunnbjørner er på 1,2.

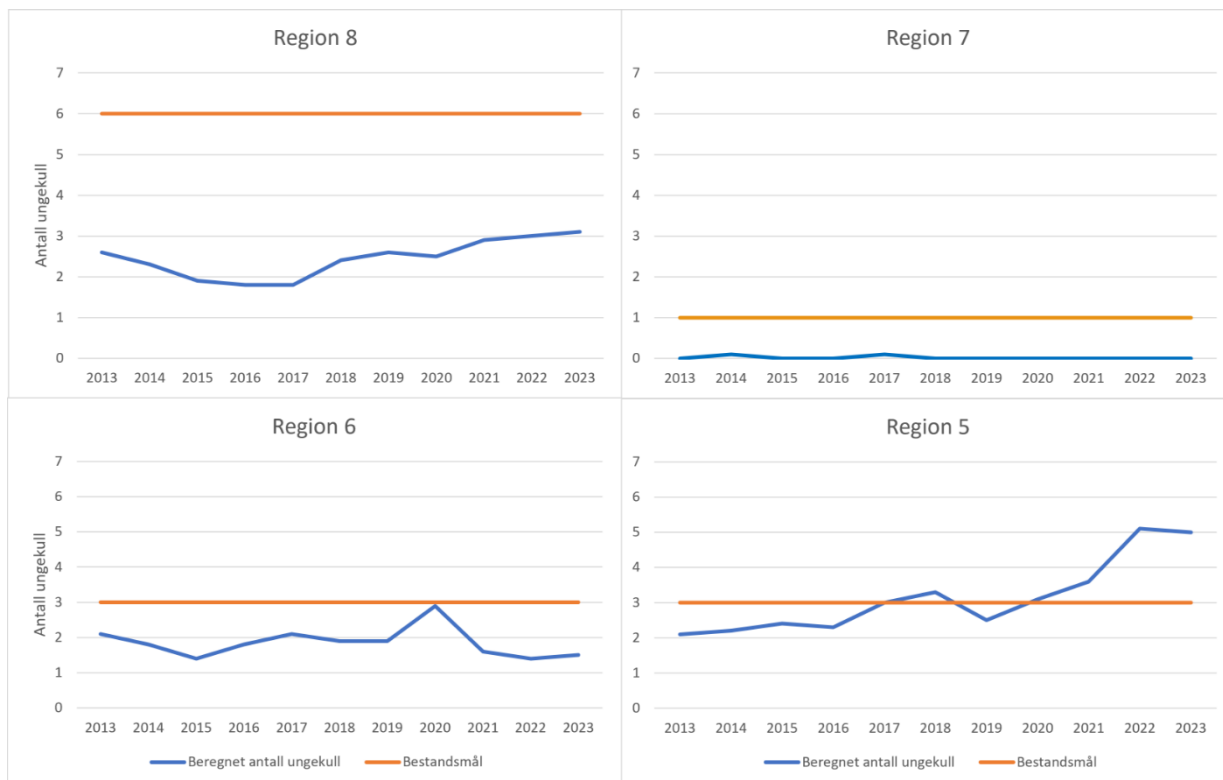
3.1.2 Antall ungekull

Basert på de 443 individbestemte prøvene fra 79 ulike hunnbjørner påvist gjennom den DNA-baserte overvåkingen, har antall årlige ungekull i Norge blitt beregnet til 9,6 i 2023. Dette er det høyeste antallet estimerte årlige ynglinger av brunbjørn i Norge siden den landsdekkende DNA-baserte overvåkingen startet i 2009 (figur 3).

Figur 3: Beregnet antall årlige ynglinger av brunbjørn i Norge for perioden 2009-2023. Rød horisontal linje angir den nasjonale bestandsmålsettingen på 13 årlige ungekull.

Antall og utvikling av beregnede årlige ungekull av bjørn mellom de ulike rovviltregionene varierer (figur 4).

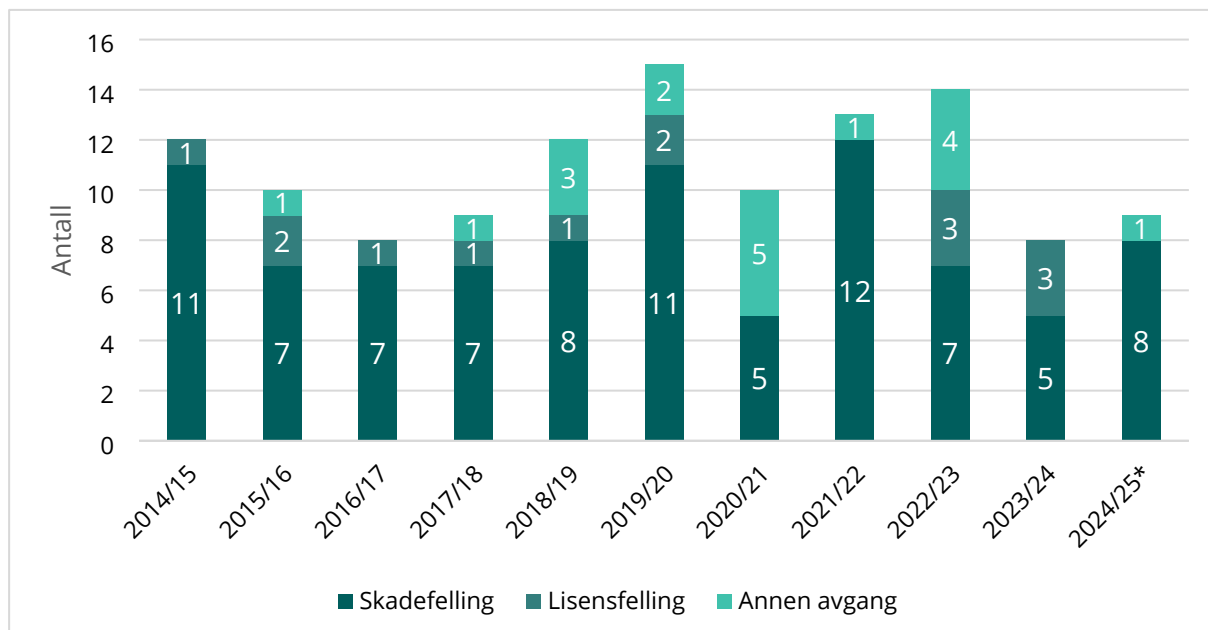
Figur 4: Beregnet antall årlige ungekull av brunbjørn i ulike roviltregioner med bestandsmål for perioden 2013-2024. Heltrukket horisontal rødlinje angir bestandsmålsettingen i de ulike roviltregionene.

Beregningene for de tre roviltregionene hvor det ble påvist hunnbjørner i 2023 var på 5,0 ynglinger i region 5, 1,5 i region 6 og 3,1 i region 8. Tallene er omtrent uendret sammenlignet med 2022 (figur 4). Region 7 Nordland som en den siste med måltall for bjørn har vært stabilt på 0,0 bjørnekull de senere årene.

3.1.3 Døde bjørner

I jaktåret 2023/24 ble det felt 8 bjørner i Norge, 3 ved lisensfelling og 5 ved skadefelling (figur 5). En av disse var et hunndyr. Denne ble felt på lisensfelling utenfor forvaltningsområdet i region 5.

Per 15. juni 2024 er det registrert 9 døde bjørner i Norge. En bjørn er registrert drept av annet dyr. De 8 andre er felt på skadefelling, hvorav to er felt av Statens naturoppsyn etter oppdrag fra Miljødirektoratet, de andre seks er felt av lokale fellingslag. Avgangen fordeler seg geografisk med 4 i hver av regionene 5 og 8, og den siste i region 6. To av dyrene var hunndyr begge voksne, disse er felt i region 6 og 8.

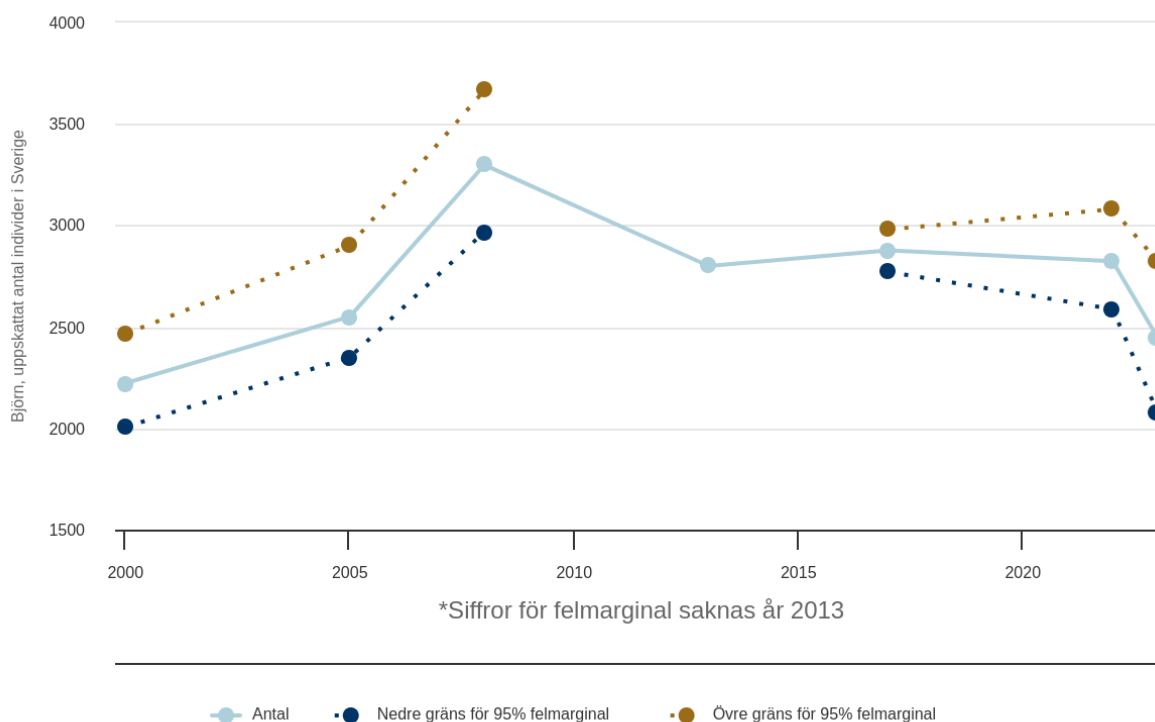
Figur 5: Antall bjørner felt på lisensfelling, skadefelling eller ved annen kjent avgang i Norge fra jaktåret 2012/13 til og med 2023/24. *Foreløpige data for 2024/25 per 15. juli 2024. Et jaktår går fra og med 1. april og til og med 31. mars året etter. Kilde: Rovbase30.no

3.2 Sverige

3.2.1 Bestandsutvikling

Bestandsestimering for Sverige i 2017 anslår til å bestå av om lag 2800 individer ([Bjørnstammens storlek i Sverige 2017](#)). Dette er på omtrent samme nivå som i 2013 ([Bjørnstammens storlek i Sverige 2013](#)), men reduksjon i bestanden fra første bestandsestimat i 2008 hvor bjørnebestanden var estimert til om lag 3300 individer (figur 6).

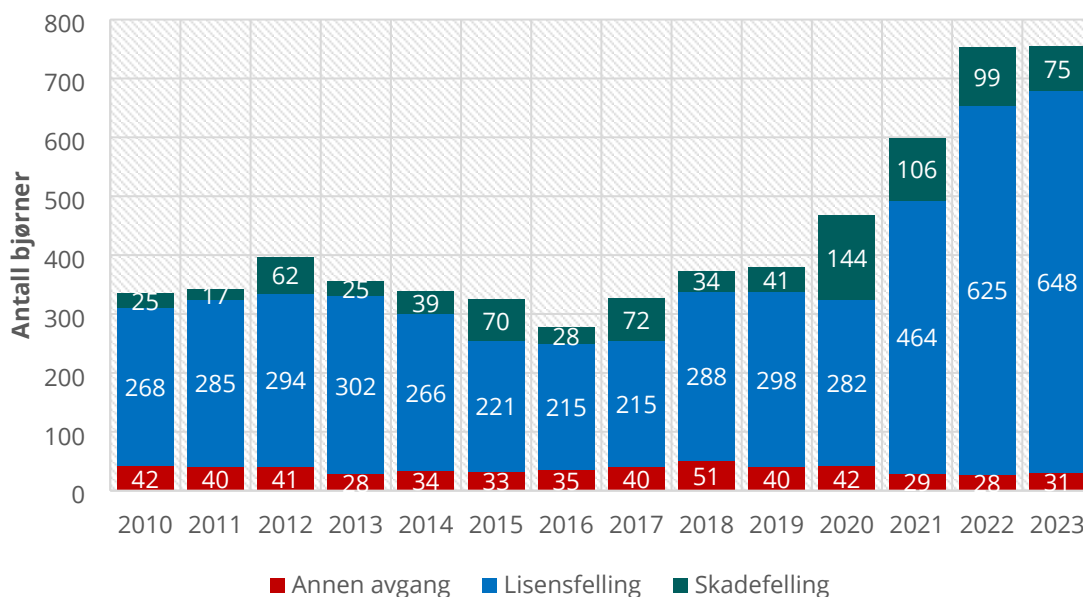
I 2023 ble det utført en ny nasjonal beregning av bjørnepopulasjonen i Sverige. Omtrent 2 800 bjørner fantes i Sverige høsten 2022, etter at årets lisensjakt var avsluttet. En foreløpig beregning for 2023 etter gjennomført lisensjakt på bjørn, viser at antallet bjørner minker, i noen län relativt raskt, og det ble anslått å være omtrent 2 450 individer høsten 2023 (figur 6). Nedgangen er en forventet effekt av de siste årenes økte lisensjakt (naturvardsverket.se)

Figur 6: Bestandsutvikling av bjørn i Sverige, 2000-2023. Beregningen er basert på DNA-analyser av innsamlede sporprøver fra bjørn, samt bjørneobservasjoner der prøvene er samlet inn. Figur er hentet fra [Naturvårdsverket.se](https://naturvardsverket.se).

3.2.2 Regulering av bestanden

Bestandsmålet for brunbjørn i Sverige er minimum 1400 individer og reguleres hovedsakelig gjennom lisensjakt ([Naturvårdsverket.no](https://naturvardsverket.no)). Fra årene mellom 2010 og 2020 har det årlige jaktuttaket vært på 200-300 individer. De tre siste årene har jaktuttaket økt, og det ble felt 464 bjørner på lisensfelling i 2021, 625 bjørner i 2022 og 648 bjørner i 2023. I tillegg kommer bjørner som er tatt ut ved forskjellige forvaltningstiltak, hovedsakelig i kalvingsområder for tamrein og figur 7 viser at det totale uttak av bjørn i Sverige har økt betydelig de siste årene. I 2022 er kjent avgang i Sverige 752 bjørner, og i 2023 var tilsvarende tall 754 bjørner i Sverige.

Figur 7: Antall bjørner felt på lisensfelling, skadefelling eller døde ved annen avgang i Sverige fra 2010 til 2023). Kilde: Rovabse.no

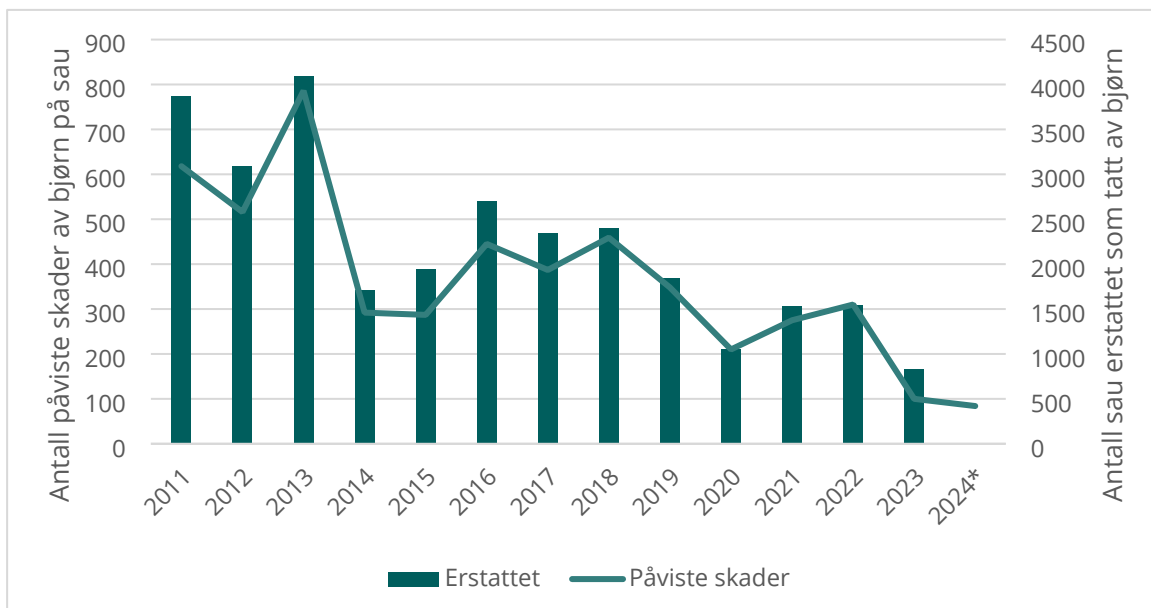
Bestandssituasjonen for brunbjørn i Norge er sterkt påvirket av bestandssituasjonen på svensk side, og bestandsnedgangen i Sverige som følge av stort uttak de siste årene vil kunne få stor betydning for tiden det tar før man oppnår det vedtatte bestandsmålet i Norge. Det ble i 2021 gjort en analyse av betydningen av svensk forvaltning for bestandsutviklingen i rovviltregion 6 ([NINA rapport 1952](#)). Simuleringer her viste at uten fellingene i Sverige er det god grunn til å anta at bjørnebestanden i Region 6 ville økt i perioden 2012- 2017, og at den uteblivende økningen i bestanden i stor grad skyldes fellingene av binner i Sverige. Simuleringer viser videre til at det vil ta mer enn 10 år med dagens avskytingsnivå i Sverige før bestanden i Region 6 er oppe i 19 binner i alle aldre, som er nødvendig for å sikre 3 årlige ynglinger.

4. Skadesituasjon og erstatning for rovviltskader

Alle kadaver av sau og tamrein som meldes inn til Statens naturoppsyn blir undersøkt og lagret i Rovbase og utgjør grunnlaget for å utbetale erstatning for tap av husdyr til rovvilt.

4.1.1 Sau

Brunbjørn er totalt sett en vesentlig skadevolder på sau. Skadene kan variere mye, både mellom år og områder. Tapene både målt i påviste skader og erstattede sau og lam som tatt av bjørn er redusert de senere årene, målt mot situasjonen for 10-15 år siden. I 2023 ble det erstattet 825 sau og lam som tapt til bjørn. Til sammenligning ble det i 2013 erstattet 4090 sau og lam som tatt av bjørn, noe som viser at skadene forårsaket av bjørn har gått vesentlig ned de seinere år (figur 8).

Figur 8: Antall sau påvist tapt til bjørn (primær akse) og antall sau erstattet som tapt til bjørn (sekundær akse) i årene 2011 til 2023, og foreløpige tall for påviste skader per 15. juli 2024*. Dataene er hentet fra Rovbase.no.

Skadene er registrert både innenfor og utenfor de definerte forvaltningsområdene for brunbjørn. Skadene forvoldt av brunbjørn er ofte konsentrert til enkelte skadeområder, der det er påvist til dels mange skader i samme beiteområde. Tabell 2 viser antall sau tapt og erstattet som tapt til brunbjørn for de ulike regionene med regionalt bestandsmål for bjørn

Tabell 2: Antall påviste skader på sau til brunbjørn og erstattet som tapt til brunbjørn i forvaltningsregionene for perioden 2019 til 2023, og foreløpige tall for påviste skader per 15. juli 2024*. Data er hentet fra rovbases.no.

Forvaltningsregion	År	Antall sau påvist tapt til bjørn	Antall sau erstattet tapt til bjørn
1	2024*	0	-
	2023	0	0
	2022	0	0
	2021	0	0
	2020	0	0
	2019	0	0
2	2024*	0	-
	2023	12	44
	2022	0	0
	2021	0	0

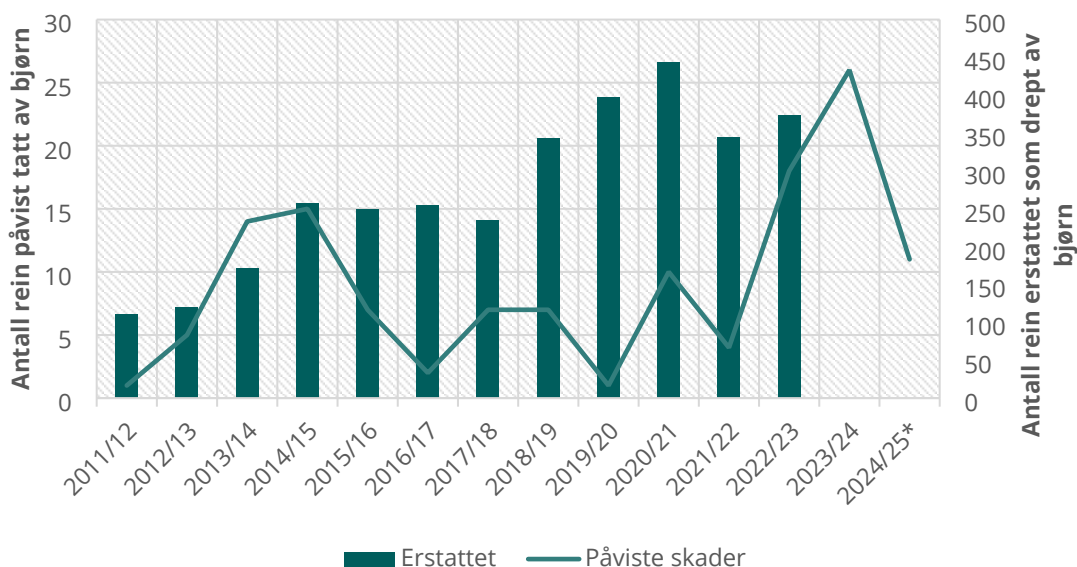
	2020	0	0
	2019	0	0
3	2024*	37	-
	2023	0	0
	2022	7	82
	2021	6	19
	2020	0	0
	2019	3	50
4	2024*	0	-
	2023	0	0
	2022	0	0
	2021	0	0
	2020	0	0
	2019	0	0
5	2024*	26	-
	2023	1	8
	2022	13	191
	2021	46	403
	2020	15	93
	2019	46	353
6	2024*	9	-
	2023	40	256
	2022	217	856
	2021	113	505
	2020	184	885
	2019	243	1 089
7	2024*	5	-
	2023	9	129
	2022	36	292

	2021	45	361
	2020	3	57
	2019	38	233
8	2024*	7	-
	2023	38	388
	2022	37	124
	2021	65	238
	2020	8	19
	2019	33	156

4.1.2 Tamrein

Kunnskap om tap av tamrein til bjørn stammer i dag hovedsakelig fra to forskningsprosjekter; et prosjekt som pågikk i Norrbottens län i Sverige fra 2010 til 2012 og et pågående prosjekt i Idre sameby i Dalarnas län i Sverige ([NINA.no](https://www.nina.no)). Predasjonen på tamrein er størst under kalvingsperioden. Grad av overlapp mellom kalvingsområder og tette bjørnebestander vil derfor ha stor innvirkning på skadepotensialet.

De fleste reinbeitedistriktene i Norge har kalvingsområder som i liten grad har besøk av brunbjørn, og det påvises kun noen få rein drept eller skadet av brunbjørn hvert år. Likevel har forskningsprosjekt vist at brunbjørnpredasjon på reinkalv i kalvingsperioden kan være veldig vanskelig å påvise. Dette har i økt grad blitt tatt hensyn til i skjønnsvurderingen i erstatningsutmålingen, og antall rein erstattet til brunbjørn har økt de siste årene (figur 8).

Figur 9: Antall rein påvist tapt til bjørn (primær akse) og antall rein erstattet tapt til bjørn (sekundær akse) i reindriftsårene 2011/12 til 2024/25* (15. juli 2024). Dataene er hentet fra Rovbase30.no

Tabell 3 viser antall tamrein tapt og erstattet som tapt til brunbjørn for rovviltregionene 5, 6, 7 og 8. Vi bemerker at tallene i tabellen følger reinbeiteområdene, som ikke er avgrenset helt tilsvarende som fylkene/rovviltregionene. Erstatningstallene for Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde er i tabellen i sin helhet ført på region 5, tallene for Nord-Trøndelag reinbeiteområde er ført på region 6, Nordland reinbeiteområde er ført på region 7 og Troms, Vest- og Øst-Finnmark reinbeiteområde er ført på region 8.

Tabell 3: Antall rein tapt til brunbjørn og erstattet som tapt til brunbjørn i forvaltningsregionene 5, 6, 7 og 8 i reindriftsårene 2018/19 til 2024/25 (15. juli 2024). Erstatningstallene for Sør-Trøndelag/Hedmark reinbeiteområde er i tabellen i sin helhet ført på region 5, på samme måte er Nord-Trøndelag reinbeiteområde ført på region 6, Nordland reinbeiteområde ført på region 7 og Troms, Vest- og Øst-Finnmark reinbeiteområde er ført på region 8. Data for påviste skader følger regiongrensene. Data er hentet fra rovbase.no.

Forvaltningsregion	Reindriftsår	Antall rein påvist tapt til bjørn	Antall rein erstattet tapt til bjørn
5	2024/25*	6	-
	2023/24	0	-
	2022/23	0	70
	2021/22	1	56
	2020/21	2	116
	2019/20	0	68
	2018/19	0	25
6	2024/25*	1	-

	2023/24	0	-
	2022/23	16	172
	2021/22	0	130
	2020/21	4	299
	2019/20	1	226
	2018/19	0	92
7	2024/25*	0	-
	2023/24	2	-
	2022/23	1	19
	2021/22	0	10
	2020/21	0	57
	2019/20	0	19
	2018/19	0	0
8	2024/25*	4	-
	2023/24	24	-
	2022/23	1	113
	2021/22	3	149
	2020/21	4	127
	2019/20	0	152
	2018/19	7	253

Fra: Hilde Holtan[Hilde.Holtan@fauske.kommune.no]

Sendt: 10.01.2025 15:32:42

Til: postmottak@kld.dep.no[postmottak@kld.dep.no]

Kopi: gerd-bente.jakobsen@sorfold.kommune.no[gerd-

bente.jakobsen@sorfold.kommune.no];kimsch@nfk.no[kimsch@nfk.no];Arnesen, Charlotte

Holmstad[charlotte.arnesen@statsforvalteren.no];post@miljodir.no[post@miljodir.no];Marlen Rendall

Berg[marlen.berg@fauske.kommune.no];kolbjorn.mathisen@sorfold.kommune[kolbjorn.mathisen@sorfold.kommune];

Tittel: Kvotejakt på gaupe i Fauske og Sørfold kommuner i Nordland - endring av arealgrense for kvotejakt i Fauske kommune 2025

Kommunene, Fauske og Sørfold, er kjent med at det foreligger en klagbehandling i forbindelse med Rovviltnemndas vedtak i sak 31/2024 om kvotejakt for gaupe i region 7.

Viser til rovviltnemndas vedtak av 05.11.2024. Kvote for jakt på gaupe i region 7 - Nordland.

I vedtaket har rovviltnemnda tildelt en gaupe til hver av kommunene, med kommunegrensen som skille mellom fellingsområdene.

Etter at en gaupe ble påkjørt og drept den 18.12.2024 nord i Sørfold kommune, regner vi med at denne kommer til fratrett på kvoten (i hht forskriften), og at det ikke blir kvotejakt på gaupe i Sørfold kommune inneværende år. Dette er bekymringsfullt med tanke på de tap beitenæringene i Fauske og søndre del av Sørfold har hatt i beitesesongen 2024.

I månedsskiftet november – desember 2024 ble det gitt skadefelling på ei gaupe i forbindelse med tap av rein nord i Fauske kommune. De erfaringene det kommunale skadefellingslaget i Fauske og Sørfold gjorde seg da var at gaupa fort krysset kommunegrensen inn til Sørfold og la seg i dagleie der når den ble jaktet på i de nordlige delene av Fauske kommune. Det ble imidlertid ikke felt gaupe under skadefellingsforsøket.

I henhold til den sporingen som er utført både tidligere, men også under skadefellingen, tyder det på at det kan være flere gauperevir som overlapper i området Fauskeidet – Straumvassbotnen. Om ikke dette området kan jaktes i en helhet kan det bli svært vanskelig å lykkes med kvotejakten i Fauske kommune, særlig om det forsøkes å felle et av de individene som antas å ha gjort skade på beitedyr siste beitesesong, da disse individene ser ut til å ha sitt leveområde på begge sider av kommunegrensen.

Det foreslås at nordlig grense for felling av gaupa som er vedtatt tildelt for Fauske kommune flyttes inn i Sørfold kommune, og følger fjorden Sørfolda fra kommunegrensen mot Bodø til Nordfjord og opp Nordfjordelva til grensen mot Rago nasjonalpark, og følger Rago sin sørlige grense til riksgrensen mot Sverige. Se vedlagt kart. Rago nasjonalpark er det ikke tillat å jakte gaupe så nasjonalparkgrensen vil bli en naturlig grense mot nord.

Kommunene ber om en snarlig tilbakemelding på henvendelsen.

Hilde Holtan

Fagleder landbruk og vilt

917 83 826

**FAUSKE
KOMMUNE**

fauske.kommune.no

Torggata 21 | Pb 93, 8201 Fauske
Org.nr: 972418021 | Kommune nr: 1841

Den røde streken angir der en ønsker at grensen for felling av gaupe i Fauske skal flyttes til for 2025. Kommunegrensen ses som en striplet linje like sør for Straumen.

Rovviltnemnda i region 3
c/o Statsforvalteren i Innlandet, Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Deres ref

Vår ref

Dato

25/3-

10. januar 2025

Svar vedrørende årsrapport rovviltnemndene og dialog

Klima- og miljødepartementet viser til e-post den 2. januar 2025 fra rovviltnemnda i region 3 (Oppland) om årsrapport og styringsdialog.

I tillegg til styringsmøter mellom KLD og hver enkelt nemnd planlegger departementet et fellesmøte i 2025, etter planen før sommeren. Til fellesmøtet vil, som tidligere, alle nemndene, LMD, direktoratene m.fl. bli invitert. Departementet ser det som hensiktsmessig med et fellesmøte i 2025 blant annet for erfaringsutveksling i etterkant av første runde med årsrapporter og styringsmøter med hver enkelt nemnd. Det kan samtidig være en anledning for å drøfte om et årlig fellesmøte også bør videreføres etter 2025.

Departementet kommer nærmere tilbake til møtetidspunkter i etterkant av at årsrapportene er mottatt.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Tommy Andersen
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Miljødirektoratet

Roviltnemnda i region 1

Roviltnemnda i region 2

Roviltnemnda i region 4

Roviltnemnda i region 5

Roviltnemnda i region 6

Roviltnemnda i region 7

Roviltnemnda i region 8

KOPPI

Ifølge liste

Deres ref

Vår ref

Dato

24/4685-

30. januar 2025

Avgjørelse av klager på vedtak om kvotejakt på gaupe i regionene 1, 2, 3, 5, 6 og 7 i 2025

Klima- og miljødepartementet viser til klager på vedtak fattet av rovviltnemndene i region 1 (Vestland, Rogaland og Vest-Agder) 28. oktober 2024, region 2 (Buskerud, Telemark, Vestfold og Aust-Agder) 31. oktober 2024, region 3 (Oppland) 25. oktober 2024, region 5 (Hedmark) 25. oktober 2024, region 6 (Møre og Romsdal og Trøndelag) 28. oktober 2024 og region 7 (Nordland) 4. november 2024 om kvotejakt på gaupe i 2025.

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemndene i region 1, 2 og 3 sine vedtak om kvotejakt på gaupe i regionen for 2025.

På bakgrunn av Miljødirektoratets faglige tilråding, endrer departementet områdeavgrensningen i region 5. For å redusere risikoen for å overskride kvoten og for å åpne for uttak av gaupe i område med størst skadebelastning, avgrensner departementet jaktområdet slik at det åpnes for jakt i områdene sør for rv. 25 mellom Hamar og Elverum og vest for Glomma og i de sørsamiske tamreinområdene. Statsforvalteren i Innlandet bes endre områdeavgrensningen for å ivareta dette. Departementet opprettholder i det øvrige rovviltnemnda i region 5 sitt vedtak.

Rovviltnemnda i region 6 har ved oversendelsen av klagen til departementet opprettholdt sitt vedtak, men anmodet om at kvoten reduseres fordi det er tatt utgangspunkt i feil prognosetall for antall familiegrupper før jakt i 2025. Nemnda anbefaler å redusere totalkvoten med 2 gauper, og av det 1 voksen hunngaue. Departementet er enig i dette, og endrer derfor kvoten som nemnda har anmodet om. Departementet overlater til rovviltnemnda, i samråd med sekretariatet, å fordele total- og hunndyrkvoten. Vedtaket i region 6 endres i tråd med Miljødirektoratets anbefaling, slik at familiegrupper unntas fra kvotejakta til og med 28. februar 2025 også i delområde A i Møre og Romsdal og beiteprioriterte områder i Trøndelag.

For region 7 viser departementet til henvendelse av 10. januar 2025 fra Fauske og Sørfold kommuner, underskrevet av Fauske kommune, med et forslag om at den nordlige grensa for felling av gaupe som er vedtatt tildelt Fauske kommune flyttes inn i Sørfold kommune, og følger fjorden Sørfolda fra kommunegrensa mot Bodø til Nordfjord og opp Nordfjordelva til grensa mot Rago nasjonalpark, og følger Rago sin sørlige grense til riksgrensa mot Sverige. Bakgrunnen er at det er gitt jaktkvote på en gaupe i Fauske kommune og en gaupe i Sørfold kommune. Den 18. desember 2024, etter at nemnda fattet sitt vedtak og klage på vedtaket var oversendt til departementet, ble en gaupe påkjørt i Sørfold kommune. Denne vil trekkes fra kvota i Sørfold kommune. Kommunene viser til at det har vært skadefellingstillatelse i området i vinter uten at det har lyktes å ta ut gaupe. Departementet mener det er rom for denne endringen i områdeavgrensning som det her vises til, og ber Statsforvalteren i Nordland om å endre områdeavgrensningen for å ivareta dette. Departementet opprettholder i det øvrige rovviltnemnda i region 7 sitt vedtak.

Ved avgjørelsen har departementet lagt vekt på at det vurderes som mest sannsynlig at de vedtatte kvotene vil medføre at bestanden etter neste års yngling fortsatt vil oppfylle de fastsatte bestandsmålene for regionene, og at bestanden skal forvaltes så nært bestandsmålet som mulig. Departementet viser også til at det årlig registreres tap og skade på beitedyr forårsaket av gaupe i regionene.

Klagene er i hovedsak ikke tatt til følge.

Saksgang

Region 1:

Rovviltnemnda i forvaltningsregion 1 vedtok 28. oktober 2024 kvotefri jakt på gaupe i hele regionen i jakttida 1. februar til 31. mars 2025. Vedtaket ble påklaget av Aktivt Rovdyrvern 11. november 2024, NOAH – for dyrs rettigheter 18. november 2023 og Naturvernforbundet i Agder. Rovviltnemnda viser til at alle klagenes er mottatt innen klagefristen, og nemnda har klagenes oversendt klagenes til departementet i brev av 13. desember 2024. Klagenes ble oversendt Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse.

Region 2:

Rovviltnemnda i forvaltningsregion 2 fattet 31. oktober 2024 et vedtak om kvotejakt på gaupe, med en samlet kvote på 25 dyr hvorav inntil 9 hunddyr eldre enn 1 år. En kvote på 22 dyr med en begrensing på inntil syv voksne hunner iverksettes fra jaktstart fordelt på syv kvoteregulerte jaktområder. Det ble åpnet for kvotefri jakt i beiteprioriterte områder i tidligere Aust-Agder. Familiegrupper ble unntatt fra kvoten de tre første ukene av jaktperioden. Vedtaket ble påklaget av Aktivt Rovdyrvern 15. november 2024, NOAH – for dyrs rettigheter 21. november 2024 og Naturvernforbundet i Agder 19. november 2024. Rovviltnemnda behandlet klagenes 5. desember 2024 og opprettholdt sitt vedtak. Klagenes ble oversendt Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse.

Region 3:

Rovviltnemnda i forvaltningsregion 3 fattet 25. oktober 2024 et vedtak om kvotejakt på gaupe, med en totalkvote på 4 dyr hvorav en hunddyrkvote på 2 dyr over 1 år. Kvoten gjelder utenfor forvaltningsområdet for gaupe i regionen. Familiegrupper er unntatt fra jakt. Vedtaket ble påklaget av NOAH – for dyrs rettigheter 12. november 2024 og Aktivt Rovdyrvern 15. november 2024. Rovviltnemnda behandlet klagenes 20. desember 2024 og opprettholdt sitt vedtak. Klagenes ble oversendt Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse.

Region 5:

Rovviltnemnda i forvaltningsregion 5 fattet 25. oktober 2024 vedtak om kvotejakt på gaupe, med en totalkvote på 3 dyr, hvorav en hunndyrkvote på 1 dyr over 1 år. Kvoten gjelder for hele forvaltningsregion 5. Familiegrupper av gaupe er unntatt fra jakt. Vedtaket ble påklaget av Aktivt Rovdyrvern 10. november 2024, NOAH – for dyrs rettigheter 11. november 2024 og Rovviltets Røst 4. november 2024. Rovviltnemnda behandlet klagen 6. desember 2024 og opprettholdt sitt vedtak. Klagen ble oversendt Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse.

Region 6:

Rovviltnemnda i forvaltningsregion 6 fattet 28. oktober 2024 et vedtak om kvotejakt på gaupe. Nemnda åpnet for kvotefri jakt i hele Møre og Romsdal utenfor forvaltningsområdet, samt i kommunene Oppdal og Røros i Trøndelag. Det ble åpnet for kvotejakt i øvrige deler av regionen. Totalkvoten for områdene som omfattes av kvotejakt ble satt til 29 dyr, hvorav maksimalt 13 voksne hunndyr. Av totalkvoten ble det vedtatt en startkvote på 25 gauper, hvorav 11 voksne hunngauper og en reservekvote på 4 gauper, hvorav 2 kan være voksne hunngauper. Familiegrupper som opptre i lag, ble unntatt fra kvotejakta i perioden 1. februar til 28. februar 2025. For delområde A i Møre og Romsdal og beiteprioriterte områder i Trøndelag gjelder ikke dette unntaket. Kvotejaktstart innenfor de deler av forvaltningsområdet i Trøndelag som har startkvote utsettes til den 10. februar 2025. Vedtaket ble påklaget av Aktivt Rovdyrvern 16. november 2024, Foreningen våre rovdyr 17. november 2024, Naturvernforbundet 18. november 2024 og NOAH – for dyrs rettigheter 18. november 2024. Rovviltnemnda behandlet klagen 4. desember 2024 og opprettholdt sitt vedtak. Klagen ble oversendt Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse sammen med et forslag til endring av totalkvoten.

Region 7:

Rovviltnemnda i forvaltningsregion 7 fattet 4. november 2024 et vedtak om kvotejakt på gaupe, med en totalkvote på 15 gauper hvorav en hunndyrkvote på 6 voksne hunndyr. Det ble åpnet for kvotefri jakt i Lofoten og Vesterålen. Kvoten ble fordelt på ulike områder. Ett fritt dyr kan fordeles av Statsforvalteren i Nordland til områder med særlige tapsutfordringer, så lenge det gjenstår dyr på hunndyrkvota, tidligst 1. mars. Familiegrupper av gaupe som opptre sammen unntatt fra tillatelsen fra jaktstart og frem til og med 28. februar. Vedtaket ble påklaget av Aktivt Rovdyrvern (ARV) 16. november 2024 og NOAH – for dyrs rettigheter 25. november 2024. Rovviltnemnda behandlet klagen opprettholdt sitt vedtak. Klagen ble oversendt Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse 29. november 2024. Departementet mottok 10. januar 2025 en henvendelse fra Fauske og Sørfold kommuner med forslag om å utvise områdeavgrensningen for kvoten satt for Fauske kommune.

Faglig tilråding:

Miljødirektoratet avga faglig tilråding i saken 22. januar 2025, med rettet versjon 23. januar 2025.

Klagernes anførsler

Det vises til klagen i sin helhet. I behandlingen har roviltnemndene trukket fram følgende hovedpunkter fra klagen:

Region 1:

«Aktivt Rovdyrvern (ARV) meiner vedtaket strir mot omsynet til bevaring av gaupebestanden og Noreg sine forpliktingar til å verne om truga artar. Gaupe er kategorisert som sterkt truga

på Raudlista, og det er ikkje akseptabelt å opne for ordinær jakt. Og region 1 må bidra til å sikre ei berekraftig bestand av gaupe i landet. Få observasjonar av gaupe og få skader (2), og ingen skadefellingssøknader viser at det ikkje er nokon sakleg grunn til verken kvotejakt eller kvotefri jakt i regionen. Føre-var-prinsippet må nyttast i regionen sjølv om det ikkje er bestandsmål her, for å unngå å svekke bestanden med tanke på innavl m.m. Det er usikkert datagrunnlag for regionen.

Sverige har vedteke å redusere sin bestand av gaupe og innvandringa til Noreg vil bli redusert. Dette vil forverre bestandssituasjonen i heile landet inkludert i region 1, og svekke overlevinga i regionen. Sjølv om region er beiteprioritert er det viktig at gaupe førekjem i økosystemet. Det er m.a. positivt for å regulere hjortebestanden og revebestanden, og ARV meiner at region 1 også har ein viktig rolle i å bidra til å oppretthalde ein viss bestand av gaupe. Oppsummert er ARV mot all jakt å raudlista artar, og meiner det er tilstrekkeleg med å nytte skadefellingsløyve når skade oppstår ei sjeldan gong, og at dette er nok for å førebygge rovviltskadar i region 1. ARB ber rovviltnemnda trekke tilbake vedtaket om kvotefri jakt og heller fokusere på ikkje-letale tiltak.

Naturvernforbundet i Agder viser til at det er lågt skadepotensiale i regionen og det er berre påvist to skader på husdyr i år. Vidare blir det peika på at vedtaket i år og gjeld for fleire kommunar i region 2 (deler av gml Aust-Agder). Forbundet reagerer på nemnda si tolking av rovviltforliket, der det er definert som at det ikkje skal vere rovdyr som representerer eit skadepotensiale i prioriterte beiteområde. Forbundet peiker på at dette ikkje tyder at streifdyr skal fellast. Gaupe er oppført som sterkt truga på Raudlista og Noreg har forplikta seg, m.a. i Naturavtalen til å stogge tap av artsmangfald. Å stogge tapet inneber og å setje i verk tiltak for å auke bestandane av store rovdyr. Vi har og slutta oss til Biomangfaldkonvensjonen som krev at vi er ekstra merksam på artar som er sterkt eller kritisk truga.

Forbundet minner om vi bør arbeide for intakte, velfungerande økosystem, og at rovdyra må forvaltas i tråd med dette. Rovdyra har ein økologisk nøkkelfunksjon i intakte økosystem, og vil kunne bidra til sunnare hjorteviltbestander, t.d. for den tette rådyrbestanden i Agder. Også for raudrevbestanden er gaupe ein viktig faktor for å halde bestande under kontroll. Oppsummert meiner Naturvernforbundet vedtaket er i strid med naturmangfaldlova si presisering av velfungerande, intakte økosystem. Dette burde vore med i grunngevinga for vedtaket og i forvaltningsplanen for regionen. Konsekvensane av vedtaket er at gaupa skal utryddast frå regionen, i tillegg til å gjelde for 5 nye kommunar. Det blir vist til at Bygland har gaupe i kommunevåpenet og at befolkninga der ønsker gaupe i kommunen. Når FN gjennom naturavtalen og vår tilslutning her for å ta vare på og styrke artsmangfaldet, er nemnda sitt vedtak ikkje forenlig med dette. Vedtaket må bli oppheva.

NOAH meiner det ikkje skal vere jakt på gaupe i Noreg og viser til bestandstala og til Noreg sine forpliktingar om å stanse tap av biologisk mangfald. Gaupe er sterkt truga ifølgje Raudlista, og har høg risiko for utrydding jf. Artsdatabanken. Noreg er forplikta til å ta vare på dei truga rovdyra gjennom Bernkonvensjonen, naturmangfaldlova og Grunnlova § 112 om befolkninga sin rett til naturmangfald. Nemnda sitt vedtak strir mot desse forpliktingane.

Det er ikkje eit haustingsverdig overskot for gaupe, og det kan då ikkje setjast kvoter for jakt av rovvilt, jf. naturmangfaldlova (nml) § 16, tredje ledd. I nml § 16 fjerde ledd skal det leggast vekt på arten sin funksjon i økosystemet og vurdere konsekvensar for på det biologiske mangfaldet. Dette har nemnda ikkje vurdert. Det er og feil å slutte at når bestandsmålet er nådd, så kan det haustast av bestanden. Bestandsmålet bør reknast som ei retningsline for vurderinga av om bestande kan overleve og bli levedyktig. Det er ei alvorleg bestandssituasjon for gaupe med fare for utrydding. Det blir bedd om svar på kvifor nemnda

ikkje legg større vekt på gaupa sin status som sterkt truga, samanlikna med andre artar som t.d. fjellrev, og kvifor nemnda vurderer at gaupe har haustingsverdig overskot. Vidare blir det vist til nml § 10 om økosystemtilnærming og prinsippet om samla belastning. Vedtak må ta omsyn til heile den norske bestanden, ikkje berre delbestanden. Det blir vidare diskutert korleis samla belastning, sett opp imot levedyktigheit for den norske gaupebestanden, og påverknaden av jakt på bestandsutviklinga vil vere. Vedtaket i nemnda viser ikkje nokon tidsramme for å bringe gaupe ut av statusen sterkt truga, og heller ingen plan for dette. Det er ikkje gjort nokon vurdering av korleis § 5 i nml skal følgjast opp i regionen.

NOAH meiner vidare kunnskapsgrunnlaget, jf. nml § 8 og føre-var-prinsippet ikkje er tilstrekkeleg vurdert. Det blir og vist til rovviltforskrifta og at nemnda ikkje har vurdert korleis kvotefri jakt vil verke på bestanden av gaupe. Det blir stilt fleire spørsmål om nemnda sitt ansvar for å sikre at bestanden av gaupe i landet blir sikra. NOAH meiner det ikkje er heimel for å opne for kvotefri gaupejakt i regionen, jf. nml. § 18 bokstav b. Det er heller ikkje stort skadepotensial i regionen, og omfanget av skade på husdyr er lågt. Vidare er det vist til Bern konvensjonen og at skadeomfanget er for lågt til å forsvare kvotefri jakt. NOAH meiner på generelt grunnlag at vilkåra for kvotefri jakt ikkje er oppfylt, og det blir vist til rovviltforskrifta § 11 og kommentarane til denne. NOAH ber om at vedtaket blir omgjort slik at det ikkje blir tillate med kvotefri jakt på gaupe i region 1 i 2025. Vedtaket til nemnda er uforsvarleg, og trugar gaupebestanden, og er brot på nasjonal og internasjonal lov. Kunnskapsgrunnlaget til nemnda er ikkje rimeleg sett i høve til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Føre-var-prinsippet og prinsippet om samla belastning er ifølgje NOAH ikkje behandla riktig.»

Region 2:

«NOAH - for dyrs rettigheter klager i brev av 21. november 2024 på rovviltnemndas vedtak om kvotejakt på gaupe i 2025. Det anmodes om å ikke åpne for kvotejakt på gaupe i region 2 i 2025. Klagen er omfattende og gjengis ikke i sin helhet. Se vedlagt klage fra NOAH for dyrs rettigheter.

NOAH viser til at gaupe er kategorisert som sterkt truet på norsk rødliste, og at vedtaket utgjør en uforsvarlig forvaltning av en sterkt truet gaupebestand. Det vises til brudd på naturmangfoldloven §§ 4, 5, og 16 tredje ledd og § 18 bokstav b. De vises også til brudd på artikler 2, 7 og 9 i Bernkonvensjonen. NOAH mener at sakens kunnskapsgrunnlag ikke er rimelig i forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. NOAH mener at rovviltnemndas bruk av naturmangfoldlovens §§ 9 (føre-var-prinsippet) og 10 (økosystemtilnærming og samlet belastning), er feil.

Videre vises det til at den fastsatte kvoten er uforholdsmessig høy sett opp mot skadeomfanget og andre årsaker til tap. Det vises også til at vilkåret om høstingsverdig overskudd, ikke er oppfylt.

Dersom vedtaket opprettholdes, ber NOAH om at deres understrekninger besvares av rovviltnemnda.

Aktivt Rovdyrvern (ARV) klager i brev datert 15. november 2024 på rovviltnemndas vedtak om kvotejakt på gaupe i region 2 for 2025. De anmoder primært om at vedtaket omgjøres («ugyldiggjøres») eller at kvoten minimeres betraktelig. Klagen gjengis ikke i sin helhet. Se vedlagt klage fra Aktivt Rovdyrvern.

ARV viser til at gaupa er klassifisert som sterkt truet i Norsk rødliste for arter 2021. Dette forplikter forvaltningen til stor grad av forsiktighet. Det viser til naturmangfoldloven § 9 om føre-var-prinsippet derfor burde vektlegges i større grad.

ARV viser til at det ikke foreligger noen konsekvensanalyse av å senke bestandsantallet så mye innfor er kort tidsrom, og viser til at kvoten var på over 20 dyr også i 2024. Gaupa har en viktig rolle i økosystemet som toppredator, og en drastisk reduksjon kan føre til økologisk ubalanse og uforutsette konsekvenser for andre arter i regionen.

Det vises til prognosemodellen har en betydelig usikkerhetsmargin og at en liten og geografisk spredt bestand er ekstra sårbar for variasjoner og forstyrrelser.

ARV viser til at gaupebestanden i regionen består i stor grad av unge individer, noe som gjør bestanden ekstra sårbar. Viktigheten av overført erfaring fra eldre dyr til nye generasjoner har stor betydning for bestandens overlevelse på sikt.

Naturvernforbundet klager i brev datert 19. november 2024 på at rovviltnemnda i region 1 åpnet for kvotefri jakt i rovviltregion 1 og at de har utvidet denne jakten med fem kommuner i tidligere Aust-Agder.

Naturvernforbundet viser til at det nytt av året er at kommunene Lillesand, Birkenes, Iveland, Evje og Hornnes og Bygland inngår i det vedtaket nemnda har fattet for region 1.»

Region 3:

«Under gjengis de viktigste punktene i klagen. For fullstendig innhold vises det til klagen som er vedlagt oversendelsen i sin helhet.

ARV

- ARV mener det er urovekkende at rovviltnemnda i sin beslutning ser bort fra sekretariatets anbefaling.
- ARV mener føre- vare- prinsippet i § 9 ikke er tilstrekkelig vektlagt i nemnda sitt vedtak, og påpeker en bekymring for at også Sverige skal redusere sin bestand av gaupe, noe som gjør det enda viktigere å vektlegge føre-var prinsippet når vi ikke vet hvilke effekter dette vil ha på den norske bestanden.
- ARV anmoder om at rovviltnemnda omgjør vedtaket og som et minimum støtter sekretariatets faglige innstilling om å kun åpne for uttak av 1 hunndyr under kvotejakt på gaupe i 2025.

NOAH

- NOAH mener det er svært kritikkverdig å åpne for jakt på gaupe i det hele tatt, som er kategorisert som sterkt truet på norsk rødliste.
- NOAH mener at vilkåret om høstingsverdig overskudd ikke er oppfylt.
- NOAH ber om svar på hvorfor ikke rovviltnemnda legger vekt på gaupas status som sterkt truet på rødlista, og hvordan nemnda mener at en art som befinner seg i en slik tilstand kan anses å ha et høstingsverdig overskudd.
- NOAH mener at økosystemtilnærmingen og prinsippet om samlet belastning ikke har blitt tilstrekkelig vurdert i vedtaket, jf. naturmangfoldloven § 9.
- Nemnda har anvendt prinsippet om samlet belastning feil, noe som har medført at vedtaket ikke viser at kvotejakt ikke setter overlevelsen av gaupebestanden i fare, og at vedtaket dermed fraviker fra forvaltningsmålet i naturmangfoldloven § 5.
- Vedtaket er i strid med naturmangfoldloven § 5 og med artikkel 2 og 7 i Bernkonvensjonen.
- Vedtaket er ikke tilstrekkelig basert på kunnskapsgrunnlaget, jf. naturmangfoldloven § 8 og føre-var-prinsippet har ikke blitt tilstrekkelig vurdert i vedtaket, jf. naturmangfoldloven § 9.

- NOAH ber om at effekten av nemndas årlige vedtak om kvotejakt på en sterkt truet art blir tydelig vurdert.
- Den fastsatte kvoten for kvotejakt på gaupe er uforholdsmessig høy tatt hensyn til skadeomfanget og andre årsaker til tap. Rovviltnemnda har ikke gitt noen begrunnelse eller vist til bevis om alvorlige skader av gaupe i regionen, eller vist at skadepotensialet er av et slikt omfang eller alvorlighetsgrad av vilkåret om skade i naturmangfoldloven § 18 bokstav b.
- NOAH ber om at klagen tas til følge og at vedtaket omgjøres slik at det ikke tillates kvotejakt på gaupe i region 3.»

Region 5:

«Under gjengis de viktigste punktene i klagen. For fullstendig innhold vises det til klagen som er vedlagt oversendelsen i sin helhet.

Rovviltets Røst

- *Rovviltets Røst frykter ødeleggelse av bestandsdynamikk og i tillegg til familiedynamikken som fører gaupebestanden på vippepunktet til kollaps.*
- *Rovviltets Røst tror risikoen er stor for at bestanden kollapse grunnet jakt.*
- *Rovviltets Røst mener naturmangfoldloven §9- bedre føre- vare prinsippet må komme til anvendelse.*
- *Rovviltets Røst krever at kvoten reduseres til sekretariatets anbefaling.*

ARV

- *ARV mener det er urovekkende at rovviltnemnda i sin beslutning ser bort fra sekretariatets anbefaling.*
- *ARV mener vedtaket om kvotejakt strider med naturmangfoldloven, ettersom nemnda har vedtatt jakt uten nødvendig hensyn til føre- vare- prinsippet i § 9 og kravet om vitenskapelig forankring i § 8.*
- *ARV ser med stor bekymring at rovviltnemndas vedtak synes å være politisk motivert snarere enn basert på biologisk og økologisk kunnskap.*
- *ARV mener det er stor risiko at gaupebestanden faller under bestandsmålet, noe som kan påvirke bestandens genetiske og biologiske levedyktighet på lang sikt.*
- *ARV anmoder om at rovviltnemnda omgjør vedtaket og støtter sekretariatets faglige innstilling om å ikke åpne for kvotejakt på gaupe i 2025.*

NOAH

- *NOAH mener det er svært kritikkverdig å åpne for jakt på gaupe i det hele tatt, som er kategorisert som sterkt truet på norsk rødliste.*
- *NOAH mener at vilkåret om høstingsverdig overskudd ikke er oppfylt.*
- *NOAH ber om svar på hvorfor ikke rovviltnemnda legger vekt på gaupas status som sterkt truet på rødlista, og hvordan nemnda mener at en art som befinner seg i en slik tilstand kan anses å ha et høstingsverdig overskudd.*
- *NOAH mener at økosystemtilnærmingen og prinsippet om samlet belastning ikke har blitt tilstrekkelig vurdert i vedtaket, jf. naturmangfoldloven § 9.*
- *Nemnda har anvendt prinsippet om samlet belastning feil, noe som har medført at vedtaket ikke viser at kvotejakt ikke setter overlevelsen av gaupebestanden i fare, og at vedtaket dermed fraviker fra forvaltningsmålet i naturmangfoldloven § 5.*
- *Vedtaket er i strid med naturmangfoldloven § 5 og med artikkel 2 og 7 i Bernkonvensjonen.*
- *Vedtaket er ikke tilstrekkelig basert på kunnskapsgrunnlaget, jf. naturmangfoldloven § 8 og føre-var-prinsippet har ikke blitt tilstrekkelig vurdert i vedtaket, jf. naturmangfoldloven § 9.*

- NOAH ber om at effekten av nemndas årlige vedtak om kvotejakt på en sterkt truet art blir tydelig vurdert.
- Den fastsatte kvoten for kvotejakt på gaupe er uforholdsmessig høy tatt hensyn til skadeomfanget og andre årsaker til tap. Rovviltnemnda har ikke gitt noen begrunnelse eller vist til bevis om alvorlige skader av gaupe i regionen, eller vist at skadepotensialet er av et slikt omfang eller alvorlighetsgrad av vilkåret om skade i naturmangfoldloven § 18 bokstav b.
- NOAH ber om at klagen tas til følge og at vedtaket omgjøres slik at det ikke tillates kvotejakt på gaupe i region 5

Region 6:

«Hovedpunktene i klagen gjengis nedenfor, for klagen i sin helhet vises det til vedlegg.

Foreningen våre rovdyr

Foreningen våre rovdyr (FVR) har i brev datert 15. november 2024 klaget på rovviltnemndas vedtak. FVR mener at naturmangfoldloven §§ 9 og 10 ilegges for lite vekt i vedtaket.

Sekretariatet oppsummerer klagen i følgende punkter:

- Hensynet til gaupa som sterkt truet art på den norske rødlista må tilsis en mye lavere kvote på gaupe for region 6.
- De oppstykkele delområdene med ulike kvoter må forbedres og sees i større sammenheng.
- Mener at gaupas biologi ikke tas hensyn til i forvaltning av arten.
- Viser til fjorårets klagebehandlinger av gaupekvoten hos Klima- og miljødepartementet hvor departementet omgjorde sitt eget vedtak, og tillot kvotejakt på familiegrupper i delområdet Tingvoll og Sunndal innenfor forvaltningsområdet.
- Praksisen med å fordele totalkvote på start- og reservekvote må opphøre og hele kvoten på vurderes opp mot norsk lov.

Aktivt rovdyrvern

Aktivt rovdyrvern har i brev datert 16. november 2024 klaget på rovviltnemndas vedtak.

Sekretariatet oppsummerer klagen i følgende punkter:

- Mener både totalkvoten og hunddyrkvoten er satt for høyt med tanke på usikkerheten som ligger i prognosemodellen, og at kvoten truer artens langsiktige overlevelse.
- Mener at det regionale bestandsmålet på 12 familiegrupper feiltolkes som et maksimumsmål heller enn et minimum, og at denne tilnærmingen undergraver naturmangfoldloven § 5.
- Føre-var-prinsippet er ikke tilstrekkelig hensyntatt.

NOAH

NOAH har i brev datert 18. november 2024 klaget på rovviltnemndas vedtak. NOAH mener det er kritikkverdig at det åpnes for kvotejakt på gaupe når arten er kategorisert som sterkt truet på norsk rødliste. Videre har NOAH følgende hovedpunkter i sin klage:

- Vilkåret om høstingsverdig overskudd er ikke oppfylt.
- Økosystemtilnærmingen og prinsippet om samlet belastning har ikke blitt tilstrekkelig vurdert jf. naturmangfoldloven § 10.
- Vedtaket er ikke tilstrekkelig basert på kunnskapsgrunnlaget, og føre-var-prinsippet er ikke tilstrekkelig hensyntatt.
- Vedtatt kvote er uforholdsmessig høy.
- Vilkår for å tillate kvotefri jakt er ikke oppfylt.

Naturvernforbundet

Viser til at sekretariatets forslag til vilkår om at familiegrupper som opptre i lag unntas fra kvotejakta i perioden 01.02 - 28.02.2025 ikke ble vedtatt for hele regionen. Unntaket gjelder ikke for delområde A Tingvoll og deler av Sunndal og de beiteprioriterte områdene i Trøndelag. Naturvernforbundet viser til flere årsaker til hvorfor de mener at vilkåret bør gjelde hele regionen, og mener at det bør være gjeldende hele kvotejaktperioden. Herunder:

- Felling av mor fra unger samsvarer ikke med vanlig jaktetikk.
- Dersom ungene blir morløse fra starten av februar vil tiden de har for opplæring av mor bli vesentlig forkortet. Reduserte jaktferdigheter kan føre til redusert overlevelse, og at urutinerte gauper kan være mer avhengig av å jakte på blant annet lam.»

Region 7:

«Aktivt rovdryvern

Aktivt rovdryvern klager på nemndas vedtak og mener vedtaket er uforsvarlig og bygger på mangelfullt datagrunnlag, usikre prognoser og utilstrekkelig vurdering av alternative skadeforebyggende tiltak. Det bes om at det gjennomføres en ny vurdering av vedtaket. Vi viser til klagen i sin helhet og trekker fram følgende punkter:

- ARV mener at kvoten utgjør en betydelig risiko for gaupebestanden i region 7 og region 8. Det vises til at region 8 ligger under bestandsmålet. Uttak i grenseområdene vil føre til lokal bestandskollaps i Troms og Finnmark og det vises til at samarbeidsavtalen ikke tar for seg unntak av hunndyr som går med avkom.
- ARV stiller videre spørsmål ved bruk av prognosemodellen som grunnlag for vedtaket og viser til at modellens metodikk har betydelige svakheter.
- ARV mener at gaupas økologiske betydning er oversett, samt at grenseområdene mellom Norge og Sverige ikke er vektlagt i vurderingene av kvota.
- Videre anfører ARV i sin klage at kvoten bør begrenses og at det må innføres et absolutt unntak mot jakt på hunndyr som går med unger.
- ARV mener at nemnda heller bør prioritere midler til skadeforebygging for å redusere konfliktnivå uten å svekke gaupebestanden.

NOAH – for dyrs rettigheter

NOAH mener det er svært kritikkverdig å åpne for kvotejakt på en art som kategorisert som sterkt truet på norsk rødliste. NOAH mener det er en rekke vilkår som ikke er vurdert eller lagt til grunn ved fastsettelse av et slikt vedtak og ber om at vedtaket omgjøres. Vi viser til klagen i sin helhet og trekker fram følgende punkter:

- NOAH mener at vilkåret om et høstingsverdig overskudd ikke er oppfylt og at vedtaket bygger på feil rettsanvendelse.
- Det påpekes at økosystemtilnærming og prinsippet om samlet belastning ikke har blitt tilstrekkelig vurdert og det vises blant annet til prognosemodellen og forvaltningsmålet i § 5 i naturmangfoldloven, samt Bernkonvensjonens artikkel nr. 2.
- NOAH mener at vedtaket ikke tilstrekkelig er basert på kunnskapsgrunnlaget og viser til prognosemodellens usikkerheter og anvendelse av føre-var-prinsippet, jf. § 9 i naturmangfoldloven.
- NOAH mener den fastsatte kvoten er uforholdsmessig høy og at det ikke er tatt hensyn til skadeomfanget og andre årsaker til tap.»

Rovviltnemndenes vurderinger

Region 1:

Rovviltnemndas vedtak av 28. oktober 2024 er tilgjengelig på Miljøvedtaksregisterets sider: [Vedtak om kvotefri jakt på gaupe for 2025 i region 1](#)

Ved behandling av klagen har rovviltnemnda vurdert følgende:

«Aktivt Rovdyrvern (ARV) poengterer at gaupe er sterkt truga på Raudlista og at Noreg ha ei forplikning internasjonalt for å ta vare på ei levedyktig bestand av gaupe. Dette er vi alle samde i, og kjend med, og politikken som skal sørge for dette er vedteke og det er tverrpolitisk semje om å ta vare på ei levedyktig bestand av gaupe. Stortinget har vidare vedteke at rovviltregion 1 skal vere prioritert for beitebruk og det skal ikkje vere rovdyr i regionen som utgjør eit skadepotensiale for beitebruken. Denne differensierte forvaltninga er bakgrunnen for at rovviltnemnda har opna for kvotefri jakt på gaupe i regionen. Ein hovudgrunn til at nemnda kan gjere eit slikt vedtak er at kunnskapen om gaupebestanden i Noreg er svært god, og vi har eit godt overvakingssystem. Dette gjeld og for Sverige, der vi har utveksling av fleire av rovviltartane våre. Nemnda meiner derfor at føre-var-prinsippet i naturmangfaldlova § 9 er innfridd på bakgrunn av den gode overvakinga og kunnskapen vi har om gaupebestanden i Noreg.

Rovviltnemnda i region 1 kan ikkje ta ansvar for Noreg sine forplikningar i internasjonale konvensjonar og avtaler, det må nasjonale styresmakter avgjere korleis dei skal implementerast i forvaltninga i Noreg.

Naturvernforbundet i Agder peiker på nemnda sin variasjon i vedtak dei siste åra. Dette har sin bakgrunn i den nasjonale kunnskapen om gaupebestanden, der det i 2022 var lagt fram data frå Rovdata som viste at gaupebestanden låg under bestandsmålet for landet. Det var hovudgrunnen til at nemnda gjorde vedtak om ikkje å ha kvotefri jakt i 2023. Kvote på 8 gauper i 2024 må vere feil, nemnda gjorde vedtak om kvote for betinga skadefelling for sesongen 2024 på 2 gauper. Det er og feil, så vidt sekretariatet kan finne ut, at vedtaket i nemnda om kvotefri jakt for 2025 gjeld kommunar i region 2 (Lillesand, Birkenes, Iveland, Evje og Hornes og Bygland). Desse kommunane er del av gamle Aust-Agder og høyrer til region 2.

Det er riktig som forbundet peiker på at skadeomfanget frå gaupe er lågt i 2024, med to dokumenterte skader i Kristiansand kommune. Det er likevel spreidde observasjonar av gaupe i regionen, dei fleste i nordlege Vestland. Skadepotensiale frå dei få gaupene som er i regionen er derfor lågt, men dette kan snu dersom det blir etablerte ynglingar her. Skadepotensialet i form av tal sau på utmarksbeite er høgt og det har tidlegare vore meir skade i regionen. Tal frå Rovbasen viser at det er registrert 325 skader frå gaupe for åra 2000 – 2024. I tillegg må vi rekne med eit visst skadeomfang som skuldast gaupe utover dei dokumenterte. Som nemnt tidlegare er lågt skadeomfang i regionen ei ønska utvikling og er i tråd med vedteken nasjonal politikk. Det er vidare slik at rovviltnemnda skal følgje opp nasjonalt vedteken politikk, og då ligg det ikkje til nemnda i regionen å vurdere internasjonale avtaler og konvensjonar, og det er heller ikkje slik at vi kan følgje naturmangfaldlova om velfungerande, intakte økosystemer, så lenge regionen er prioritert for beitebruk og det ikkje skal vere rovdyr som utgjør eit skadepotensiale her.

NOAH viser til bestandstala for gaupe og Noreg sine forplikningar for å stanse tap av biologisk mangfald. Bestandstala frå Rovdata viser at bestanden for landet er over bestandsmålet, og det er og over bestandsmålet i region 2, som er den viktigaste naboregionen for region 1. Kunnskapen er derfor god nok for at region kan fatte vedtak om kvotefri jakt. Vedtaket trugar ikkje bestanden sin overleving og det er all grunn til å forvente at det nasjonale bestandsmålet blir nådd ved neste yngling. Region 1 har ikkje mål om yngling av gaupe jf. rovviltforskrifta § 4. Rovviltnemnda vurderer det som lite sannsynleg at den kvotefrie jakta i region 1 vil ha effekt på om det nasjonale bestandsmålet.

Rovviltnemnda meiner at naturmangfaldlova § 16 tredje og fjerde ledd er oppfylt, ut frå den vedtekte politikken om ein geografisk differensiert forvaltning. Dei andre momenta som

NOAH peiker på, m.a. naturmangfaldlova §§ 5, 10 og 18 er etter vårt syn ikkje førande for region 1 ut frå den ovannemnde differensierte forvaltninga. Når det gjeld § 8 kunnskapsgrunnlaget er dette svært godt for heile landet, og § 9 føre-var-prinsippet meiner nemnda er innfridd på bakgrunn av den gode overvakinga og kunnskapen om gaupebestanden.

Oppsummert vil nemnda hevde at vedtaket til nemnda ikkje er uforsvarleg eller trugar den nasjonale gaupebestanden. Vedtaket bryt heller ikkje med nasjonal og internasjonal lov slik NOAH meiner det gjer.»

Departementet viser til nemndas øvrige vurderinger i behandling av saken.

Region 2:

Rovviltnemndas vedtak av 31. oktober 2024 er tilgjengelig på Miljøvedtaksregisterets sider: [Vedtak om kvotejakt på gaupe i region 2 i 2025](#)

Ved behandling av klagen har rovviltnemnda konkludert med følgende:

«Rovviltnemnda har med grunnlag i klager fra NOAH – for dyrs rettigheter, Aktivt Rovdyrvern (ARV) og Naturvernforbundet vurdert tidligere vedtak om kvotejakt på gaupe i 2025 på nytt. Det har ikke framkommet ny kunnskap eller nye opplysninger som tilsier endring av vedtaket.

Vedtaket av 31. oktober 2024 om kvotejakt på gaupe i 2025 opprettholdes, og klagen oversendes Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse.

Rovviltnemnda anser understrekingene fra NOAH- for dyrs rettigheter som besvart i saksfremlegget.»

Departementet viser til nemndas øvrige vurderinger i behandling av saken.

Region 3:

Rovviltnemndas vedtak av 25. oktober 2024 er tilgjengelig på Miljøvedtaksregisterets sider: [Vedtak om kvote og område for kvotejakt gaupe i region 3/Oppland 2025](#)

Ved behandling av klagen har rovviltnemnda konkludert med følgende:

«Rovviltnemnda i region 3 har vurdert vedtak 19/24 datert 25.10.2024 på nytt, men finner ikke grunnlag for å endre på vedtaket og sender saken til Klima- og miljødepartementet for klagebehandling.»

Departementet viser til nemndas øvrige vurderinger i behandling av saken.

Region 5:

Rovviltnemndas vedtak av 25. oktober 2024 er tilgjengelig på Miljøvedtaksregisterets sider: [Kvote og område for kvotejakt på gaupe i region 5/Hedmark i 2025](#)

Ved behandling av klagen har rovviltnemnda konkludert med følgende:

«Rovviltnemnda i region 5 har vurdert vedtak 13/24 datert 25.10.2024 på nytt, men finner ikke grunnlag for å endre på vedtaket og sender saken til Klima- og miljødepartementet for klagebehandling.»

Departementet viser til nemndas øvrige vurderinger i behandling av saken.

Region 6:

Rovviltnemndas vedtak av 28. oktober 2024 er tilgjengelig på Miljøvedtaksregisterets sider: [Kvotestruktur for kvotejakt på gaupe 2025 Region 6 Midt Norge](#)

Ved behandling av klagen har roviltnemnda vedtatt følgende:

«Roviltnemnda viser til at klagen har innkommet innen fristen. Det anses at klagerne har rettslig klageinteresse i henhold til forvaltningsloven § 28. Det er ikke fremkommet ny informasjon via klagen som tilsier at roviltnemnda bør endre sitt vedtak i sak 48/24 kvote for kvotejakt på gaupe i region 6 2025. Roviltnemnda opprettholder sitt vedtak av 28. oktober 2024 i sak 48/24 Kvotestruktur for kvotejakt på gaupe i region 6 2025 og klagen oversendes dermed Klima og miljødepartementet for endelig avgjørelse, jf. forvaltningsloven § 33, fjerde ledd. Roviltnemnda ber om at Klima- og miljødepartementet vurderer differansen på 1,1 familiegrupper. Ved å legge til grunn tall i oppdatert bestandsrapport 2475b så bør kvoten for kvotejakt i region 6 settes noe lavere. Roviltnemnda foreslår at Klima- og miljødepartementet endrer totalkvoten til følgende:

Totalkvoten for områdene i region 6 som omfattes av kvotejakt settes til 27 gauper, hvorav maksimalt 12 voksne hunndyr.

- o Startkvote på 25 gauper, hvorav 11 voksne hunngauper
- o Reservekvote på 2 gauper, hvorav 1 kan være voksne hunngauper.»

Departementet viser til nemndas øvrige vurderinger i behandling av saken.

Region 7:

Roviltnemndas vedtak av 4. november 2024 er tilgjengelig på Miljøvedtaksregisterets sider: [Kvotestruktur for jakt på gaupe i region 7 - Nordland](#)

Ved behandling av klagen har roviltnemnda vedtatt følgende:

«Roviltnemnda opprettholder vedtak i sak 31/2024 justering av samarbeidsavtale mellom region 7 og 8 og kvote for kvotejakt på gaupe. Klagen fra Aktivt rovdryvern og NOAH – for dyrs rettigheter oversendes derfor til Klima- og miljødepartementet for endelig avgjørelse, jf. forvaltningsloven § 33.»

Departementet viser til nemndas øvrige vurderinger i behandling av saken.

Miljødirektoratets faglige tilråding

Miljødirektoratet har kommet med en faglig vurdering av kvoter for jakt på gaupe i 2025, jf. rovviltforskriften § 18 første ledd.

Miljødirektoratet oppsummerer sin vurdering slik:

«Miljødirektoratet vurderer at kvotene som er vedtatt av de regionale roviltnemndene om jakt på gaupe i 2025 ikke vil true bestandens overlevelse. Vi vurderer det videre som overveiende sannsynlig at det nasjonale bestandsmål for gaupe vil kunne oppnås for neste sesong med de vedtatte kvotene for jakt på gaupe som nemndene har vedtatt. Når det gjelder kvoten for jakt på gaupe i region 5, anbefaler Miljødirektoratet at kvoten rettes mot områder som har hatt størst skader forårsaket av gaupe og det er gitt skadefellinger på gaupe de siste sesongene.»

Miljødirektoratet har i sin faglige tilråding redegjort for bestandssituasjonen og bestandsutviklingen for gaupe i de ulike regionene og i Norge, samt vurdert sannsynligheten

for at bestanden etter neste yngling vil oppfylle det fastsatte bestandsmålet og om uttaket vil true bestandens overlevelse.

«Overvåkingen av gaupe er i Norge og Sverige basert på felles metodikk og foregår i perioden 1. oktober til 28. (29.) februar. Overvåkingsresultatet rapportert fra Rovdata i 2024 viser en bestand på 296 familiegrupper registrert i Skandinavia 2023/2024 (figur 1), og viser at den skandinaviske bestanden er noe mindre enn året før. Sammenlignet med 2022/2023 er det i 2023/2024 registrert 18 færre familiegrupper Skandinavia. Den svenske delbestanden er redusert fra 242,5 i 2022/2023 til 218 i 2023/2024, samtidig som det er registrert en økning fra 71,5 til 78 i Norge. Målt i antall individer er den skandinaviske bestand estimert til ca. 1 738 gauper, hvorav ca. 462 gauper i Norge og ca. 1 276 i Sverige.

Gaupebestanden i Finland innen jakt sesong 2022/2023 er estimert å være anslagsvis 2 390 til 2 575 gauper og er økt sammenlignet med estimatet for året før som beregnet til å være mellom 2 150 og 2 405. Resultatene er basert på observasjoner av familiegrupper. Bestanden i 2024 er estimert til minst 2 260 gauper før jaktstart 2025.»

Når det gjelder bestandens overlevelse konkluderer Miljødirektoratet blant annet med at «Et samlet uttak av dyr tilsvarende nemndenes vedtak vil etter vår vurdering ikke kunne true bestandens overlevelse. Dette forutsetter at den svenske forvaltningen fortsetter med uttak på samme nivå som de senere år, uten større endringer.»

«Det nasjonale bestandsmålet på 65 årlige ynglinger av gaupe ble nådd i Norge i 2024. Med unntak av sesongen 21/22 har den norske bestanden vært over det nasjonale bestandsmålet de siste fem årene. I 2024 ble det registrert en bestand med 78 påviste familiegrupper i Norge. Dette er en oppgang på 6,5 familiegrupper sammenlignet med året før, og en må mer enn ti år tilbake i tid for å finne en større registrert bestand av gaupe i Norge.

I regionene 2, 4, 6, 7 og 8 ble det registrert en økning av familiegrupper fra 2023 til 2024, mens i region 3 og 5 var det en nedgang sammenlignet med 2023. I region 1 er det heller ikke i 2024 registrert noen familiegrupper (vedlegg 1). Når man beregner gjennomsnittlig antall familiegrupper siste tre år ligger regionene 1, 2, 3, 5, 6 og 7 på eller over det regionale bestandsmålet.»

Når det gjelder prognose før jakt 2025 i Norge skriver Miljødirektoratet at «De nasjonale prognosene viser at det mest sannsynlige scenarioet er at antall familiegrupper vil ligge over bestandsmålet før jakt i 2025. Basert på antall familiegrupper påvist før jakt i 2024 og kjent uttak av voksne hunndyr (= 1 år), gir prognosemodellen et estimat på 79 (75 % CI = 69–89) familiegrupper før jakt på landsbasis i 2025. Prognosemodellen viser at det er 95,6 % sannsynlighet for at gaupebestanden skal havne over det nasjonale bestandsmålet på 65 familiegrupper før jakt i 2025.»

Miljødirektoratet har denne omtalen av påvirkningen av kvotefri jakt på prognosen før jakt 2025:

«I region 1 er det åpent for kvotefri jakt i hele regionen og i region 2, 6 og 7 er det åpent for kvotefri jakt i deler av regionen. Den kvotefrie jakten vil kunne medføre felling av voksne hunndyr som kommer i tillegg til de som er fastsatt i kvotene. Så jakten kan medføre felling av noen flere hunndyr enn det som er i samlet kvote, men på den annen side er den kvotefrie jakten lokalisert til områder uten en fast ynglende bestand av gaupe, og de historiske fellingstillene på kvotefri jakt utgjør en liten del av fellingene.»

Miljødirektoratet skriver at prognosen er heftet med usikkerhet, og at andelen voksne hunngauper som får fram unger som er i live den første vinteren kan variere en del mellom år og områder.

Når det gjelder prognose før jakt 2026 (neste års yngling), skriver Miljødirektoratet: «Gitt en bestandsstørrelse i 2025 på 79 familiegrupper viser beregninger med prognosemodellen (tabell 2 og figur 2) at et uttak i jakta 2025 på 35 voksne hunngauper (som er samlet vedtatt kvote av nemndene og Miljødirektoratet) vil føre til at bestanden mest sannsynlig havner over det nasjonale bestandsmålet før jakt i 2026. I tillegg kommer eventuelle fellinger av hunndyr (= 1 år) som felles i områder med kvotefri jakt.» Miljødirektoratet understreker at det er stor usikkerhet ved prognose to år frem tid, siden den siste tilgjengelige informasjonen er fra bestandsregistrering og jakta i 2024.

Når det gjelder bestandens bestandsmålsoppnåelse i Norge, konkluderer Miljødirektoratet med at «Basert på nasjonale bestandstall og prognoser for videre utvikling av gaupebestanden vurderer vi at total kvote som samlet er satt for region 1, 2, 3, 5, 6 og 7 mest sannsynlig vil medføre at bestanden av gaupe i Norge oppnår og vil ligge over det nasjonale bestandsmålet ved neste yngling.»

Miljødirektoratet viser til at det nasjonale bestandsmålet ble nådd i 2024.

Miljødirektoratet skriver dette om generelle kommentarer om å unnta familiegrupper fra kvoten:

«Miljødirektoratet mener det er fordelaktig at familiegrupper av gaupe som opptrer sammen unntas fra kvoten frem til og med 28. februar. Kvotejakta på gaupe bør innrettes slik at uttaket er mest mulig skadeforebyggende. Å unnta familiegrupper de første ukene av jakta vil redusere sannsynligheten for at hunndyrkvoten blir begrensende for å fylle totalkvoten, samt øke det relative uttaket av hanndyr. Forskning har vist at det er særlig hanngauper som gjør mest skade på sau (Odden, J., Mattisson, J., Gervasi, V. og Linnell, J. 2024. Gaupas predasjon på sau – en kunnskapsoversikt. – NINA Temahefte 57, 71 s.), og uttak av hunndyr og ungdyr vil gi mindre virkning for å redusere tap.

I tillegg vil jakt på familiegrupper åpne for jakt på dyr som har en høy dødelighet i utgangspunktet. Ungdyrene i en familiegruppe har en høy naturlig dødelighet det første leveåret etter de forlater mordyret.

Vi viser også til at familiegrupper har et særskilt vern i perioden der ungene fortsatt er avhengig av moren. Det kan være vanskelig å skille mellom dyrene under felling, og felling av mordyret vil gi dårlige prognoser for overlevelse for ungene.»

Miljødirektoratet har følgende konkrete anbefalinger for den enkelte region:

Region 1:

«Miljødirektoratet viser til at det ikke er mål om yngling av gaupe i regionen jf. rovviltforskriften §4. Rovbase viser at det ble dokumentert én familiegruppe av gaupe i regionen hhv. i 1997, 2006, 2007 og 2013. Disse dokumentasjonene har ikke vært bestemmende for utviklingen av det nasjonale bestandsmålet eller regionale bestandsmål for øvrige regioner.

Miljødirektoratet vurderer det som lite sannsynlig at uttak av gaupe gjennom kvotefri jakt i region 1 vil ha effekt på det nasjonale bestandsmålet samt ikke ha en negativ effekt på

bestandens overlevelse. Miljødirektoratet vurderer også at uttak av gaupe i region 1 i 2025 ikke er til hinder for å nå de fastsatte bestandsmålene for gaupe i regioner med mål om yngling av gaupe.»

Region 2:

«Bestandsovervåkinga av gaupe i region 2 viser en stabil bestand over flere år, med unntak i 2016 og 2017 da antall påviste familiegrupper havnet under bestandsmålet på 12 familiegrupper. Som en konsekvens av dette ble kvoten kraftig kuttet i 2017, og i 2018 tillot ikke nemnda kvotejakt. Dette hadde positiv effekt på bestanden, som økte til over bestandsmålet i 2018. Siden da har bestanden ikke vært under bestandsmålet.

I 2022 og 2023 ble det registrert henholdsvis 12 og 14,5 familiegrupper, og i 2024 ble det registrert 16 familiegrupper i regionen. Prognosemodellen estimerer et antall på 14,1 familiegrupper av gaupe før jakt i 2025 i region 2. Prognosen antyder at det er 23 % sjanse for at regionens bestandsmål blir liggende under bestandsmålet på 12 familiegrupper før kvotejakt i 2025.

Rovviltnemnda vedtok en samlet kvote på til sammen 25 dyr inkludert inntil 9 hunner eldre enn ett år. 3 dyr inkludert 2 voksne hunndyr holdes tilbake som reservekvote for nærmere vurdering ved eventuell ny kunnskap om bestandsforholdene.

Ved en estimert bestandsstørrelse på 14,1 familiegrupper før jakt 2025 beregner modellen at et uttak av opptil 9 hunndyr under jakta i 2025 trolig vil medføre at bestanden vil ligge nærme det regionale bestandsmålet også før jakta i 2026 (tabell 2, NINA-rapport 2475b).

Konklusjon

Miljødirektoratet vurderer at effektivering av vedtatt kvotestørrelse mest sannsynlig vil medføre at bestanden etter neste yngling fortsatt oppfyller det regionale bestandsmålet. Dette er basert på bestandsutvikling, prognose for antall familiegrupper før jakt 2025 og anbefalt kvote for jakta 2025.»

Region 3:

«I perioden 2022-2024 ble det registrert henholdsvis 7, 7,5 og 4,5 familiegrupper i regionen. Dette gir et snitt på 6,3 ynglinger for denne 3-års perioden. Bestanden er under bestandsmålet i 2024, men regnet som et gjennomsnitt over de tre siste årene er bestandsmålet i regionen oppnådd.

Rovviltnemnda i region 3 vedtok en totalkvote på 4 gauper, hvorav en hunndyrkvote på 2 dyr over 1 år. Familiegrupper av gaupe er unntatt fra jakt.

Prognosemodellen viser at bestanden i region 3 trolig vil være rundt 5,5 familiegrupper i 2025. Det er samtidig 38 % sannsynlighet for at bestanden i region 3 vil ligge under bestandsmålet på 5 familiegrupper i 2025. Videre viser prognoseutregninger utført av sekretariatet for antall familiegrupper før jakt i 2026, at uttak av 2 hunndyr gjennom kvotejakt vinteren 2025 at bestanden trolig vil havne rundt 6 familiegrupper.

Konklusjon

Miljødirektoratet vurderer at effektivering av vedtatt kvotestørrelse mest sannsynlig vil medføre at bestanden etter neste yngling fortsatt oppfyller det regionale bestandsmålet. Dette er basert på bestandsutvikling, prognose for antall familiegrupper før jakt 2025 og anbefalt kvote for jakta 2025.»

Region 5:

«I region 5 er det regionale bestandsmålet på 10 ynglinger. I perioden 2022-2024 ble det registrert henholdsvis 10,5, 11,5 og 8 familiegrupper i regionen. Dette gir et gjennomsnitt på 10 ynglinger for denne 3-års perioden. Bestanden er under bestandsmålet i 2024, men regnet som et gjennomsnitt over de tre siste årene er bestandsmålet i regionen oppnådd.

Rovviltnemnda i region 5 har vedtatt at en total kvote på 3 dyr hvorav inntil ett voksent hunddyr kan felles i et område som dekker hele regionen.

Prognosemodellen estimerer et antall på 9,7 familiegrupper av gaupe før jakt i 2025 i region 5. Prognosen antyder at der er 55 % sjanse for at regionens bestandsmål blir liggende under bestandsmålet på 10 familiegrupper før kvotejakt i 2025 (tabell 2, NINA rapport 2475b). Kjøring av modellen utført av sekretariatet beregner at et uttak av en voksen hunn under jakta i 2025, vil få en bestand på 10,6 familiegrupper før jakt i 2026, med 75% CI 6,4-15,7. Beste tilgjengelig kunnskap tilsier altså at det er rom for en begrenset jakt i regionen.

Nemnda har valgt å tildele kvoten til hele regionen, uten noen nærmere avgrensing. Det å åpne for jakt i et så stort område, vil gi en betydelig risiko for å overbelaste kvoten. Dette fordi mange gauper vil kunne jaktes samtidig. I tillegg er det lite eller ingen skadehistorikk på beitedyr i deler av regionen i de senere årene forårsaket av gaupe. Dersom skadereduksjon i form av tap av beitedyr er viktigste kriteriet for å åpne for jakt, vil det å innrette jakten mot områdene med mest skadebelastning og gitt skadefellinger de siste sesongene trolig gi størst effekt. Da er de beiteprioriterte områdene sør for veien (rv. 25) mellom Hamar og Elverum og vest for Glomma det området i regionen som utmerker seg. I tillegg er det naturlig å innlemme de sørsamiske tamreinområdene i fellingsområde, med grunnlag i skadepotensiale.

Konklusjon

Miljødirektoratet vurderer at effektivering av vedtatt kvotestørrelse mest sannsynlig vil medføre at bestanden etter neste yngling fortsatt oppfyller det regionale bestandsmålet. Dette er basert på bestandsutvikling, prognose for antall familiegrupper før jakt 2025 og anbefalt kvote for jakta 2025.»

Region 6:

«Gaupebestanden i region 6 har ligget over bestandsmålet på 12 familiegrupper de siste ti årene. Det er registrert henholdsvis 14, 13 og 18,5 familiegrupper av gaupe før jakt i regionen i henholdsvis 2022, 2023, og 2024. Tre års gjennomsnitt av antall familiegrupper for regionen er 15,2 familiegrupper.

Rovviltnemnda vedtok kvotefri jakt i hele Møre og Romsdal utenfor forvaltningsområdet, samt i kommunene Oppdal og Røros i Trøndelag. I deler av region 6 åpnes det for kvotejakt. Totalkvoten for områdene som blir inkludert, er 29 gauper, hvorav maksimalt 13 voksne hunngauper. Totalkvoten fordeles på en startkvote på 25 gauper hvorav maksimalt 11 voksne hunngauper, og en restkvote på 4 gauper hvorav maksimalt 2 voksne hunngauper.

De viser til at det er tatt utgangspunkt i feil prognosetall for antall familiegrupper før jakt i 2025 (det ble tatt utgangspunkt i 18,5, mens 16,9 familiegrupper er riktig). Etter å ha kjørt modellen på nytt, anbefaler nemnda å redusere totalkvoten med 2 gauper, og av det 1 voksen hunngaue.

Ved en estimert bestandsstørrelse på 16,9 familiegrupper før jakt 2025 beregner modellen at det er størst sannsynlighet for at bestanden vil være rett over bestandsmålet i 2026 med en hunddyrkvote på 12 (figur 5).

Konklusjon

Miljødirektoratet vurderer at effektivering av vedtatt kvotestørrelse mest sannsynlig vil medføre at bestanden etter neste yngling fortsatt oppfyller det regionale bestandsmålet. Dette er basert på bestandsutvikling, prognose for antall familiegrupper før jakt 2025 og anbefalt kvote for jakta 2025.»

Region 7:

«Bestandsovervåking i region 7 viser store svingninger i antall registrerte familiegrupper over tid. I perioden 2013 til 2020 har bestanden ligget under det regionale målet som er på 10 årlige familiegrupper.

I 2022 ble det kun registrert seks familiegrupper av gaupe i Nordland. I 2023 ble det registrert en bestandsøkning, som resulterte i totalt 11,5 ynglinger. I 2024 var det en ytterligere bestandsøkning som resulterte i totalt 13,5 ynglinger. Snittet de siste tre årene for Nordland ligger derfor på 10,3 familiegrupper.

Rovviltnemnda i region 7 vedtok en samlet kvote på 15 dyr inkludert inntil 6 voksne hunndyr. 2 dyr inkl. en voksen hunn holdes tilbake som reservekvote for nærmere vurdering ved eventuell ny kunnskap om bestandsforholdene.

Prognosemodellen estimerer et antall på 12,8 familiegrupper av gaupe før jakt i 2025 i region 7, og antyder at det er 13 % sjanse for at gaupebestanden blir liggende under bestandsmålet før kvotejakt i 2025 (tabell 2, NINA rapport 2475b). Sekretariatet har kjørt prognosemodellen og resultatene vises i saksfremleggningen. Prognosen estimerer at et uttak av 6 hunngauper vil medføre at bestanden mest sannsynlig havner rundt 11 familiegrupper av gaupe før jakt 2026.

Konklusjon

Miljødirektoratet vurderer at effektivering av vedtatt kvotestørrelse mest sannsynlig vil medføre at bestanden etter neste yngling fortsatt oppfyller det regionale bestandsmålet. Dette er basert på bestandsutvikling, prognose for antall familiegrupper før jakt 2025 og anbefalt kvote for jakta 2025.»

Klima- og miljødepartementets vurdering

Departementet skal ta stilling til om det skal gis kvote for kvotejakt på gaupe som vedtatt av rovviltnemndene i region 1, 2, 3, 5, 6 og 7.

I rovviltnemnda i region 1 sitt vedtak ble ved en inkurie fem kommuner i tidligere Aust-Agder inkludert. I saksinnstillingen til rovviltnemnda i region 2 sin behandling av gaupeklagene for 2025, understreker sekretariatet at det er rovviltnemnda i region 2 som har fattet vedtak om å åpne for kvotefri jakt i Bygland, Evje og Hornnes, Iveland, Birkenes og Lillesand kommuner.

Vi viser til Miljødirektoratets oppsummering av vedtak om kvoter for kvotejakt på gaupe i 2025 i deres faglige tilråding. Til sammen har nemndene fattet vedtak om uttak av 76 individer i regionene 2, 3, 5, 6 og 7 med en samlet hunndyrkvote på 31 dyr. I region 2 og 6 er en del av totalkvoten satt av til reservekvoter som holdes tilbake for tildeling ved eventuell ny kunnskap om bestandsforhold. Reservekvotene utgjør 3 dyr (2 hunndyr) i region 2 og 4 dyr (2 hunndyr) i region 6.

Utover dette er det fattet vedtak om kvotefri jakt i hele region 1, i beiteprioriterte områder i tidligere Aust-Agder i region 2, i hele Møre og Romsdal utenfor forvaltningsområdet for

gaupe og i kommunene Oppdal og Røros i Trøndelag i region 6, og i Lofoten og Vesterålen i region 7.

Departementet vil også nevne at Miljødirektoratet har fattet vedtak om kvotejakt på gaupe i region 8 (Troms og Finnmark). Kvoten i Troms er satt til 7 gauper i B-området, hvorav inntil 3 voksne hunngauper. Inntil to gauper kan felles i området sør for kommunene Tromsø, Lyngen og Storfjord. I Finnmark er kvoten på 2 gauper i B-området, hvorav inntil 1 voksen hunngaue. For å begrense uttaket av voksne hunddyr er familiegrupper av gauper unntatt fra 1. februar og frem til og med 28. februar. Dette vedtaket er påklaget og vil behandles av departementet i eget vedtak.

Miljødirektoratet har også informert om at det ikke åpnes for kvotejakt på gaupe i region 4 (Oslo, Akershus og Østfold) i 2025. Den totale kvoten for jakt på gaupe i Norge i 2024 er 85 dyr, hvorav en hunddyrkvote på 35 dyr, i tillegg kommer områdene med kvotefri jakt.

Saken er behandlet etter villtloven § 9, naturmangfoldloven (nml.) §§ 16 og 77, og rovviltforskriften §§ 4, 7 og 11. Departementet legger, i henhold til naturmangfoldloven § 7, i sin vurdering prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-10 og § 12 til grunn som retningslinjer for avgjørelsen. Det samme gjelder naturmangfoldloven § 14 om at tiltak etter loven skal avveies mot andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i naturmangfoldloven § 11 anses ikke relevant i saken, fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår. Departementet viser til at aktsomhetsplikten i naturmangfoldloven § 6 ikke kommer til anvendelse når offentlige myndigheter treffer vedtak. I disse tilfellene skal hensynet til naturmangfold ivaretas ved vurdering av prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8 til 12.

Naturmangfoldloven § 5 sier at målet er at artene og deres genetiske mangfold skal ivaretas på lang sikt, og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Forvaltningsmålet for arter i § 5 er trukket inn i skjønnsvurderingen i denne saken. På rovviltfeltet må forvaltningsmålet i naturmangfoldloven § 5 ses i sammenheng med de vedtatte bestandsmålene, og forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. Ot. prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376.

Prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning går frem av rovviltforskriften § 1, og er konkretisert i rovviltforskriften §§ 3 og 4, og i den regionale forvaltningsplanen for rovvilt i den enkelte region, jf. rovviltforskriften § 6. Det er et vilkår for jakt på gaupe at best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd, jf. naturmangfoldloven § 16 tredje ledd. Videre følger det av naturmangfoldloven § 16 fjerde ledd at ved avgjørelsen om å tillate høsting og om fremgangsmåten ved høsting, skal det legges vekt på artens funksjon i økosystemet og den virkningen høstingen kan ha på det biologiske mangfoldet for øvrig. Det skal også legges vekt på artens betydning for næring eller rekreasjon, høstingstradisjon i vedkommende område og på skade som arten gjør. Departementet anser at vilkåret i nml. § 16 tredje ledd er oppfylt. Departementet viser særlig til forskrift av 21. januar 2022 nr. 128 om jakt- og fangsttider samt sanking av egg og dun for jakt sesongene fra og med 1. april 2022 til og med 31. mars 2028 §§ 1 og 2, hvor det framgår at gaupe er en jaktbar art.

Rovviltnemnda har myndighet til å fatte vedtak om kvote for jakt på gaupe når bestanden, basert på at et treårs gjennomsnitt av bestandsstatus, ligger over det regionale bestandsmålet, jf. rovviltforskriften §§ 7 og 11. Det følger av rovviltforskriften § 7 at rovviltnemndas vedtak skal bygge på den regionale forvaltningsplanen for rovvilt, data om biologiske og bestandsmessige forhold og om skade- og konfliktsituasjonen. Rovviltnemnda skal i forbindelse med kvotefastsettelsen blant annet gjøre en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling, og sannsynliggjøre at bestanden etter neste

ungling vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen, jf. kommentarene til rovviltforskriften § 7 annet ledd.

Ved behandlingen av St. meld. nr. 15 (2003-2004) *Rovvilt i norsk natur*, fastsatte Stortinget et nasjonalt bestandsmål for gaupe på 65 årlige ynglinger, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004). Gjennom ny stortingsbehandling våren 2011 ble bestandsmålet videreført, jf. rovviltforliket (Representantforslag 163 S (2010-2011)) punkt 2.1.7. Videre går det fram av rovviltforliket, og senere stortingsbehandlinger, at forvaltningen skal skje på en slik måte at bestanden over tid ligger så nær bestandsmålet som mulig.

Avgjørelsen bygger på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon og effekten av påvirkninger. Departementet har også lagt vekt på kunnskap som er basert på generasjoners erfaringer gjennom bruk av og samspill med naturen, herunder samisk bruk. Departementet anser at kunnskapsgrunnlaget oppfyller kravene i nml. § 8. Departementet vurderer at det foreligger tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger avgjørelsen kan ha for naturmiljøet. Departementet har derfor tillagt føre-var-prinsippet i nml. § 9 liten vekt. Når det gjelder effekten av påvirkninger, foreligger det betydelig kunnskap om den samlede belastningen som arten blir utsatt for. Utover enkelte påkjørsler og tilfeller av sykdom, skjer avgangen av gaupe i hovedsak gjennom kvotejakt og skadefelling, slik at forvaltningen i stor grad har oversikt over den samlede belastningen, jf. naturmangfoldloven § 10.

I enkelte av klagene er det anført at det ikke bør åpnes for kvotefri jakt i enkelte av regionene. I kommentarene til rovviltforskriften § 11, andre ledd står følgende om kvotefri jakt:

«For gaupe kan rovviltnemnden sette av egne områder for kvotefri jakt i forbindelse med sitt årlige vedtak om kvotejakt på gaupe. Det kan bare åpnes for kvotefri jakt på gaupe så lenge dette kan skje innenfor rammen av det nasjonale bestandsmålet for regionen. Dersom det årlig settes av områder til kvotefri jakt på gaupe forutsettes det at bestandsmålet for regionen kan nås i de andre delene av regionen, og at områder med kvotefri jakt på gaupe er områder der det normalt ikke opptrer gaupe i ynglende bestander. Det forutsettes videre at rovviltnemnden gjennom sine årlige vedtak om kvoter og eventuelle områder for kvotefri jakt på gaupe bidrar til en størst mulig grad av forutsigbarhet for berørte næringsinteresser. Dette innebærer at områder for kvotefri jakt på gaupe innenfor en region bør være relativt stabile fra år til år.»

Departementet viser til at det er åpnet for kvotefri jakt i region 1 og deler av region 2, 6 og 7. Departementet viser til at det ikke er bestandsmål for gaupe i region 1, mens det for regionene 2, 6 og 7 også er åpnet for kvotefri jakt i deler av regionene i tidligere år og at det er rom for å nå bestandsmålet i andre deler av regionene. Departementet legger på denne bakgrunn til grunn at det er hjemmel for dette.

Enkelte av klagerne anfører at vedtakene bryter med nml. § 18 bokstav b eller ikke vurderer skadepotensialet riktig. Som det framgår over, følger det av rovviltforskriften § 7 at rovviltnemndas vedtak blant annet skal bygge på skade- og konfliktsituasjonen. Videre inngår den skade som arten gjør i vurderingsgrunnlaget under nml. § 16 fjerde ledd. Vedtakene er derimot fattet med hjemmel i § 16, og ikke med hjemmel i nml. § 18 første ledd bokstav b, og vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav b knyttet til å avverge skade på for eksempel husdyr er derfor ikke relevant i disse vedtakene.

I enkelte klager vises det til at vedtak bryter artiklene 2 og 7 i Bernkonvensjonen. Bernkonvensjonen artikkel 2 oppstiller visse forpliktelser til å treffe nødvendige tiltak for å opprettholde («maintain») eller tilpasse («adapt») bestandene av vill flora og fauna til et nivå

som blant annet skal svare til økologiske, vitenskapelige og kulturelle krav. Høyesterett har lagt til grunn at Norge er folkerettslig bundet til å sikre ulvens overlevelse i norsk natur, med henvisning til konvensjonens artikkel 2 jf. HR-2021-662-A avsnitt 67-69. Tilsvarende forpliktelse gjelder også for gaupe. I HR-2021-662-A avsnitt 71, fant Høyesterett det klart at Norge ikke bryter forpliktelsen «så lenge den norske delbestanden er så stor at dette bestandsmålet nås». For gaupe er det nasjonale bestandsmålet nådd. Departementet finner på denne bakgrunn at vedtaket ikke er strid med Bernkonvensjonens artikkel 2.

Bernkonvensjonen artikkel 7 forplikter Norge til å treffe tiltak av lovgivningsmessig og administrativ art for å sikre vern av de dyrearter som er opplistet i konvensjonens vedlegg III, deriblant gaupe. Utnyttelsen av slike arter skal etter artikkel 7 nr. 2 reguleres slik at bestandene holdes utenfor fare sett hen til forpliktelsene i artikkel 2. Departementet viser til at det er etablert et forvaltningssystem som skal sikre gaupebestandens langsiktige overlevelse i Norge, og at uttak gjennom skadefelling og kvotejakt er regulert særskilt. Videre viser departementet til at det foreligger solid vitenskapelig kunnskap om gaupebestandens tilstand og påvirkninger på bestanden, og at vi har tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger kvotejakt og andre uttak vil ha på bestanden. Etter departementets vurdering er reguleringen av kvotejakt på gaupe i tråd med Bernkonvensjonens artikkel 7. Når det gjelder artikkel 9 i Bernkonvensjonen viser departementet til at bestemmelsen angir vilkår for unntak fra enkelte konvensjonsbestemmelser, deriblant artikkel 7. Ettersom vår vurdering er at vedtakene om kvotejakt på gaupe er i tråd med artikkel 7 finner vi ikke grunn til å vurdere anførselene knyttet til artikkel 9 nærmere.

Enkelte av klagerne har anført at vedtak er i strid med Grunnloven § 112. Av dom i Høyesterett (HR-2021-662-A), som gjaldt tre vedtak om felling av ulv, står følgende vurdering om Grunnloven § 112: «Grunnloven § 112 verner miljøet og gir rett til «en natur der produksjonsevne og mangfold bevares». Jeg kan ikke se at naturmangfoldloven § 18 er i strid med Grunnloven § 112, noe partene heller ikke har anført. Slik naturmangfoldloven og rovviltforskriften er utformet, kan jeg heller ikke se at § 112 får nevneverdig betydning som tolkningsfaktor i saken her.» Departementet vurderer tilsvarende at Grunnloven § 112 ikke får nevneverdig betydning som tolkningsfaktor for vedtak om kvotejakt etter nml. § 16 jf. villtloven § 9 og rovviltforskriften. Departementet har i denne saken kommet til at vilkårene i for å åpne for kvotejakt er oppfylt, og kan på denne bakgrunn ikke se at vedtaket er i strid med Grunnloven § 112.

Bestandens overlevelse, nasjonalt bestandsmål og regionale bestandsmål

Miljødirektoratet mener at et samlet uttak av dyr tilsvarende nemndenes vedtak ikke vil true bestandens overlevelse. Departementet er enig i dette. Dette forutsetter at den svenske forvaltningen fortsetter med uttak på samme nivå som de senere år, uten større endringer.

Gaupe er klassifisert som sterkt truet på Norsk rødliste for arter 2021. Når det gjelder bestandssituasjonen for gaupe, vises det til informasjon fra Rovdata (Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt). Rovdata har ansvaret for formidling, drift og utvikling av det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt. Rovdata er den sentrale leverandør av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd. Miljødirektoratet har i sin faglige tilråding og det vedlagte kunnskapsgrunnlaget redegjort for gaupebestanden i Norge og Skandinavia, og departementet viser til dette. I NINA rapport 2475b går det fram at det er registrert henholdsvis 58,5, 71,5 og 78 familiegrupper av gaupe på landsbasis i årene 2022, 2023 og 2024. Gaupebestanden er dermed over det nasjonale målet på 65 årlige ynglinger som er fastsatt i Innst. S. nr. 174 (2003-2004). Antall registrerte familiegrupper i 2024 tilsvarer en bestand på omkring 462 dyr (95 % CI = 383–540) i Norge. Dette er bestandsstørrelsen før kvotejakta i 2024 og før reproduksjonssesongen. Bestandsestimatet før jakt i 2023 var på 421 dyr.

Antall familiegrupper har økt i regionene 2, 4, 6, 7 og 8 i 2024 sammenlignet med 2023, mens antallet har gått ned i regionene 3 og 5. Region 1 har ikke bestandsmål for gaupe, og har de siste tre årene ikke hatt registrert familiegrupper av gaupe. Nemnda har myndighet til å fastsette kvote for jakt på gaupe. Gaupebestanden i region 2 har ligget på eller over bestandsmålet på 12 årlige familiegrupper de siste tre årene. Tre års gjennomsnitt av antall familiegrupper (14,2) er over det regionale bestandsmålet, og nemnda har myndighet til å fastsette kvote for jakt på gaupe. Gaupebestanden i region 3 lå over bestandsmålet på 5 årlige familiegrupper i 2022 og 2023, og på 4,5 familiegrupper i 2024. Tre års gjennomsnitt av antall familiegrupper (6,3) er over det regionale bestandsmålet, og nemnda har myndighet til å fastsette kvote for jakt på gaupe. Gaupebestanden i region 5 er over bestandsmålet på 10 årlige familiegrupper i 2022 og 2023, og på 8 familiegrupper i 2024. Tre års gjennomsnitt av antall familiegrupper (10) er på det regionale bestandsmålet, og nemnda har myndighet til å fastsette kvote for jakt på gaupe. Gaupebestanden i region 6 har ligget over bestandsmålet på 12 årlige familiegrupper de siste tre årene. Tre års gjennomsnitt av antall familiegrupper (15,2) viser at regionen er over det regionale bestandsmålet, og nemnda har myndighet til å fastsette kvote for jakt på gaupe. Gaupebestanden i region 7 lå under bestandsmålet på 10 årlige familiegrupper i 2022 (6 familiegrupper), og over bestandsmålet i 2023 og 2024. Tre års gjennomsnitt av antall familiegrupper (10,3) viser at regionen er over det regionale bestandsmålet, og nemnda har myndighet til å fastsette kvote for jakt på gaupe.

Departementet viser til at vedtaksmyndigheten skal vurdere eventuelle uttak blant annet ut fra hensynet til å komme så nær det regionale bestandsmålet som mulig. I kommentarene til rovviltforskriften § 7 uttales det at kravet til presisjon øker jo nærmere ned mot det nasjonale bestandsmålet den aktuelle rovviltart forvaltes. Kravet til presisjon i kvotefastsettelsen er lik uansett om man ligger under eller over bestandsmålet.

Det nasjonale bestandsmålet for gaupe er fordelt på sju av åtte forvaltningsregioner for rovvilt, jf. rovviltforskriften § 4. Region 1 har ikke et regionalt mål om yngling av gaupe. For region 2 er bestandsmålet 12 årlige ynglinger av gaupe, region 3 har et mål om 5 årlige ynglinger av gaupe, region 5 har mål om 10 årlige ynglinger av gaupe, region 6 har mål om 12 årlige ynglinger av gaupe og region 7 har mål om 10 årlige ynglinger av gaupe jf. rovviltforskriften § 4 bokstav a til g.

Miljødirektoratet vurderer det som overveiende sannsynlig at det nasjonale bestandsmålet for gaupe vil kunne oppnås for neste sesong med de vedtatte kvotene for jakt på gaupe som nemndene har vedtatt. Departementet er enig i dette.

Når det gjelder region 5, viser Miljødirektoratet i sin faglige tilråding til at nemnda har tildelt hele kvoten til hele regionen. Dette gir betydelig risiko for å overskride kvoten fordi mange gauper vil kunne jaktes på samtidig. Direktoratet viser til at dersom skadereduksjon på beitedyr er det viktigste kriteriet for å åpne for jakt, vil en innretning av jakten mot områder med størst skadebelastning trolig gi størst effekt. Departementet viser til at bestanden av gaupe i region 5 ligger rundt bestandsmålet, og totalkvoten er på 3 dyr hvorav 1 hunddyr. For å redusere risikoen for å overskride kvoten og for å åpne for uttak av gaupe i område med størst skadebelastning, avgrensar departementet jaktområdet slik at det åpnes for jakt i områdene sør for rv. 25 mellom Hamar og Elverum og vest for Glomma og i de sørsamiske tamreinområdene. Departementet ber Statsforvalteren i Innlandet om å endre områdeavgrensningen for å ivareta dette.

Rovviltnemnda i region 6 har ved oversendelsen av klagen til departementet opprettholdt vedtaket, men anmodet om å redusere kvoten. Nemnda viser til at når tall i oppdatert bestandsrapport 2475b legges til grunn, bør kvoten for kvotejakt i region 6 settes noe lavere

enn nemndas vedtatte kvote. Nemnda anbefaler å redusere totalkvoten med 2 gauper, og av det 1 voksen hunngaue. Departementet er enig i dette, og endrer derfor kvoten som nemnda har anmodet om fra 29 til 27 gauper. Totalkvoten settes derfor til 27 gauper hvorav maksimalt 12 voksne hunddyr. Startkvoten er på 25 gauper (hvorav 11 voksne hunddyr) og reservekvoten på 2 gauper (hvorav 1 kan være voksent hunddyr). Departementet overlater til rovviltnemnda, i samråd med sekretariatet, å fordele total- og hunddyrkvoten.

Rovviltnemnda i region 6 har vedtatt å unnta familiegrupper av gaupe fram til 28. februar 2025, unntatt i delområde A i Møre og Romsdal (Tingvoll og den delen av Sunndal som er nord for elva Driva) og beiteprioriterte områder i Trøndelag. Delområde A i Møre og Romsdal er forvaltningsområde for gaupe.

Miljødirektoratet viser i sin faglige tilråding til at det å unnta familiegrupper de første ukene av jakta bidrar til å redusere sannsynligheten for at hunddyrkvoten blir begrensende for å fylle totalkvoten, å øke det relative uttaket av hunddyr som forskning har vist at er de som særlig gjør mest skade på sau, og å unngå jakt på dyr som har en høy dødelighet i utgangspunktet. Videre har familiegrupper et særskilt vern i perioden der ungene fortsatt er avhengig av moren. Det kan være vanskelig å skille mellom dyrene under felling, og felling av mordyret vil gi dårlige prognoser for overlevelse for ungene.

Departementet endret i klagebehandlingen om kvotejakt på gaupe i 2024 region 6 sitt vedtak slik at familiegrupper av gaupe ble unntatt fra kvotejakt til og med 28. februar 2024. I brev av 1. februar 2024 omgjorde departementet eget klagevedtak, og åpnet for uttak av familiegruppe av gaupe i delområde A i Møre og Romsdal (Tingvoll og den delen av Sunndal som er nord for Driva) etter 9. februar. Argumentet var da å øke sannsynligheten for uttak av gaupe i skadeutsatte områder i Tingvoll kommune. I 2023 ble 218 sau/lam erstattet som tapt til gaupe i Tingvoll, mens 119 ble erstattet i 2024. Departementet mener familiegrupper av gaupe som opptrer i lag skal unntas fra kvotejakta i perioden 1. februar til 28. februar 2025 også i delområde A i Møre og Romsdal og beiteprioriterte områder i Trøndelag.

Departementet mottok 10. januar 2025 en henvendelse fra Fauske og Sørfold kommuner, underskrevet av Fauske kommune, med et forslag om at den nordlige grensa for felling av gaupe som er vedtatt tildelt Fauske kommune flyttes inn i Sørfold kommune, og følger fjorden Sørfolda fra kommunegrensa mot Bodø til Nordfjord og opp Nordfjordelva til grensa mot Rago nasjonalpark, og følger Rago sin sørlige grense til riksgrensen mot Sverige. Bakgrunnen er at det er gitt jaktkvote på en gaupe i Fauske kommune og en gaupe i Sørfold kommune. Den 18. desember 2024, etter at nemnda fattet sitt vedtak, ble en gaupe påkjørt i Sørfold kommune. Denne vil trekkes fra kvota i Sørfold kommune. Kommunene viser til at det har vært skadefellingstillatelse i området i vinter uten at det har lyktes å ta ut gaupe. Kommunene skriver:

«I månedsskiftet november – desember 2024 ble det gitt skadefelling på ei gaupe i forbindelse med tap av rein nord i Fauske kommune. De erfaringene det kommunale skadefellingslaget i Fauske og Sørfold gjorde seg da var at gaupa fort krysset kommunegrensen inn til Sørfold og la seg i dagleie der når den ble jaktet på i de nordlige delene av Fauske kommune. Det ble imidlertid ikke felt gaupe under skadefellingsforsøket.

I henhold til den sporingen som er utført både tidligere, men også under skadefellingen, tyder det på at det kan være flere gauperevir som overlapper i området Fauskeeidet – Straumvassbotnen. Om ikke dette området kan jaktes i en helhet kan det bli svært vanskelig å lykkes med kvotejakten i Fauske kommune, særlig om det forsøkes å felle et av de individene som antas å ha gjort skade på beitedyr siste beitesesong, da disse individene ser ut til å ha sitt leveområde på begge sider av kommunegrensen.»

Departementet mener det er rom for denne endringen i områdeavgrensning som det her vises til, og ber Statsforvalteren i Nordland om å endre områdeavgrensningen for å ivareta dette.

Andre viktige samfunnsinteresser

Det følger av naturmangfoldloven § 14 første ledd at tiltak etter loven skal avveies mot andre viktige samfunnsinteresser. Naturmangfoldloven § 14 annet ledd slår fast at det ved vedtak i medhold av loven som berører samiske interesser direkte, skal det innenfor rammen som gjelder for den enkelte bestemmelse legges tilbørlig vekt på hensynet til naturgrunnlaget for samisk kultur. Vedtaket i regionene 5, 6 og 7 gjelder kvotejakt blant annet i områder der det foregår reindrift, og departementet anser at vedtaket berører samiske interesser direkte. Det registreres årlig skader på beitedyr forårsaket av gaupe i regionene. Rovviltnemndenes vedtak er blant annet fattet på bakgrunn av skadesituasjonen og skadepotensialet knyttet til gaupe i regionene. Andre viktige samfunnsinteresser er tillagt stor vekt i saken, jf. naturmangfoldloven § 14.

Øvrige anførsler

Om reservekvoter

Departementet viser til at det er anført av klager at det ikke burde være mulig å sette reservekvoter. Departementet mener rovviltnemndene har anledning til å gjøre dette, og både totalkvoten/startkvoten og reservekvoten er vurdert av departementet ved behandlingen av klagesakene.

Om Naturavtalen (Kunming-Montreal rammeverket)

Det er blant klagerne anført at vedtaket strider mot Naturavtalen, som særlig omhandler trusler mot truede arter. For å følge opp den globale naturavtalen har regjeringen lagt frem en stortingsmelding med en ny nasjonal handlingsplan for natur. Samtidig viser departementet til at vedtak om kvotejakt, som alle vedtak om uttak av rovvilt, skal skje innenfor rammene av blant annet Bernkonvensjonen, naturmangfoldloven og Stortingets føringer for rovviltforvaltningen. Vi kan på denne bakgrunn ikke se at rammeverkets overordnede målsetninger, kan tillegges særlig betydning i denne saken.

Det er enkelte anførsler departementet ikke har kommentert eksplisitt da disse ikke anses avgjørende for utfallet i klagesakene.

Konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemndene i region 1, 2 og 3 sine vedtak om kvotejakt på gaupe i regionen for 2025.

På bakgrunn av Miljødirektoratets faglige tilråding, endrer departementet områdeavgrensningen i region 5. For å redusere risikoen for å overskride kvoten og for å åpne for uttak av gaupe i område med størst skadebelastning, avgrensner departementet jaktområdet slik at det åpnes for jakt i områdene sør for rv. 25 mellom Hamar og Elverum og vest for Glomma og i de sørsamiske tamreinområdene. Statsforvalteren i Innlandet bes endre områdeavgrensningen for å ivareta dette. Departementet opprettholder i det øvrige rovviltnemnda i region 5 sitt vedtak.

Rovviltnemnda i region 6 har ved oversendelsen av klagen til departementet opprettholdt sitt vedtak, men anmodet om at kvoten reduseres fordi det er tatt utgangspunkt i feil prognosetall for antall familiegrupper før jakt i 2025. Nemnda anbefaler å redusere totalkvoten med 2

gauper, og av det 1 voksen hunngaue. Departementet er enig i dette, og endrer derfor kvoten som nemnda har anmodet om. Departementet overlater til rovviltnemnda, i samråd med sekretariatet, å fordele total- og hunndyrkvoten. Vedtaket i region 6 endres i tråd med Miljødirektoratets anbefaling, slik at familiegrupper unntas fra kvotejakta til og med 28. februar 2025 også i delområde A i Møre og Romsdal og beiteprioriterte områder i Trøndelag.

For region 7 viser departementet til henvendelse av 10. januar 2025 fra Fauske og Sørfold kommuner, underskrevet av Fauske kommune, med et forslag om at den nordlige grensa for felling av gaupe som er vedtatt tildelt Fauske kommune flyttes inn i Sørfold kommune, og følger fjorden Sørfolda fra kommunegrensa mot Bodø til Nordfjord og opp Nordfjordelva til grensa mot Rago nasjonalpark, og følger Rago sin sørlige grense til riksgrensa mot Sverige. Bakgrunnen er at det er gitt jaktkvote på en gaupe i Fauske kommune og en gaupe i Sørfold kommune. Den 18. desember 2024, etter at nemnda fattet sitt vedtak og klage på vedtaket var oversendt til departementet, ble en gaupe påkjørt i Sørfold kommune. Denne vil trekkes fra kvota i Sørfold kommune. Kommunene viser til at det har vært skadefellingstillatelse i området i vinter uten at det har lyktes å ta ut gaupe. Departementet mener det er rom for denne endringen i områdeavgrensning som det her vises til, og ber Statsforvalteren i Nordland om å endre områdeavgrensningen for å ivareta dette. Departementet opprettholder i det øvrige rovviltnemnda i region 7 sitt vedtak.

Ved avgjørelsen har departementet lagt vekt på at det vurderes som mest sannsynlig at de vedtatte kvotene vil medføre at bestanden etter neste års yngling fortsatt vil oppfylle de fastsatte bestandsmålene for regionene, og at bestanden skal forvaltes så nært bestandsmålet som mulig. Departementet viser også til at det årlig registreres tap og skade på beitedyr forårsaket av gaupe i regionene.

Klagene er i hovedsak ikke tatt til følge.

Med hilsen

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Gro Kvelprud Moen
fagdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Kopi

Fauske kommune
Landbruks- og matdepartementet
Miljødirektoratet
Rovviltnemnda i region 1
Rovviltnemnda i region 2
Rovviltnemnda i region 3
Rovviltnemnda i region 5

Rovviltnemnda i region 6
Rovviltnemnda i region 7
Statsforvalteren i Agder
Statsforvalteren i Innlandet
Statsforvalteren i Møre og Romsdal
Statsforvalteren i Nordland
Statsforvalteren i Rogaland
Statsforvalteren i Trøndelag
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Statsforvalteren i Vestland
Buskerud, Oslo og Akershus Statsforvalteren i Østfold
Sørfold kommune

Adresseliste

Aktivt Rovdyrvern	Postboks 23	1641	RÅDE
Foreningen Våre Rovdyr	Postboks 195	2151	ÅRNES
Naturvernforbundet	Mariboegate 8	0183	OSLO
Naturvernforbundet i Agder			
NOAH - for dyrs rettigheter			
Rovviltets Røst Norge	Postboks 1410	2406	ELVERUM

Roviltnemnda i region 7
Moloveien 10
8002 BODØ

Trondheim, 30.01.2025

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2025/6042

Saksbehandler:
Siri Hånes Langen

Beslutning om uttak av jerv i deler av Narvik kommune i roviltregion 7

Beslutning

Miljødirektoratet gir tillatelse til å felle inntil 1 jerv i deler av region 7.

Vi stiller følgende vilkår til fellingen:

1. Statens naturoppsyn (SNO) er ansvarlig for å gjennomføre fellingsforsøket i tråd med instruksen for det statlige fellingslaget ved uttak av vilt.
2. SNO skal primært gjennomføre fellingsforsøkene i områder med konsentrerte roviltskader på sau og/eller tamrein. Totalt kan de felle 1 jerv i deler av Narvik kommune.
3. Beslutningen gjelder Håfjellhalvøya i Narvik kommune, avgrenset av E6.
4. Beslutningen gjelder i tidsrommet 30. januar 2025–15. februar 2025.
5. Miljødirektoratet kan trekke tillatelsen tilbake.

Beslutningen er tatt etter naturmangfoldlovens § 18 tredje ledd og første ledd b), jf. §§ 7-12 og roviltsforskriften § 13. Du finner [naturmangfoldloven](#) og [roviltsforskriften](#) i sin helhet på Lovdata.no.

[Representantforslag 163 S \(2010-2011\)](#) (Stortinget.no) ligger også til grunn for vurderingene.

Kort om bakgrunnen for saken

Jerven er fredet. Det er likevel mulig å felle jerv, blant annet for å hindre skade på husdyr eller tamrein. Vilkårene for fellingstillatelsen er at fellingen ikke skal være til skade for bestandens overlevelse, og at formålet ikke kan bli oppnådd på annen tilfredsstillende måte.

Stortingets roviltsforlik fra 2011 gir føringene for forvaltningen av rovilts i Norge. Den todelte målsettingen i forliket, som vektlegger både roviltsbestandens overlevelse og hensynet til levedyktige beitenæringer, er det grunnleggende prinsippet i forvaltningen.

Stortinget har fastsatt et nasjonalt mål om 39 årlige kull av jerv med delmål fordelt på fem av de åtte roviltsregionene. De regionale roviltsnemndene har i sine forvaltningsplaner for rovilts lagt

grunnlaget for en geografisk differensiert forvaltning innenfor regionene, med prioriterte jerveområder og prioriterte beiteområder.

Det går fram av rovviltforliket at det er et mål at lisensfelling skal være det primære virkemiddelet for å regulere jervebestanden for å forhindre skader på husdyr og tamrein. Ekstraordinære uttak av valpekull av jerv over tid, kan på denne måten reduseres til et minimum. Med ekstraordinære uttak mener vi våre vedtak eller beslutninger om skadefelling av jerv, som Statens naturoppsyn gjennomfører i tråd med fellingsinstruksen.

Bestandssituasjonen og overvåkingen av jerv i region 7

Stortinget har fastsatt følgende bestandsmål for jerv, målt i årlige valpekull:

- Antall valpekull for landet: 39
- Antall valpekull for region 7: 10

De siste tre årene (2022-2024) har det blitt påvist 11 ynglinger av jerv per år i rovviltregion 7. I 2023 og i 2024 ble det foretatt ett hiuttak i regionen.

Skadesituasjonen og erstatninger for rovviltskader i region 7

Statsforvalteren i Troms utbetalte i 2024 erstatninger for 63 sau og 589 lam som tap til jerv.

Statsforvalteren i Troms utbetalte også erstatning for 2007 tamrein som tap til rovvilt i reindriftsåret 2023/2024. 18,9 prosent av dette ble erstattet som tap til jerv.

Miljødirektoratets vurderinger

De er i de siste tre årene 2022, 2023 og 2024 registrert 45, 64 og 61 ynglinger av jerv i Norge. I samme periode er det tatt ut 5, 9 og 9 valpekull i ekstraordinære uttak, i tillegg til uttak av enkelt dyr

Vi har de siste årene dokumentert et økende antall skader av jerv i Narvik kommune, og dette området har erfaringsmessig hatt utfordringer med jerv tidligere. Vi vurderer skadepotensialet på sau og tamrein som stort. Området er også kalvingsland for tamrein.

Vi viser til brev fra Klima og miljødepartementet 30. april 2024 om tiltak for å redusere tap av tamrein under kalvingsperioden, hvor det framgår

"Der lisensfelling ikke gir tilfredsstillende uttelling, skal miljøforvaltningen så langt det er mulig sørge for at resterende kvote tas ut i de områdene der lisensfellingskvote er gitt. Uttak i eller i tilknytning til kalvingsområder for tamrein skal prioriteres. Miljødirektoratet skal gi dette svært høy prioritet."

Rovviltnemnda i region 7 vedtok en lisensfellingskvote på 15 jerver i regionen. Så langt er det i løpet av vinterens lisensfellingsperiode felt 9 jerver i kommunene Fauske, Hemnes, Saltdal og Vefsn.

Tiltak, for eksempel lisensfelling har i dette området ikke vært tilstrekkelig for å regulere bestanden av jerv og/eller redusere skadepotensialet for beitenæringen i enkelte områder av region 7.

Vi har lagt avgjørende vekt på skadehistorikken og skadepotensialet for sau og tamrein. I tillegg har vi lagt vekt på:

- bestandssituasjonen for jerv i regionen
- den geografiske differensieringen av prioriterte beiteområder og forvaltningsområdet for jerv nedfelt i forvaltningsplanen
- rovviltnemdas årlige prioritering av aktuelle områder for uttak
- den nasjonale bestandsstatusen for jerv

Vi har vurdert prinsippene for offentlig beslutningstaking i naturmangfoldloven. Vi legger til grunn at de regionale rovviltnemndene har ivaretatt hensynene i naturmangfoldloven § 12.

Vi mener at uttaket ikke vil være til skade for bestandens overlevelse. Det vil heller ikke komme i konflikt med det nasjonale bestandsmålet for jerv.

Vi mener det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning enn et ekstraordinært uttak av jerv i 2025.

Klagerett

Dette er en beslutning, og ikke et enkeltvedtak. Det er derfor ikke mulig å klage.

Berørte i saken mottar kopi av dette brevet.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Susanne Kristin Hanssen
seniorrådgiver

Siri Hånes Langen
seniorrådgiver

Kopi til:

Statens naturoppsyn
NARVIK KOMMUNE

Postboks 64

8501

NARVIK

Vedlegg

1 Faglig grunnlag jerv 15 januar 2025